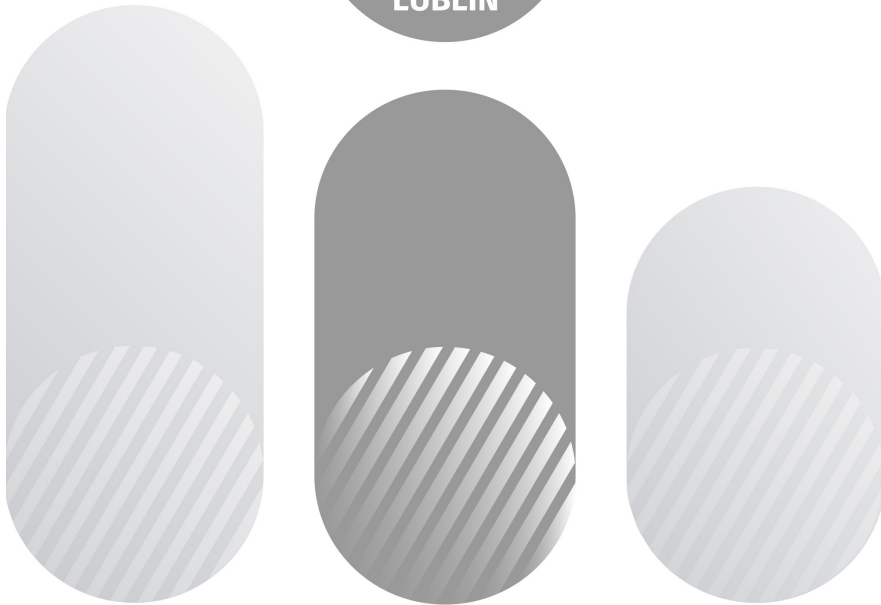

Historia Lublina w liczbach

History of Lublin in figures

Historia Lublina w liczbach

History of Lublin in figures

Urząd Statystyczny w Lublinie Statistical Office in Lublin

Lublin 2018

Opracowanie merytoryczne:

Content-related works:

Urząd Statystyczny w Lublinie, Lubelski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Lublin, Lublin Centre for Regional Surveys

Zespół autorski:

Editorial team:

Andrzej Jakubowski, Urszula Bronisz, Elżbieta Łoś

Prace redakcyjne:

Editorial work:

Andrzej Jakubowski

Skład i opracowanie graficzne:

Typesetting and graphics:

Andrzej Jakubowski

Ryciny:

Figures:

Anastasiya Hrytsuk

ISBN 978-83-7402-247-7

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych US Lublin prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office in Lublin data — please indicate the source

20-068 LUBLIN, UL. STANISŁAWA LESZCZYŃSKIEGO 48

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (81) 533 27 14

Przedmowa

W bogatej 700-letniej historii Lublina niejednokrotnie zmieniała się jego pozycja na mapie osadniczej polskich miast. Okresy intensywnego rozwoju i prosperity, w których Lublin stanowiąc centralny ośrodek administracji państwowej i kościelnej uważany był za jedno z najważniejszych a zarazem najpiękniejszych miast, przeplatały się ze złą koniunkturą gospodarczą i polityczną, skutkującą stagnacją, depopulacją oraz regresem polityki miejskiej.

Lubelskim złotym wiekiem, tj. okresem dynamicznego rozwoju i rozkwitu miasta, były czasy panowania Jagiellonów. Dzięki sprzyjającym warunkom geopolitycznym Lublin nie tylko przekształcił się w jeden z kluczowych ośrodków handlu, ale także stał się areną najważniejszych wydarzeń państwowych. Okres świetności miasta zakończył splot niekorzystnych wydarzeń o charakterze polityczno-gospodarczym oraz wojny połowy XVII wieku. Zastój gospodarczy, zniszczenia wojenne oraz liczne epidemie doprowadziły do trwającego niemal półtora wieku upadku miasta. Trudna sytuacja miasta utrzymywała się również w pierwszych latach okresu zaborów. Obserwowany w pierwszej połowie XIX wieku powolny, lecz systematyczny rozwój miasta, został przerwany wraz z upadkiem Powstania Listopadowego. Represje, zniszczenia i grabieże będące konsekwencją zrywu niepodległościowego przyczyniły się do kolejnego kryzysu i spowolnienia gospodarczego. Ożywienie przyniosły lata 60. XIX wieku. Działania mające na celu modernizację miasta zahamowały wydarzenia rewolucyjne z lat 1905-1907 oraz wybuch I wojny światowej. Okres międzywojenny to czas intensywnej odbudowy i dynamicznego rozwoju miasta. Po odzyskaniu niepodległości Lublin stał się stolicą centralnie położonego województwa, miastem o charakterze administracyjno-handlowym oraz ważnym ośrodkiem kulturalnym. Rozwój sukcesywnie modernizowanego miasta przerwała agresja niemiecka w 1939 roku i wybuch II wojny światowej. W okresie PRL Lublin stał się jednym z najważniejszych ośrodków przemysłowych i akademickich w kraju, a liczba jego mieszkańców wzrosła ponad trzykrotnie w stosunku do 1939 roku. Dzisiejszy Lublin to dynamicznie rozwijające się miasto, największe w Polsce na wschód od Wisły, będące ważnym w skali kraju ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym i naukowym.

Obchody 700-lecia nadania Lublinowi praw miejskich stały się okazją do podjęcia przez pracowników Urzędu Statystycznego w Lublinie prac nad zgromadzeniem danych i informacji statystycznych dotyczących przeszłości miasta. Ich efektem jest niniejsza publikacja, zatytułowana „Historia Lublina w liczbach”. Przedstawiono w niej przebieg najważniejszych procesów oraz zjawisk społeczno-gospodarczych zachodzących na przestrzeni wieków w Lublinie. Historyczne dane liczbowe dotyczące miasta zostały zaprezentowane w ujęciu chronologiczno-problemowym, przy uwzględnieniu najważniejszych okresów historycznych w dziejach Polski i miasta oraz najbardziej istotnych obszarów życia społeczno-ekonomicznego.

Wyrażam nadzieję, że „Historia Lublina w liczbach” okaże się wartościowym, interesującym i przydatnym wydawnictwem, przybliżającym Czytelnikom przeszłość naszego miasta oraz problematykę jego rozwoju społeczno-gospodarczego w różnych okresach dziejowych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Preface

In Lublin's rich 700-year history, the position of the city has changed many times. Periods of intense development and prosperity, in which Lublin, being a centre of state and church administration, was considered as one of the most important and the most beautiful cities, intertwined with the difficult economic and political situation, resulting in stagnation, depopulation and recession of urban policy.

The Lublin golden age, i.e. the period of dynamic development and prosperity of the city, is associated with the times of the Jagiellonian reign. Due to the favourable geopolitical conditions, Lublin has not only transformed into one of the key centres of trade but also became an arena for the most important state events. The period of the splendour of the city ended with a series of unfavourable political and economic events as well as wars of the mid-seventeenth century. The economic slump, war damage and numerous epidemics have led to the city's decline for almost one and a half of the century. The difficult situation of the city also maintained in the first years of the Partitions. The slow but systematic development of the city observed in the first half of the 19th century was interrupted by the fall of the November Uprising. Repression, destruction and plunder as a consequence of the independence struggle contributed to the next crisis and economic slowdown. The recovery was brought about in the 1960s. Activities aimed at modernization of the city were stopped by revolutionary events from 1905-1907 and the outbreak of World War I. The interwar period was a time of intense reconstruction and dynamic development of the city. After regaining independence, Lublin became the capital of a centrally located province, a city of administrative and commercial character and an important cultural centre. The development of the gradually modernized city was interrupted by German aggression in 1939 and the outbreak of World War II. During the communist period, Lublin became one of the most important industrial and academic centres in the country. The number of inhabitants of the city increased more than threefold in relation to 1939. Today's Lublin is a dynamically developing city, the largest one in Poland east of the Vistula River, being an important administrative, economic, cultural and scientific centre in the country.

Celebrations of the 700th anniversary of granting municipal rights to Lublin became an opportunity for the employees of the Statistical Office in Lublin to work on gathering data and statistical information on the city's past, resulting with this publication, entitled „History of Lublin in numbers”. It presents the most important processes and socio-economic phenomena occurring over the centuries in Lublin. Historical figures concerning the city have been presented according to the chronological and problematic criterion, taking into account the most important historical periods in the history of Poland and the city as well as the most important areas of socio-economic life.

I express the hope that the „History of Lublin in numbers” will prove to be a valuable, interesting and useful release, familiarising readers with the past of our city and the problems of its socio-economic development in various historical periods.

Director
of the Statistical Office in Lublin

Krzysztof Markowski, Ph.D.

Lublin, March 2018

Spis treści

Przedmowa	3
Spis treści	5
Spis tablic	6
Objaśnienie znaków umownych	12
Objaśnienie skrótów	12
Wstęp	13
Rozdział 1. Lata 1317-1795	14
1.1. Administracja	15
1.2. Ludność i terytorium	25
1.3. Gospodarka	27
1.4. Materialne warunki życia ludności	33
1.5. Edukacja i kultura	39
1.6. Ochrona zdrowia	41
1.7. Bezpieczeństwo publiczne	41
Rozdział 2. Lata 1795-1918	42
2.1. Administracja	43
2.2. Ludność i terytorium	46
2.3. Gospodarka	67
2.4. Materialne warunki życia ludności	71
2.5. Edukacja i kultura	74
2.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	77
2.7. Bezpieczeństwo publiczne	80
Rozdział 3. Lata 1918-1945	86
3.1. Administracja	88
3.2. Ludność i terytorium	94
3.3. Gospodarka	98
3.4. Materialne warunki życia ludności	106
3.5. Gospodarka komunalna	112
3.6. Transport i komunikacja	113
3.7. Edukacja i kultura	114
3.8. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	119
3.9. Bezpieczeństwo publiczne	120
Rozdział 4. Lata 1945-1989	121
4.1. Administracja publiczna	122
4.2. Ludność i terytorium	123
4.3. Gospodarka	127
4.4. Materialne warunki życia ludności	132
4.5. Gospodarka komunalna	134
4.6. Edukacja i kultura	136
4.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	141
Rozdział 5. Lata 1989-2017	143
5.1. Administracja publiczna	144
5.2. Ludność i terytorium	144
5.3. Gospodarka	147
5.4. Materialne warunki życia ludności	151
5.5. Gospodarka komunalna	152
5.6. Edukacja i kultura	153
5.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	156
Wykaz źródeł	158

Spis tablic

Numer tablicy	Tytuł	Strona
Rozdział 1. Lata 1317-1795		
Tablica 1.	Wójtowie miejscy na przełomie XIV i XV w.	15
Tablica 2.	Piastujący Kasztelanię Lubelską w XIII-XVIII	16
Tablica 3.	Rajcowie rady miejskiej Lublina	17
Tablica 4.	Spis alfabetyczny rajców lubelskich w XVII w.	18
Tablica 5.	Burmistrzowie Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w.	20
Tablica 6.	Skład ostatniego Sądu Grodzkiego	22
Tablica 7.	Czas trwania obrad Sejmu Polskiego, które odbyły się w Lublinie	23
Tablica 8.	Starostowie w latach 1377-1785	23
Tablica 9.	Wojewodowie lubelscy w XV – XVIII w.	24
Tablica 10.	Liczba ludności w latach 1317-1799	25
Tablica 11.	Napływ ludności wiejskiej do wybranych miast w Polsce w XV-XVIII w. (wpisy do ksiąg obywatelstwa)	25
Tablica 12.	Ludność żydowska na przełomie 1764 i 1765 r.	26
Tablica 13.	Powierzchnia administracyjna Lublina w latach 1317-1792	26
Tablica 14.	Przywileje nadane Lublinowi	27
Tablica 15.	Warsztaty rzemieślnicze w 1524 r.	30
Tablica 16.	Cechy w XVI-XVIII w.	31
Tablica 17.	Pochodzenie kupców handlujących zbożem i śledziami według notowań w rejestrach celnych Komory Warszawskiej w latach 1605-1651	31
Tablica 18.	Dochody miasta wynikające z różnych nadań i przywilejów w 1639 r.	32
Tablica 19.	Domy szlacheckie	33
Tablica 20.	Przeciętna dzienna płaca robotnika niewykwalifikowanego w Lublinie w latach 1571-1790	33
Tablica 21.	Przeciętne ceny zbóż w latach 1561-1780	34
Tablica 22.	Przeciętne ceny mięsa wołowego w latach 1571-1780	35
Tablica 23.	Przeciętne ceny wybranych artykułów w latach 1571-1790	36
Tablica 24.	Przeciętne ceny piwa w latach 1571-1790	37
Tablica 25.	Przeciętne ceny wódki w latach 1571-1780	38
Tablica 26.	Zakłady naukowe	39
Tablica 27.	Drukarnie	39
Tablica 28.	Pisarze Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w.	39
Tablica 29.	Klasztory w XVII-XVIII w.	40
Tablica 30.	Szpitala w XV-XVII w.	41
Tablica 31.	Osądzeni w Lublinie według pochodzenia w latach 1550-1650	41
Rozdział 2. Lata 1795-1918		
Tablica 32.	Wpływy budżetu miasta w latach 1873-1905	43
Tablica 33.	Budżet kasy miejskiej w latach 1873-1905	44
Tablica 34.	Wydatki miasta w 1909 r.	45
Tablica 35.	Ludność Lublina na tle wybranych miast Polski w latach 1827-1913 (w tys.)	46
Tablica 36.	Powierzchnia w 1860, 1875 i 1916 r.	46
Tablica 37.	Ludność według płci w latach 1873-1912	47
Tablica 38.	Ludność według wyznania w latach 1819-1836	48
Tablica 39.	Ludność według wyznania w latach 1837-1866	49
Tablica 40.	Ludność według wyznania w 1868 r.	50
Tablica 41.	Ludność według wyznania w 1873 r.	50
Tablica 42.	Ludność według płci i wyznania w 1876 r.	51

Tablica 43.	Ludność według wyznania w latach 1888-1912	51
Tablica 44.	Ludność według wyznania w 1897 r.	52
Tablica 45.	Ludność Lublina według płci i wyznania na tle wybranych miast Królestwa Polskiego w 1897 r.	52
Tablica 46.	Ludność Lublina według płci i wyznania na tle wybranych miast i osad guberni lubelskiej w 1897 r.	53
Tablica 47.	Ludność Lublina według wyznania na tle wybranych miast Królestwa Polskiego i Galicji ok. 1910 r.	54
Tablica 48.	Ludność według języka ojczystego w 1897 r.	55
Tablica 49.	Ludność według języka ojczystego i wyznania w 1897 r.	56
Tablica 50.	Ruch naturalny ludności w latach 1832-1866	57
Tablica 51.	Ruch naturalny ludności w latach 1873-1912	57
Tablica 52.	Ruch naturalny ludności w latach 1909-1918	59
Tablica 53.	Śmiertelność niemowląt w wybranych miastach w latach 1910-1918	59
Tablica 54.	Śmiertelność według chorób w 1910 r.	60
Tablica 55.	Ruch migracyjny ludności w latach 1834-1866	61
Tablica 56.	Ludność polska według stanu społecznego i grup zawodowych w latach 1843-1862	62
Tablica 57.	Gospodarstwa domowe według liczby członków w 1897 r.	62
Tablica 58.	Ludność według grup wieku w 1897 r.	63
Tablica 59.	Ludność z umiejętnością czytania według grup wieku w 1897 r.	63
Tablica 60.	Ludność według stanu cywilnego i grup wieku w 1897 r.	64
Tablica 61.	Ludność według miejsca urodzenia w 1897 r.	64
Tablica 62.	Ludność urodzona zagranicą według kraju urodzenia w 1897 r.	65
Tablica 63.	Ludność według stanu społecznego i grup zawodowych w 1897 r.	65
Tablica 64.	Liczebność garnizonu wojskowego w Lublinie w latach 1844-1864	66
Tablica 65.	Działalność zakładów przemysłowych w Lublinie w latach 1873-1912	67
Tablica 66.	Zakłady przemysłowe w latach 1873-1905	68
Tablica 67.	Pracownicy zakładów przemysłowych w latach 1873-1905	70
Tablica 68.	Działalność zakładów przemysłowych w Lublinie w 1912 r.	72
Tablica 69.	Inwentarz żywy w 1907 i 1910 r.	73
Tablica 70.	Nieruchomości miejskie w Lublinie według własności na tle wybranych miast w 1910 r.	73
Tablica 71.	Uczniowie w latach 1873-1912	74
Tablica 72.	Instytucje oświaty w latach 1873-1912	76
Tablica 73.	Szkolnictwo w 1917 r.	77
Tablica 74.	Główne ogniska polskiego drukarstwa w latach 1794-1913	78
Tablica 75.	Polskie pisma codzienne w miastach europejskich w 1914 r.	78
Tablica 76.	Działalność szpitali w latach 1873-1905	79
Tablica 77.	Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1874-1890 r.	80
Tablica 78.	Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1891-1902 r.	81
Tablica 79.	Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1903-1912 r.	81
Tablica 80.	Osadzenie w Więzieniu na Zamku w Lublinie w latach 1873-1910	82
Tablica 81.	Pożary w latach 1873-1912	83
Tablica 82.	Ofiary zabójstw i nagłych zgonów w latach 1873-1912	84
Tablica 83.	Ofiary wypadków w latach 1873-1912	85
 Rozdział 3. Lata 1918-1945		
Tablica 84.	Wyniki wyborów do Sejmu w 1922, 1928 i 1930 r.	88
Tablica 85.	Wyniki wyborów do Senatu w 1922, 1928 i 1930 r.	88
Tablica 86.	Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1922 r.	88
	Wybory do Sejmu w 1922 r.	89
	Wybory do Senatu w 1922 r.	89
Tablica 87.	Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1928 r.	89
	Wybory do Sejmu w 1928 r.	90
	Wybory do Senatu w 1928 r.	90
Tablica 88.	Frekwencja podczas wyborów do Sejmu i Senatu w 1928 r. w wybranych miastach	90

Tablica 89.	Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1930 r.	91
	Wybory do Sejmu w 1930 r.	91
	Wybory do Senatu 1930 r.	91
Tablica 90.	Radni Rady Miejskiej w latach 1919-1939	91
Tablica 91.	Pracownicy samorządu miejskiego w latach 1914-1925	92
Tablica 92.	Członkowie Rady Miejskiej według wykształcenia w latach 1919-1939	92
Tablica 93.	Członkowie Rady Miejskiej według zawodu w latach 1919-1939	92
Tablica 94.	Prezydenci miasta Lublina w latach 1918-1939	93
Tablica 95.	Wojewodowie lubelscy w latach 1919-1939	93
Tablica 96.	Ludność w latach 1919-1944	94
Tablica 97.	Ruch naturalny ludności w latach 1919-1936	95
Tablica 98.	Ruch naturalny ludności według wyznania w latach 1919-1926	95
Tablica 99.	Ludność według wyznania i umiejętności czytania w 1921 r.	95
Tablica 100.	Ludność w wieku 10 lat i wyżej według wykształcenia w 1921 r.	96
Tablica 101.	Ludność według wyznania w 1931 r.	96
Tablica 102.	Ludność według języka ojczystego w 1931 r.	96
Tablica 103.	Ludność w wieku 10 lat i więcej oraz w wieku niewiadomym według umiejętności czytania i pisania i według płci w 1931 r.	97
Tablica 104.	Powierzchnia miasta w latach 1923-1940	97
Tablica 105.	Struktura użytkowania gruntów w Lublinie na tle wybranych miast w Polsce w 1926 r.	97
Tablica 106.	Struktura użytkowania gruntów w 1928, 1935 i 1936 r.	97
Tablica 107.	Aktywność ekonomiczna ludności według działów i gałęzi zawodu obiektywnego i stanowiska społecznego w 1921 r.	98
Tablica 108.	Cechy i zgromadzenia w 1923 r.	100
Tablica 109.	Podmioty handlowo-przemysłowe w 1928 r.	100
Tablica 110.	Podmioty przemysłowo-handlowe w Lublinie w 1929 r.	104
Tablica 111.	Ludność według działu zawodu i stanowiska społecznego w 1931 r.	104
Tablica 112.	Zakłady handlowe i rzemieślnicze w 1936 r.	105
Tablica 113.	Struktura zawodowa ludności żydowskiej w 1939 r.	105
Tablica 114.	Rzemiosło wśród ludności żydowskiej w 1939 r.	105
Tablica 115.	Bezrobotni w latach 1919-1938	105
Tablica 116.	Mieszkania według położenia i przeznaczenia w 1921 r.	106
Tablica 117.	Mieszkania według liczby izb w 1921 i 1931 r.	106
Tablica 118.	Nieruchomości, budynki i mieszkania w latach 1932-1936	106
Tablica 119.	Budownictwo mieszkaniowe w latach 1932-1937	107
Tablica 120.	Transakcje kupna-sprzedaży nieruchomości w latach 1926-1928	107
Tablica 121.	Zadrzewienie dróg publicznych w latach 1926-1936	107
Tablica 122.	Oświetlenie ulic i placów w latach 1917-1928	107
Tablica 123.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w wybranych miastach w grudniu w 1921 r. (cz. I)	108
Tablica 124.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w wybranych miastach w grudniu w 1921 r. (cz. II)	108
Tablica 125.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w wybranych miastach w grudniu w 1922 r. (cz. I)	109
Tablica 126.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w wybranych miastach w grudniu w 1922 r. (cz. II)	109
Tablica 127.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. I)	110
Tablica 128.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. II)	110
Tablica 129.	Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. III)	111
Tablica 130.	Ceny podstawowych artykułów spożywczych na wolnym rynku w latach 1939-1943	111
Tablica 131.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników naukowych w 1928, 1930 i 1933 r.	111
Tablica 132.	Miesięczne wynagrodzenie wybranych grup zawodowych ludności w grudniu 1941 r.	111
Tablica 133.	Miejska sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 1925-1938	112
Tablica 134.	Sieć gazowa w latach 1925-1936	112
Tablica 135.	Pojazdy zarejestrowane w ciągu roku w latach 1926-1928	113
Tablica 136.	Korzystający z autobusów miejskich w 1936 i 1937 r.	113
Tablica 137.	Ruch pocztowy, telegraficzny i telefoniczny w 1928 r.	113

Tablica 138.	Radiostacje w latach 1926-1928	113
Tablica 139.	Telefony miejskie (państwowe) w latach 1926-1928	114
Tablica 140.	Przedszkola miejskie w latach 1926-1928	114
Tablica 141.	Dzieci w wieku szkolnym w latach 1924-1926	114
Tablica 142.	Szkolnictwo powszechne w latach 1918-1937	115
Tablica 143.	Szkoły średnie ogólnokształcące w latach 1920-1935	115
Tablica 144.	Opieka lekarska w szkołach powszechnych w latach 1922-1926	115
Tablica 145.	Studenci i wolni słuchacze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1919-1937	116
Tablica 146.	Studenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego według kierunków w latach 1920-1937	116
Tablica 147.	Studenci i wolni słuchacze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego według wyznania w latach 1925-1937	117
Tablica 148.	Kadra akademicka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1933-1937	117
Tablica 149.	Liczba wydawanych czasopism według języka w latach 1925-1935	117
Tablica 150.	Teatry miejskie w 1925, 1935 i 1936 r.	118
Tablica 151.	Kinematografy w latach 1925-1936	118
Tablica 152.	Synagogi i domy modlitwy należące do Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w Lublinie w latach 1920-1938	118
Tablica 153.	Lekarze w latach 1926-1936	119
Tablica 154.	Służba zdrowia w 1928 i 1936 r.	119
Tablica 155.	Wybrane przyczyny zgonów na 10 tys. ludności	119
Tablica 156.	Miejskie zakłady zamknięte opieki społecznej w 1928 r.	119
Tablica 157.	Ważniejsze przestępstwa zameldowane w latach 1926-1936	120
Tablica 158.	Pożary w latach 1926-1928	120
Rozdział 4. Lata 1945-1989		
Tablica 159.	Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według przynależności organizacyjnej w latach 1944-1958	121
Tablica 160.	Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według przynależności organizacyjnej w latach 1961-1977	122
Tablica 161.	Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według wykształcenia w latach 1961-1977	122
Tablica 162.	Ludność Lublina na tle wybranych miast Polski w latach 1946-1984 (w tys.)	123
Tablica 163.	Powierzchnia w latach 1949-1989	123
Tablica 164.	Powierzchnia i użytkowanie gruntów w 1949 i 1955 r.	124
Tablica 165.	Ludność w latach 1945-1989	124
Tablica 166.	Ludność według płci w latach 1957-1989	125
Tablica 167.	Ludność według wieku i płci w 1960, 1970 i 1973 r.	125
Tablica 168.	Ludność według wieku i płci w 1984 r.	125
Tablica 169.	Ruch naturalny ludności w latach 1948-1989	126
Tablica 170.	Wewnętrzny ruch wędrowniczy ludności w latach 1955-1989	126
Tablica 171.	Zatrudnienie według działów w latach 1957-1984	127
Tablica 172.	Sprzedaż detaliczna w 1949, 1955 i 1958 r.	128
Tablica 173.	Nakłady inwestycyjne według działów gospodarki narodowej w latach 1961-1973	128
Tablica 174.	Nakłady inwestycyjne według rodzajów w roku 1965, 1970 i 1973	128
Tablica 175.	Nakłady inwestycyjne według działów gospodarki narodowej w latach 1961-1973	129
Tablica 176.	Przemysł w latach 1965-1978	129
Tablica 177.	Produkcja ważniejszych wyrobów w latach 1970-1973	130
Tablica 178.	Zakłady i zatrudnienie w rzemiośle prywatnym w latach 1960-1973	130
Tablica 179.	Usługi w latach 1969-1975	130
Tablica 180.	Łączność w latach 1960-1989	131
Tablica 181.	Handel detaliczny w latach 1960-1975	131
Tablica 182.	Zakłady gastronomiczne w latach 1960-1978	131
Tablica 183.	Zakłady gastronomiczne według rodzajów w latach 1960-1973	132
Tablica 184.	Turystyka w latach 1960-1972	132
Tablica 185.	Zasoby mieszkaniowe w latach 1950-1989	132

Tablica 186.	Wyposażenie mieszkań w instalacje w latach 1950-1970	133
Tablica 187.	Mieszkania, izby i powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w latach 1960-1989	133
Tablica 188.	Wybrane wskaźniki budownictwa mieszkaniowego w latach 1960-1973	134
Tablica 189.	Gospodarka komunalna w latach 1938-1958	134
Tablica 190.	Gospodarka komunalna w latach 1960-1989	135
Tablica 191.	Komunikacja w latach 1960-1984	135
Tablica 192.	Parki i zieleńce w latach 1960-1984	136
Tablica 193.	Przedszkola w latach 1960-1989	136
Tablica 194.	Szkoły podstawowe w latach 1960-1989	136
Tablica 195.	Licea ogólnokształcące w latach 1960-1989	137
Tablica 196.	Szkoły specjalne podstawowe w latach 1960-1973	137
Tablica 197.	Szkoły zawodowe w latach 1960-1989	137
Tablica 198.	Szkoły artystyczne w latach 1960-1973	138
Tablica 199.	Studenci szkół wyższych w latach 1944-1989	138
Tablica 200.	Nauczyciele akademicy w latach 1944-1960	138
Tablica 201.	Nauczyciele akademicy w latach 1965-1989	138
Tablica 202.	Szkolnictwo wyższe w latach 1960-1972	139
Tablica 203.	Kina w latach 1960-1989	139
Tablica 204.	Muzea w latach 1966-1973	139
Tablica 205.	Działalność teatrów, instytucji muzycznych i przedsiębiorstw estradowych w latach 1955-1973	140
Tablica 206.	Biblioteki w latach 1950-1989	141
Tablica 207.	Ochrona zdrowia w latach 1960-1989	141
Tablica 208.	Infrastruktura społeczna w 1949, 1955 i 1958 r.	142
Tablica 209.	Żłobki w latach 1955-1989	142
Rozdział 5. Lata 1989-2017		
Tablica 210.	Radni miasta Lublin w latach 1955-2016	144
Tablica 211.	Powierzchnia w latach 1990-2016	144
Tablica 212.	Ludność w latach 1990-2016	145
Tablica 213.	Ludność według grup wieku w latach 1990-2016	145
Tablica 214.	Ludność według ekonomicznych grup wieku w latach 1990-2016	146
Tablica 215.	Ruch naturalny ludności w latach 1990-2016	146
Tablica 216.	Ruch wędrowniczy ludności w latach 1990-2016	147
Tablica 217.	Podmioty gospodarki narodowej w latach 1995-2016	147
Tablica 218.	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w latach 2010-2016	148
Tablica 219.	Pracujący według sekcji EKD/PKD w latach 1990-2016	149
Tablica 220.	Bezrobocie w latach 1995-2016	150
Tablica 221.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2000-2016	151
Tablica 222.	Zasoby mieszkaniowe w latach 1990-2016	151
Tablica 223.	Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2005-2016	151
Tablica 224.	Budynki mieszkalne i mieszkania oddane do użytku w latach 1990-2016	151
Tablica 225.	Transport w latach 2005-2016	152
Tablica 226.	Gospodarka komunalna w latach 1990-2016	152
Tablica 227.	Przedszkola w latach 1990-2016	153
Tablica 228.	Szkoły podstawowe w latach 1990-2016	153
Tablica 229.	Gimnazja w latach 2000-2016	153
Tablica 230.	Licea ogólnokształcące w latach 1990-2016	154
Tablica 231.	Szkoły zasadnicze w latach 2005-2016	154
Tablica 232.	Szkoły policealne w latach 2005-2016	155
Tablica 233.	Szkolnictwo wyższe w latach 1990-2016	155
Tablica 234.	Biblioteki w latach 1990-2016	155
Tablica 235.	Kina w latach 1990-2016	156
Tablica 236.	Muzea i galerie sztuki w latach 1995-2016	156

Tablica 237.	Ochrona zdrowia w latach 1990-2016	156
Tablica 238.	Żłobki w latach 1990-2016	157
Tablica 239.	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w latach 2000-2016	157

Objaśnienie znaków umownych

Symbol	Opis
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak x	wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Objaśnienie skrótów

Skrót	Znaczenie
g	gram
kg	kilogram
l	litr
tys.	tysiąc
mln	milion
m ³	metr sześcienny
km ²	kilometr kwadratowy
zł	złoty
r.	rok
w.	wiek
nr	numer
poz.	pozycja
cd.	ciąg dalszy
dok.	dokończenie
ok.	około

Wstęp

Publikacja „Historia Lublina w liczbach” wpisuje się w cykl inicjatyw podjętych przez Urząd Statystyczny w Lublinie, mających na celu upamiętnienie 700-lecia istnienia Lublina. Prezentowane w niej dane statystyczne odnoszą się do aktualnego w danym czasie obszaru miasta i jego ludności. Zebrany materiał został podzielony na 5 okresów historycznych, tj. okres w ramach I Rzeczypospolitej (od lokacji miasta w 1317 do 1795 roku), okres zaborów (1795-1918), okres II Rzeczypospolitej, obejmujący również czas wojny i okupacji (1918-1945), lata PRL (1945-1989), a także okres rozwoju miasta po upadku komunizmu w 1989 roku aż do chwili obecnej. W każdej z 5 części publikacji autorzy starali się zachować jednolity układ analizowanych zjawisk, prezentując dane nt. administracji publicznej, ludności i powierzchni, gospodarki, materialnych warunków życia ludności, gospodarki komunalnej, edukacji i kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.

Przygotowując publikację, autorzy podjęli próbę zgromadzenia w jednym miejscu historycznych danych statystycznych, pochodzących często z rozproszonych i niepełnych źródeł. Każdorazowo punktem wyjścia była próba znalezienia danych oficjalnych, gromadzonych przez powołane do tego instytucje publiczne. Autorzy mają jednak świadomość, że w wielu przypadkach nie udało im się dotrzeć do odpowiedniego materiału statystycznego. Niejednokrotnie musieli oni również zrezygnować z danych, których wiarygodności nie udało się potwierdzić lub które okazały się niespójne z pozostałymi, prezentowanymi w publikacji informacjami. Tym samym opracowanie „Historia Lublina w liczbach”, pomimo ogromnego wysiłku i starań pracowników Urzędu Statystycznego w Lublinie, mających na celu dotarcie do jak największej liczby źródeł, ma z pewnością charakter niepełny.

Oddając w ręce czytelników niniejszą publikację wyrażamy przekonanie, że stanie się ona źródłem wartościowych i interesujących informacji na temat wielowiekowej przeszłości naszego miasta.

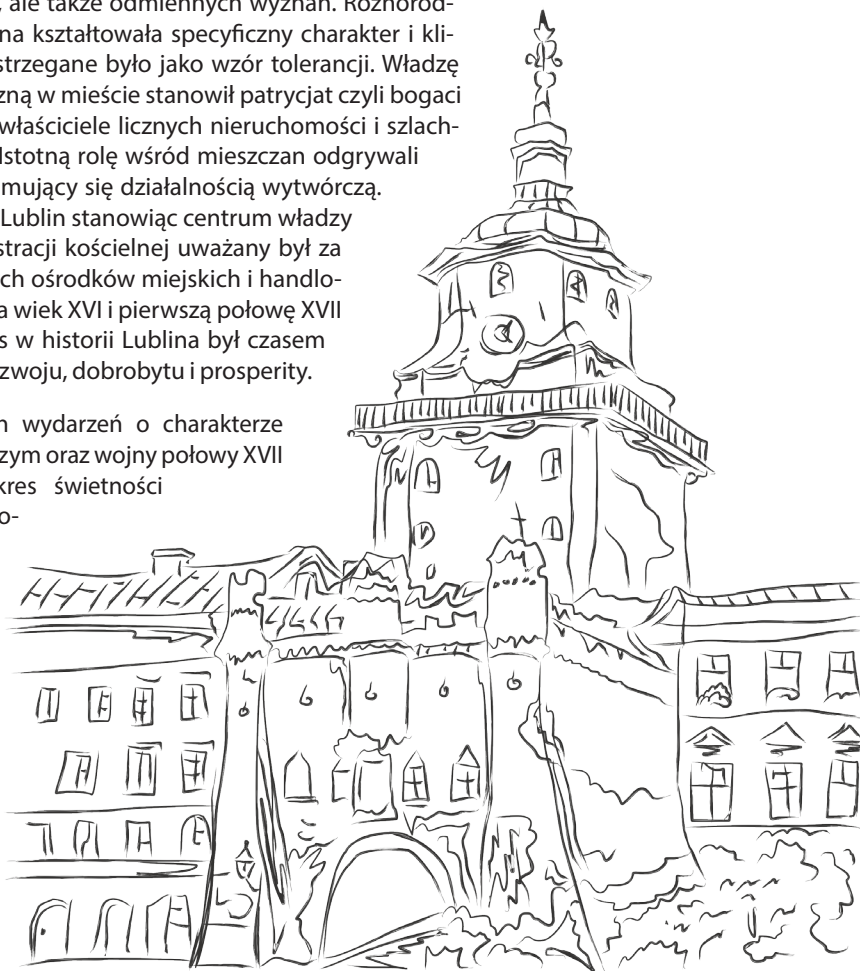

Rozdział 1. Lata 1317-1795

Lublin zaliczany jest do grona najstarszych ośrodków osadniczych zlokalizowanych na ziemiach polskich. Pierwsza osada handlowa powstała na terenie wzgórza Czwartek już w X-XI wieku, natomiast warowny gród kasztelański datowany jest na okres XII-XIII stulecia. Najprawdopodobniej prawa miejskie Lublin uzyskał już w połowie XIII wieku, jednakże pierwszy udokumentowany przywilej lokacyjny nadany przez króla Władysława Łokietka pochodzi z 15 sierpnia 1317 roku. Przełomowe wydarzenie w rozwoju miasta stanowiła zawarta w 1385 roku w Krewie unia polsko-litewska, w wyniku której Lublin stał się ważnym punktem na szlaku łączącym stolice dwóch państw jagiellońskich - Krakowa i Wilna. Dzięki sprzyjającym warunkom geograficzno-politycznym Lublin przekształcił się z małego pogranicznego miasta w kluczowy ośrodek handlu, a zarazem jedno z najatrakcyjniejszych miast Korony. Mecenate królewski owocował nowymi inwestycjami publicznymi, co znacząco podnosiło standard życia mieszkańców. Od 1474 roku Lublin pełnił funkcję stolicy województwa, a od roku 1578 stał się siedzibą Trybunału Koronnego dla terenu Małopolski.

Ważnym wydarzeniem w historii miasta było podpisanie w Lublinie unii państwowej pomiędzy Polską a Litwą zwanej Unią Lubelską, która wyznaczyła kształt polityczny państwa aż po epokę rozbiorową. Organizowane 4 razy do roku jarmarki, gromadząc kupców z kraju i z zagranicy sprzyjały napływowi ludności obcego pochodzenia i przyczyniały się do rozślawienia miasta. W Lublinie osiedlali się m.in. Rusini, Żydzi, Turcy, Ormianie, Francuzi, Szkoci, Niemcy, Holendrzy, Anglicy czy Włosi. Społeczność miejską tworzyli przedstawiciele nie tylko różnych narodowości, ale także odmiennych wyznań. Różnorodność etniczna i religijna kształtowała specyficzny charakter i klimat miasta, które postrzegane było jako wzór tolerancji. Władzę polityczno-ekonomiczną w mieście stanowił patrycjat czyli bogaci kupcy i rzemieślnicy, właściciele licznych nieruchomości i szlachta osiadła w mieście. Istotną rolę wśród mieszczan odgrywali także rzemieślnicy zajmujący się działalnością wytwórczą. Pod koniec XVI wieku Lublin stanowiąc centrum władzy państwowej i administracji kościelnej uważany był za jeden z najważniejszych ośrodków miejskich i handlowych. Przypadający na wiek XVI i pierwszą połowę XVII wieku tzw. złoty okres w historii Lublina był czasem jego intensywnego rozwoju, dobrobytu i prosperity.

Splot negatywnych wydarzeń o charakterze polityczno-gospodarczym oraz wojny połowy XVII wieku zakończyły okres świetności miasta. Zniszczenia wojenne, zła koniunktura gospodarcza oraz epidemie przyczyniły się do stagnacji, regresu polityki miejskiej i powolnego trwającego ponad półtora wieku upadku miasta. Po wojnach XVII w. Lublin mieszczański stał się miastem szlachecko-kościelnym.

1.1. Administracja

Tablica 1. Wójtowie miejscy na przełomie XIV i XV w.

Okres sprawowania władzy	Imię i nazwisko
1317 - 1321	Maciej z Opatowa
1342 - .	Franciszek (Franczek, Franczko) z Moguncji
	Piotr Bogacz Czech
	Zygmunt Wierzynek
1407 - .	Wawrzyniec Schirmer
	Mikołaj Schirmer
	Piotr Schirmer
1445 - 1456	Jan Pieczeń (Pitczin, Petczin, Peyczen)
1456 - .	Stanisław Morsztyn

Na podstawie: A. Witusik, Władysław Łokietek – dobroczyńca miasta, [w:] A. Witusik, T. Radzik (red.), *Lublin w dziejach i kulturze Polski*, Lublin 2000; K. Myśliński, *Czasy walki o samorząd*, [w:] J. Dobrzański, J. Mazurkiewicz (red.), *Dzieje Lublina. Próba syntezy*, t. 1, Lublin 1965.

Wójtowie dziedziczni – zajmowali pośrednią pozycję między mieszczaninem a szlachcicem. Sprawowali w imieniu pana feudalnego władzę sądowniczą (wraz z ławnikami), posiadali udziały w dochodach z czynszów miejskich, posiadali udziały w przyznanej miastu ziemi oraz prawo budowy młynów, karczmi, łaźni. Dzięki dokumentowi lokacyjnemu z 1317 r. wójt dziedziczny uzyskał dominującą pozycję w Lublinie. Na jego uposażenie składały się: co 6 łąn ziemi ze 100 łąnów przydzielonych miastu, 1/3 opłat sądowych, 1/6 z czynszów świadczonych przez mieszczan z działek siedliskowych, kraczmy, jatki rzeźnicze, ławy piekarskie i szewskie, rzeźnia, co 6 kramnica kramarzy i sukienników, wyłączne prawo łowienia ryb w sadzawkach oraz tyle łaźni i młynów „ile zdoła pobudować w granicach miasta”. W 1504 r. – wykupienie wójtostwa przez miasto za 2400 florenów od sukcesorów Morsztyna, gmina miejska przejęła na siebie prawa wójta dziedzicznego.

Na podstawie: A. Witusik, Władysław Łokietek – dobroczyńca miasta, [w:] A. Witusik, T. Radzik (red.), *Lublin w dziejach i kulturze Polski*, Lublin 2000.

Tablica 2. Piastujący Kasztelanię Lubelską w XIII-XVIII

Lp.	Kasztelan
1	Piotr herbu Śreniawa
2	Zengno herbu Ciołek
3	Mikołaj herbu Pilawa
4	Jan Warsz herbu Rawicz
5	Żegota
6	Jan Abramowicz
7	Sando herbu Pogonia Polska
8	Jan herbu Odrowąż
9	Eustachy Firlej herbu Lewart
10	Abramowicz (jednocześnie Starosta)
11	Grott herbu Rawicz
12	Jan ze Szczekocina herbu Odrowąż
13	Piotr ze Szczekocian herbu Odrowąż
14	Piotr Kmita herbu Śreniawa
15	Michał z Bogumilowic herbu Półkozie
16	Jan ze Szczekocina herbu Odrowąż
17	Dobiesław z Sienna herbu Dębno
18	Domrat z Kobylan herbu Grzymała
19	Warsz z Ostrowa herbu Rawicz
20	Piotr z Kurowa herbu Śreniawa
21	Krzysztof z Kurozwęk herbu Poraj
22	Dobiesław Kmita herbu Śreniawa
23	Dobiesław z Kurozwęk herbu Poraj
24	Mikołaj z Kurozwęk herbu Poraj
25	Mikołaj Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
26	Piotr Kmita herbu Śreniawa
27	Jan Tęczyński herbu Topór
28	Bernard Maciejowski herbu Ciołek
29	Jędrzej Tęczyński herbu Topór
30	Stanisław Maciejowski herbu Ciołek
31	Bernard Maciejowski herbu Ciołek
32	Floryjan Żelechowski herbu Ciołek
33	Jędrzej Myszkowski herbu Jastrzębiec
34	Floryjan Kasper Zebrzydowski
35	Stanisław Słupecki herbu Rawicz
36	Jędrzej Firlej herbu Lewart
37	Piotr Jędrzej Czerny herbu Nowina
38	Marek Sobieski herbu Janina
39	Piotr Myszkowski herbu Jastrzębiec
40	Kacper Maciejowski herbu Ciołek
41	Felix Słupecki herbu Rawicz

Tablica 2. Piastujący Kasztelanię Lubelską w XIII-XVIII - dok.

L.p.	Kasztelan
42	Aleksander Piotr Tarło herbu Topór
43	Zbigniew Sieniński herbu Dębno
44	Dobrogost Grzybowski herbu Prus
45	Franciszek Zebrzydowski herbu Radwan
46	Stanisław Firlej herbu Lewart
47	Jędrzej Firlej herbu Lewart
48	Stanisław Słupecki herbu Rawicz
49	Stanisław Domaszewski herbu Nieczuja
50	Felix Parys herbu Prawdzie
51	Aleksander Drzewicki herbu Ciołek
52	Adam Szaniawski herbu Junosza
53	Franciszek Tarło herbu Topór
54	Józef Sołtyk herbu Soltyk
55	Felicyjan Gałęzowski herbu Tarnawa
56	Kazimierz Suffczyński herbu Szeliga
57	Maciej Suchodolski
58	Karol Tarło herbu Topór
59	Józef Wolski
60	Ludwik Wereszczyński
61	Stanisław Sługocki
62	Leon Moszyński
63	Kajetan Szeptycki
64	Piotr Potocki

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.

Tablica 3. Rajcowie rady miejskiej Lublina

Rok	Liczba rajców
Do 1534	8
Od 1535	10 (6 starych i 4 nowych – rezydentów)

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina Nr 3 Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931, s. 2.

Od 1535 r. Rajcowie dzielili się na urzędujących (rezydujących, siedzących) w liczbie 4 i starych w liczbie 6. Obowiązki burmistrza pełnili tylko rezydenci, na I kwartał mianował go starosta, na II wojewoda, na III i IV wybierało pospólstwo. Od 1591 rajcy pełnili swój urząd dożywotnio.

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina Nr 3 Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931, s. 2.

Tablica 4. Spis alfabetyczny rajców lubelskich w XVII w.

Okres	Nazwisko i imię
1600-1602	Acernus Sebastjan
1661-1666	Autnlekt Jan
1677-1695	Bandinelli Stanisław
1670-1671	Baur Melchior
1606-1612	Begiel Wojciech
1616-1617	Begiel Łukasz, syn Wojciecha
1655	Biskiewicz Jan
1690-1716	Bobrykiewicz Jakób
1653-1666	Cebulski Marcin
1606-1616	Chmielowski Jan
1617-1618	Ciężki Kacper
1623	Cornificius Adam
1680-1681	Cyboni Jerzy
1686-1697	Cyboni Krzysztof Jan. Dr med.
1697-1732	Cyboni Michał-Jan
1617-1621	Czaban Stanisław
1696	Damiński Jakób
1657-1671	Delamars Mikołaj
1657-1696	Dobrogoszcz Gabrjel
1645-1652	Ekkier Jan
1628-1641	Fałęcki Krzysztof, dr med.
1674-1682	Ferrantini Franciszek, dr med.
1672-1676	Gallon Piote
1683-1700	Giza Zygmunt
1656	Grydyk Walenty
1693-1711	Graznkowski Paweł
1627-1652	Iwaszkowicz Paweł
1697-1708	Jachimowicz Sebastjan
1653-1669	Jeleniowski Adam dr fil i med.
1600-1611	Jeżowicz Matjasz
1665-1682	Kieremowicz Mikołaj
1667-1676	Kijkowicz Mateusz
1642-1661	Klimuntowicz-Pelikan Michał
1609-1624	Kliszewski Piotr dr med.
1621-1660	Konopnica Aleksander, syn Sebastjana
1612-1622	Konopnica Andrzej, senior, brat Sebastjana
1622-1648	Konopnica Andrzej junior, syn Sebastjana
1629-1652	Konopnica Balcer, syn Andrzeja starszego
1600-1608	Konopnica Sebastjan
1640-1644	Kośnikiel Matjasz

Tablica 4. Spis alfabetyczny rajców lubelskich w XVII w. - cd.

Okres	Nazwisko i imię
1694-1736	Kostański Jan Michał
1604-1615	Krawcowicz Szymon
1672-1689	Krześ Krzysztof
1603-1605	Kupcowicz Jan
1619-1656	Lauerman Dawid
1635-1644	Lemka Jerzy, syn d-ra Wawrzyńca
1645-1664	Lemka Jerzy, dr.med., syn poprzedniego
1617-1625	Lemka Marcin, dr med., syn d-ra Wawrzyńca
1609-1626	Lemka Wawrzyniec, dr med.
1648-1652	Lewicki Wojciech
1601-1620	Lichański Stanisław
1691-1712	Lisiewicz Paweł Antoni
1600-1615	Lisowski Jan
1623-1628	Lisowski Paweł
1662-1664	Łyszkiewicz Władysław, dr med.
1680-1696	Marchetti Flawjusz
1600-1603	Masło Adam
1625-1647	Mężyk Melchior
1667-1678	Mirus Tomasz
1627	Molawicki Jan
1659-1671	Nosadyni Antoni
1682-1689	Opolski Wojciech
1677-1693	Polakiewicz Jan
1601-1618	Przytycki Adam
1619-1634	Przytycki Jan, syn Adama
1653-1658	Pstrasz Ernest
1679-1683	Raphang Jan
1622-1652	Rekłowski Jan
1653-1667	Rekłowski Wojciech
1665-1679	Schirer Michał
1600-1605	Stannifusor Aleksy
1698-1708	Szarwey Maurycy
1607-1615	Szembek Jan
1613-1621	Szulc Jan
1639	Szymonowicz Sebastjan
1668-1703	Ważyński Andrzej, syn Jana
1626-1638	Ważyński Jan
1683-1692	Wenthon Jakób
1600-1608	Wojśławski Paweł
1600	Zaborowski Gabrjel

Tablica 4. Spis alfabetyczny rajców lubelskich w XVII w. - dok.

Okres	Nazwisko i imię
1653-1671	Zakulski Piotr
1618-1626	Zalewski Adam
1672-1679	Zrubski Mikołaj
1601-1605	Żędzian Jakób
1698-1706	Żugiewicz Paweł
1649-1654	Żywert Krystjan

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina Nr 3 Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931.

Tablica 5. Burmistrzowie Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w.

Rok	Burmistrz
1600	Jeżowicz Mateusz, Wojsławski Paweł
1601	Wojsławski Paweł
1603	Wojsławski Paweł
1604	Krawcowicz Szymon, Lichański Stanisław, Konopnica Sebastjan
1605	Kupcowicz Jan, Wojsławski Paweł, Konopnica Sebastjan, Lisowski Jan
1606	Begiel Wojciech, Chmielowski Jan, Wojsławski Paweł, Lichański Stanisław
1607	Szembek Jan, Chmielowski Jan, Krawcowicz Szymon, Begiel Wojciech
1608	Szembek Jann, Lisowski Jan
1609	Kliszewski Piotr, dr.med, Chmielowski Jan, Lichański Stanisław, Begiel Wojciech
1610	Lemka Wawrzyniec dr. Med., Szembek Jan
1611	Lichański Stanisław, Chmielowski Jan, Lisowski Jan, Begiel Wojciech
1612	Konopnica Andrzej, Szembek Jan, Lichański Stanisław, Krawcowicz Szymon
1613	Szulc Jan, Szembek Jan, Lisowski Jan, Krawcowicz Szymon
1614	Lemka Wawrzyniec dr. Med., Szembek Jan, Przytycki Adam, Szulc Jan
1615	Krawcowicz Szymon, Szulc Jan, Chmielowski Jan, Lemka Wawrzyniec dr. med.
1616	Begiel Łukasz, Szembek Jan, Lichański Stanisław, Chmielowski Jan
1617	Lemka Marcin dr med, Ciężki Kacper, Czaban Stanisław, Kliszewski Piotr dr med.
1618	Zalewski Adam, Konopnica Andrzej, Lemka Marcin dr. Med., Czaban Stanisław
1619	Lauerman Dawid, Przytycki Jan, Konopnica Andrzej, Czaban Stanisław
1620	Konopnica Andrzej, Kliszewski Piotr dr med., Przytycki Jan
1621	Konopnica Aleksander, Lauerman Dawid, Kliszewski Piotr dr. Med., Przytycki Jan
1622	Konopnica Andrzej junior, Reklowski Jan, Zalewski Adam, Przytycki Jan
1623	Lisowski Paweł, Lauerman Dawid, Kliszewski Piotr dr med., Konopnica Andrzej
1624	Konopnica Andrzej, Konopnica Aleksander
1625	Mężyk Melchior, Reklowski Jan
1626	Zalewski Adam, Mężyk Melchior
1627	Molawicki Jan, Reklowski Jan, Konopnica Andrzej, Mężyk Melchior
1628	Fałęcki Krzysztof dr. Med., Iwaszkowicz Paweł, Konopnica Aleksander, Mężyk Melchior
1629	Konopnica Balcer, Przytycki Jan

Tablica 5. Burmistrzowie Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w. - cd.

Rok	Burmistrz
1630	Mężyk Melchior, Reklowski Jan, Ważyński Jan
1631	Iwaszkowicz Paweł, Lauerman Dawid, Reklowski Jan, Konopnica Balcer
1632	Iwaszkowicz Paweł, Ważyński Jan, Mężyk Melchior
1633	Konopnica Andrzej, Fałęcki Krzysztof dr med., Reklowski Jan, Mężyk Melchior
1634	Konopnica Aleksander, Mężyk melchior, Iwaszkowicz Paweł, Konopnica Balcer
1635	Lemka Jerzy, Konopnica Aleksander, Reklowski Jan, Mężyk Melchior
1636	Fałęcki Krzysztof dr med., Konopnica Aleksander, Konopnica Andrzej, Mężyk Melchior
1637	Mężyk Melchior, Konopnica Aleksander, Iwaszkowicz Paweł, Fałęcki Krzysztof dr med.
1638	Fałęcki Krzysztof dr med., Konopnica Aleksander, Konopnica Andrzej, Mężyk Melchior
1639	Szymonowicz Sebastjan, Fałęcki Krzysztof dr med., Mężyk Melchior, Lemka Jerzy
1640	Kośnikiel Mateusz, Konopnica Aleksander, Lauerman Dawid, Iwaszkowicz Paweł
1641	Kośnikiel Mateusz, Konopnica Aleksander, Mężyk Melchior, Lemka Jerzy
1642	Klimuntowicz-Pelikan Michał, Konopnica Aleksander, Iwaszkowicz Paweł, Lemka Jerzy
1643	Klimuntowicz-Pelikan Michał, Konopnica Aleksander, Iwaszkowicz Paweł, Lemka Jerzy
1644	Kośnikiel Mateusz, Konopnica Aleksander, Reklowski Jan, Mężyk Melchior
1645	Konopnica Aleksander, Lauerman Dawid, Lemka Jerzy dr med.
1646	Lemka Jerzy dr med., Ekkier Jan, Konopnica Aleksander, Iwaszkowicz Paweł
1647	Ekkier Jan, Lemka Jerzy dr med., Konopnica Aleksander, Klimuntowicz-Pelikan Michał
1648	Lewicki Wojciech, Ekkier Jan, Reklowski Jan, Iwaszkowicz Paweł
1650	Lemka Jerzy dr med., Ekkier Jan, Klimuntowicz-Pelikan Michał, Lewicki Wojciech
1651	Konopnica Aleksander, Ekkier Jan, Lewicki Wojciech, Żywert Krystjan
1652	Konopnica Aleksander, Ekkier Jan, Lewicki Wojciech, Żywert Krystjan
1653	Pstrasz Ernest, Cebulski Marcin, Zakulski Piotr, Reklowski Wojciech
1654	Jeleniowski Adam dr filoz. i med., Konopnica Aleksander, Pstrasz Ernest, Reklowski Wojciech
1655	Biskiewicz Jan, Cebulski Marcin, Zakulski Piotr, Reklowski Wojciech
1656	Grdyk Walenty, Pstrasz Ernest, Klimuntowicz-Pelikan Michał, Lemka Jerzy dr fiz. I med.
1657	Delmars Mikołaj, Dobrogost vel Dobrogoszcz Gabrjel, Konopnica Aleksander, lemka Jerzy dr fiz.i med.
1658	Delmars Mikołaj, Dobrogost vel Dobrogoszcz Gabrjel, Zakulski Piotr, Jeleniowski Adam dr filoz. i med.
1659	Nosadyni Antoni, Dobrogost Gabrjel, Reklowski Wojciech, Jeleniowski Adam dr. filoz. i med.
1660	Klimuntowicz-Pelikan Michał, Dobrogost Gabrjel, Delmars Mikołaj, Nosadyni Antoni
1661	Autenlekt Jan, Cebulski Marcin, Jeleniowski Adam dr filoz. i med., Nosadyni Antoni
1662	Łyszkiewicz Władysław, dr med., Cebulski Marcin, Reklowski Wojciech, Nosadyni Antoni
1663	Delmars Mikołaj, Cebulski Marcin, Dobrogost Gabrjel, Zakulski Piotr
1664	Autenlekt Jan, Cebulski Marcin, Jeleniowski Adam dr filoz. i med., Nosadyni Antoni
1665	Kieremowicz Mikołaj, Schirer v. Scherer Michał, Dobrogost Gabrjel, Nosadyni Antoni
1666	Schirer Michał, Cebulski Marcin, Jeleniowski Adam dr filoz. i med., Dobrogost Gabrjel,
1667	Mirus Tomasz, Kijkowicz Mateusz, Reklowski Wojciech, Schirer Michał
1668	Ważyński Andrzej, Mirus Tomasz
1669	Kieremowicz Mikołaj, Mirus Tomasz, Jeleniowski Adam dr filoz. i med., Dobrogost Gabrjel,
1670	Baur Melchior, Mirus Tomasz, Nosadyni Antoni, Ważyński Andrzej
1671	Schirer Michał, Kieremowicz Mikołaj, Dobrogost Gabrjel, Kijkowicz Mateusz

Tablica 5. Burmistrzowie Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w. - dok.

Rok	Burmistrz
1672	Zrubski Mikołaj, Krześ Krzysztof, Kijkowicz Mateusz, Gallon Piotr
1673	Zrubski Mikołaj, Dobrogost Gabrjel, Ważyński Andrzej
1674	Ferrantini Franciszek dr. med., Ważyński Andrzej, Dobrogost Gabrjel, Kijkowicz Mateusz
1676	Ważyński Andrzej, Dobrogost Gabrjel, Kijkowicz Mateusz
1677	Polakiewicz Jan, Bandinelli Stanisław, Kieremowicz Mikołaj, Ferrantini Franciszek dr med.
1678	Polakiewicz Jan, Bandinelli Stanisław, Schirer Michał, Mirus Tomasz
1679	Raphang Jan, Bandinelli Stanisław, Dobrogost Gabrjel, Kieremowicz Mikołaj
1680	Cyboni Jerzy, Marchetti Flawjusz, Bandinelli Stanisław, Raphang Jan
1681	Polakiewicz Jan, Marchetti Flawjusz, Kieremowicz Mikołaj, Bandinelli Stanisław
1682	Opolski Wojciech, Bandinelli Stanisław, Krześ Krzysztof
1683	Giza Zygmunt, Polakiewicz Jan, Marchetti Flawjusz
1684	Polakiewicz Jan, Wenthon Jakób, Bandinelli Stanisław, Opolski Wojciech
1685	Opolski Wojciech, Dobrogost Gabrjel, Bandinelli Stanisław, Wenthon Jakób
1686	Cyboni Krzysztof dr. med, Dobrogost Gabrjel, Polakiewicz Jan, Opolski Wojciech
1687	Giza Zygmunt, Dobrogost Gabrjel, Polakiewicz Jan, Bandinelli Stanisław
1688	Marchetti Flawjusz, Dobrogost Gabrjel, Polakiewicz Jan, Cyboni Krzysztof dr med.
1689	Wenthon Jakób, Dobrogost Gabrjel, Giza Zygmunt, Cyboni Krzysztof dr med.
1690	Bobrykiewicz Jakób, Wenthon Jakób, Bandinelli Stanisław, Cyboni Krzysztof dr med.
1691	Lisiewicz Paweł, Giza Zygmunt, Dobrogost Gabrjel, Bandinelli Stanisław
1692	Bobrykiewicz Jakób, Marchetti Flawjusz, Cyboni Krzysztof dr med., Lisiewicz Paweł
1693	Grzankowski Paweł, Giza Zygmunt, Dobrogost Gabrjel, Bandinelli Stanisław
1694	Kostański Jan, Bobrykiewicz Jakób, Bandinelli Stanisław, Lisiewicz Paweł
1695	Bobrykiewicz Jakób, Grzankowski Paweł, Cyboni Krzysztof dr med., Lisiewicz Paweł
1696	Damiński Jakób, Bobrykiewicz Jakób, Giza Zygmunt, Lisiewicz Paweł
1697	Jachimowicz Sebastjan, Cyboni Michał-Jan, Giza Zygmunt, Lisiewicz Paweł
1698	Żugiewicz Paweł, Szarwej Maurycy, Grzankowski Paweł
1699	Bobrykiewicz Jakób, Grzankowski Paweł, Giza Zygmunt, Szarwej Maurycy

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina Nr 3. Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931.

Tablica 6. Skład ostatniego Sądu Grodzkiego

Funkcja	Osoba
Podstarosta	Piotr Suchodolski Chorąży Lubelski
Sędzia	Andrzej Janczyński Podstoli Kołomyjski
Pisarz	Kajetan Skarszewski Podstoli Urzędowski
Regent	Tadeusz Mdzewski

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.

Tablica 7. Czas trwania obrad Sejmu Polskiego, które odbyły się w Lublinie

Okres obrad	Liczba dni obrad	Przerwy od zakończenia prac poprzedniego sejm w miesiącach
24 II – 4 III 1554	9	13,5
7 V – 21 VIII 1566	106	7,5
10 I – 12 VIII 1569	214	8,5

Na podstawie: W. Konopczyński, Chronologia sejmów polskich 1493-1793, Warszawa 1948. Za: Historia Polski w liczbach, Tom I Państwo, Społeczeństwo, GUS, Warszawa 2003.

Tablica 8. Starostowie w latach 1377-1785

Rok	Starosta
1377	Piotr Kmita herbu Szreniawa Kasztelan Lubelski
1433	Jan ze Szczekocina, Cześnik Sandomierski
1475	Mikołaj na Chrząstowie kasztelan Chełmski
1517	Jan z Pilicy
1526	Mikołaj Firlej z Dąbrowicy
1528	Jan Swierczyński herbu Trąby Kasztelan Wiślicki
1529	Jakób Morawiec z Kolczyna Chorąży Lubelski
1530	Jan Chrzyciel z Tenczyna Topór Tenczyński poseł do Szwecji, Kasztelan Wojnicki
1538	Jan Świącicki
1552	Stanisław z Tenczyna Topór Tenczyński Kasztelan Lwowski Starosta Bełzki
1560	Jan Chrzyciel z Tenczyna Wojewoda Bełzki Starosta Urzędowski
1564	Jan z Tenczyna
1593	Jan z Dąbrowicy Firlej Podskarbi Koronny
1615	Mikołaj z Dąbrowicy Firlej Kasztelan Biecki
1637	Zbigniew z Dąbrowicy Firlej
1649	Jerzy z Tenczyna Ossoliński Kanclerz W. Koronny
1653	Stanisław z Popowa Witowski Kasztelan Sandomierski
1666	Aleksander Niezabitowski Kasztelan Bełzki
1675	Jan Karol z Żurowa Daniłowicz Podskarbi Koronny
1678	Leszczyński Wojewoda Podlaski
1683	Piotr Fran z Żurowa Daniłowicz
1685	Mikołaj Franciszek na Żurowie i Andrzejowie Daniłowicz Krajczy Koronny
1688	Stanisław na Szczuczynie i Radzeniu Szczuka Podkanclerzy Litewski
1710	Franciszek Załuski Wojewoda Płocki
1718	Krzysztof Hieronim Załuski
1732	Stanisław Ciołek Poniatowski Wojewoda Mazowiecki, później Kasztelan Krakowski
1743	Jan Jakób na Zamościu Zamojski Wojewoda Podolski, restaurował zamek i otoczył murami
1773	Wincenty Potocki Podkomorzy Wielki Koronny
1785	Michał Wandalin z Wielkich Kończyc Mniszech Marszałek Wielki Koronny

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.

Tablica 9. Wojewodowie lubelscy w XV – XVIII w.

Lp.	Wojewoda
1	Dobiesław Kmita z Wiśnicza herbu Śreniawa
2	Jan Felix Tarnowski herbu Leliwa
3	Dobiesław z Kurozwęk herbu Poraj
4	Mikołaj z Ostrowa herbu Rawicz
5	Jan Szram Tarnowski herbu Leliwa
6	Mikołaj z Kurozwęk herbu Poraj
7	Mikołaj Kamieniecki herbu Pilawa
8	Mikołaj Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
9	Jędrzej Tęczyński herbu Topór
10	Jan Bochotnicki herbu Dębno
11	Piotr Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
12	Jędrzej Tęczyński herbu Topór
13	Jan Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
14	Mikołaj Maciejowski herbu Ciołek
15	Jan Tarło herbu Topór
16	Mikołaj Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
17	Mikołaj Zebrzydowski herbu Radwan
18	Marek Sobieski z Sobieskiej woli herbu Janina
19	Gabryel Tęczyński herbu Topór
20	Piotr Firlej z Dąbrowicy herbu Lewart
21	Mikołaj Oleśnicki herbu Dębno
22	Aleksander Piotr Tarło herbu Topór
23	Jan Tarło
24	Władysław Rey herbu Oksza
25	Marcin Zamojski herbu Jelita
26	Karol Tarło herbu Topór
27	Stanisław Tarło herbu Topór
28	Aleksander Drzewicki herbu Ciołek
29	Adam Tarło herbu Ciołek
30	Jan Tarło herbu Topór
31	Adam Tarło herbu Topór
32	Tomasz Ordynat Zamojski herbu Jelita
33	Antoni Lubomirski herbu Śreniawa
34	Ignacy Twardowski
35	Kajetan Pogonia Hryniewiecki

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.

Ustanowione w 1474 r. województwo lubelskie dzieliło się na 3 powiaty: lubelski, urzędowski i łukowski. Obszar wynosił 200 mil kwadratowych, na którym znajdowały się 34 miasta, 663 wsie i 82 parafie.

Na podstawie: J. L. de Verdman, Szkic historyczny Lublina, Biblioteczka Krajoznawcza VIII, Warszawa 1909.

1.2. Ludność i terytorium

Tablica 10. Liczba ludności w latach 1317-1799

Rok	Liczba (tys.)
1317	1,0
1583	5,2
1616	11,3
1673	4,7
1787	8,6
1799	9,4

Na podstawie: D. Kociuba, Rozwój terytorialny Lublina od średniowiecza do współczesności, UMCS, Lublin 2007, s. 309; R. Kuwałek, W. Wysok, Jerozolima Królestwa Polskiego, Stowarzyszenie Dialog i Współpraca, Lublin 2001, s. 46.

Pod koniec XVI w. Lublin pod względem liczby ludności był jednym z siedmiu wielkich miast w Koronie.

Na podstawie: H. Zins, Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972, s. 48.

Tablica 11. Napływ ludności wiejskiej do wybranych miast w Polsce w XV-XVIII w. (wpisy do ksiąg obywatelstwa)

Miasto	Lata	Napływ w % ogółu obywatelstwa
Biecz	1538-1687	63
Chojnice	1551-1770	26
Gdańsk	1558-1793	29
Gniezno	1651-1700	8
Kraków	1601-1700	12
Lublin	1605-1626	15
Lwów	1405-1604	17
Poznań	1576-1700	17
Przemyśl	1541-1660	38
Toruń	1703-1793	11
Warszawa (Nowa)	1477-1525	35
Warszawa (Stara)	1506-1575	50

Na podstawie: S. Gierszewski, Obywatele miast Polski przedrozbiorowej, Warszawa 1973, za: Historia Polski w Liczbach, Warszawa 1994.

Tablica 12. Ludność żydowska na przełomie 1764 i 1765 r.

Kahał	Liczba
Podzamcze	1634
Kalinowszczyzna	325
Wieniawa	403
Piaski (jurydyka)	104

Na podstawie: R. Mahler, Statystyka Żydów województwa lubelskiego na przełomie 1764-1765, „Młody Historyk” 2, 1929, tab. 1-2, za: H. Gmiterek, Materiały źródłowe do dziejów Żydów w księgach grodzkich lubelskich za panowania Augusta II Sasa 1697-1733, Lublin 2001, UMCS, s. 2.

Tablica 13. Powierzchnia administracyjna Lublina w latach 1317-1792

Rok	Powierzchnia (km ²)
1317	24,0 (100 łanów ziemi uprawnej i nieuprawnej miary magdeburskiej)
1482	23,15
1583	ok. 17,0
1616	ok. 3,0
1673	1,4
1792	21,1

Na podstawie: D. Kociuba, Rozwój terytorialny Lublina od średniowiecza do współczesności, UMCS, Lublin 2007, s. 309.

1.3. Gospodarka

Tablica 14. Przywileje nadane Lublinowi

Rok	Przywilej
1317	Władysław Łokietek – Przywilej lokacyjny (100 łanów ziemi uprawnej i nieuprawnej oraz wygony dla bydła, zwolnienie na 20 lat od wszelkich ciężarów)
1358	Kazimierz Wielki – zgoda na wybudowanie 2 młynów (na stawie królewskim i pod zamkiem lubelskim)
1371, 1376, 1405	Elżbieta potwierdza przywilej ojca Władysława Łokietka nadający kupcom lubelskim wolność celną w całym państwie. Przywilej ten potwierdza także Ludwik I oraz Władysław Jagiełło
1383	Przywilej na wolny handel z Litwą
1392	Władysław Jagiełło – Prawo składu (8 dniowy przymus składowy), ustanawia 16 dniowy, zaczynający się na 8 dni przed Zielonymi Świątkami i kończący się w 8 dni po nich doroczny jarmark i zwalnia przybywających na ten jarmark kupców od opłaty celnej
1405	Władysław Jagiełło zwalnia kupców lubelskich od wszelkich ceł oraz potwierdza przywileje nadane przez Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego i Elżbietę
1447	Kazimierz Jagiellończyk – Zwolnienie z wszelkich czynszów na 10 lat
1448	Kazimierz Jagiellończyk ustanowił 4 jarmarki (w miejsce dotychczasowego 1 na Zielone Świątki): - 16 dniowy, rozpoczynający się na 8 dni przed świętem Oczyszczenia Najświętszej Marii Panny, zwany potocznie Gromnicznym (2 lutego), - 16 dniowy na Zielone Świątki, mający trwać także 8 dni przed i 8 dni po święcie, - 8 dniowy na Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny (15 sierpnia), - 8 dniowy na Szymona i Judy (28 października). Zwolnił z opłat celnych kupców przybywających na 16 dniowe jarmarki. - zwolnienie od opłaty mostowego w Łęcznej i korcowego w Brześciu na 10 lat
1449	Kazimierz Jagiellończyk – prawo wybierania wójta
1450	Kazimierz Jagiellończyk ustanowił nową drogę dla handlu ruskiego (ze Lwowa przez Hrubieszów, Krasnystaw, Lublin, Kazimierz, Radom, Wrocław, Poznań) oraz zapewnił kupcom lubelskim szczególną opiekę
1453, 1535	Kazimierz Jagiellończyk – zakaz nabywania domów i placów na terenie miasta przez szlachtę i duchowieństwo. Przywilej potwierdzony przez Zygmunta Starego
1468	Strygiel – opłata za czynności związane ze sprawdzaniem ilości i jakości sukna wwożonego do miasta
1471	Kazimierz Jagiellończyk – przywilej na urządzenie wodociągu
1475	Kazimierz Jagiellończyk – przywilej na odnowienie smatruza - kramicy budynku, w którym podczas jarmarków kupcy mogli sprzedawać towary
1502	Aleksander Jagiellończyk – zwolnienie od wypraw wojennych – przywilej na wykupienie przez miasto z rąk prywatnych wagi z tragarstwem (dochód przeznaczony na naprawę murów miejskich i roboty związane z ochroną przed atakami nieprzyjacielskimi)
1503	Aleksander Jagiellończyk zwolnił od opłaty targowej na czas jarmarków wszystkich posiadaczy towarów w sklepach, na wozach i w naczyniach, pozwolił na wykupienie wójtostwa
1506 (na 1 rok) 1556 (na 2 lata)	Przywilej podatkowy - Czopowe – opłata od wyrobu piwa, gorzałki, miodu i wina.
1507	Przywilej podatkowy - Szos – opłata od majątku (domów i rzemiosł)
1508	Zygmunt Stary potwierdza mieszkańcom wolność od wszelkich ceł od towarów w całym Królestwie
1512	Zygmunt Stary zaliczył Lublin do grona miast posiadających prawo handlu ze Śląskiem (z wyjątkiem Wrocławia).
1515	Zygmunt Stary – zwolnienie z podatków na rzecz króla i obronę państwa na 18 lat, na rok od czopowego i na 8 lat od podwód
1523	Zygmunt Stary – przyznał Żydom mieszkającym obok Zamku Lubelskiego prawa jakie posiadali inni Żydzi w Polsce, szczególnie we Lwowie

Tablica 14. Przywileje nadane Lublinowi - cd.

Rok	Przywilej
1524	Zygmunt Stary - Przywilej podatkowy - Gorzałczane – opłata od konsensów na palenie i sprzedawanie gorzałki
1527	Zygmunt Stary zezwolił na uruchomienie blechu (do bielienia płócien) i szlifierni
1532	Zygmunt Stary wydał przywilej na urządzenie pod miastem papierni
1533	Zygmunt Stary - Przywilej podatkowy - Grobelne – opłata za przejazd, przewóz towarów przez groblę, przywilej na wrób sławnego piwa lubelskiego
1535	Zygmunt Stary – przywilej na wybudowanie wodociągu oraz na pobieranie czynszu od mieszkańców za korzystanie z wody
1535,1556,1629	Zygmunt Stary – Przywilej podatkowy –Mostowe – opłata za przejazd przez rzekę
1541	Zygmunt Stary – przywilej na wybudowanie młyna na rzece Bystrzycy, potwierdza przywilej w sprawie wolności celnej
1542	Zygmunt Stary - zmienia przywilej na jarmarki – jarmark na Oczyszczenie NMP oraz Zielonoświątkowy miały(tak jak w Krakowie) rozpoczynać się nie na 8 dni przed świętem, a w dzień święta i trwać przez 16 dni
1545 (zniesione w 1765)	Zygmunt Stary – Przywilej podatkowy – Targowe – opłata za handel towarami na targowiskach
1545	Zygmunt Stary – Przywilej podatkowy – Korcowe – opłata od mierzenia zboża
1548	Zygmunt Stary – wcielenie do miast wójtostwa lubelskiego poddając go jurysdykcji burmistrza i rajców, udzielając im zwolnienia od posług i opłat publicznych
1550	Zygmunt Stary – wydał pozwolenia na uruchomienie żydowskiej drukarni
1564	Zygmunt August – przywilej na publiczną postrzygalnię
1578	Stefan Batory – ustanowienie Trybunału Koronnego
1580	Stefan Batory – zgoda na utworzenie przez Żydów Sejmu Czterech Ziem (Waad Arba Aracot) tj. Wielkopolski, Małopolski, Rusi i Litwy. Istniał do 1764 r.
1591	Zygmunt III – nadanie rajcom lubelskim prawa dożywotniego piastowania ich urzędu
1595	Zygmunt III – przywilej składowy, zezwolił na pobieranie specjalnej opłaty na rzecz miasta od obcych kupców przyjeżdżających na jarmarki
1611	Zygmunt III – zwolnienie od podwód na 10 lat
1612	Zwolnienie od obowiązku dostarczania stacji i podwód dla posłów tatarskich i tureckich
1613 (na 10 lat), 1634	Przywilej podatkowy – Grosz piwny – od beczki piwa przywożonego
1618, 1647	Przywilej podatkowy – Od łockia kramu (od 1618 r. – 15 groszy, od 1647 r. – 1 zł)
1633	Władysław IV wydał zgodę na założenie piekarni chlebowej
1634	Przywilej podatkowy –Od saletry przywożonej – 2 funty od beczki
1635	Władysław IV – zwolnienie od podwód na 20 lat
1650	Zwolnienie miasta od stacji wojskowych, stanowisk i zimowania żołnierzy
1654	Król zezwolił na przejmowanie przez władze miasta mienia opuszczonego podczas działań wojennych
1656	Jan Kazimierz zniósł wszystkie jurydyki a powstałe na gruntach miejskich bez zgody królewskiej i poddał je jurysdykcji magistratu. Definitywnie kwestię jurydyk rozstrzygnęło prawo 'Miasta nasze królewskie wolne' z 1791 r.
1658	Przywilej podatkowy – Sztukowe
1669	Michał Korybut Wiśniowiecki zwolnił miasto z „przechodów wojskowych”, „dawania chlebów” i asygacji
1671	Michał Korybut Wiśniowiecki zezwolił Żydom na produkcję i sprzedaż alkoholu

Tablica 14. Przywileje nadane Lublinowi - dok.

Rok	Przywilej
1676-1685, 1697	Jan Sobieski ustanowił „prawo i porządek” między kupcami lubelskimi, zatwierdził „artykuły bractwa kupców lubelskich”. Przywilej potwierdzony przez Augusta II
1677	Jan Sobieski Przywilej wolnego obioru radnych
1685	Przywilej dla kupców lubelskich normujący ich prawa i stosunki handlowe, żydzi lubelscy zostali dopuszczeni do wszelkich prerogatyw służących kupcom chrześcijańskim
1696, 1698	Jan Sobieski zezwolił Żydom na prowadzenie handlu bez ograniczeń zarówno w mieście, jak i wokół Lublina. Przywilej potwierdzony przez Augusta II
1703	Przywilej zrównujący w prawach i prerogatywach Lublin z Krakowem

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do historii miasta Lublina 1317-1792, Wydawnictwo Dziennika Zarządu m. Lublina, Lublin 1938; M. Ronikierowa, Ilustrowany przewodnik po Lublinie, Reprint przedwojennego przewodnika wydanego w 1901 r. opracowanego przez M.A.R. czyli Marię Ronikierową przy pomocy Hieronima Łopacińskiego, Wydawnictwo Fis 1992; teatrnn.pl/lublinwdokumencie; T. Radzik, A. Witusik (red.), Lublin w dziejach i kulturze Polski, Krajowa Agencja Wydawnicza, Lublin 1997; K. Wajs, S. Wajs, Fakty i wydarzenia z życia lubelskich Żydów, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997; H. Gawarecki, Kształt siedmiu wieków, Kalendarz Lubelski 1967.

Tablica 15. Warsztaty rzemieślnicze w 1524 r.

Grupa	Zawód	Liczba
Spożywcze	Piwowarzy	14
	Piekarze	17
	Rzeźnicy	9
	Olejarze	1
	Młynarze	1
Skórzane	Siodlarze	3
	Szewcy	22
	Rymarze	7
	Kuśnierze	7
	Paśnicy	2
	Kaletnicy	1
Metalowe	Złotnicy	4
	Kowale	13
	Ślusarze	16
	Miecznicy	4
	Konwisarze	3
Włókiennicze	Krawcy	13
	Powroźnicy	4
	Tkacze	4
	Czapnicy	6
	Postrzegacze sukna	1
Budowlane	Murarze	11
	Cieśle	10
	Garncarze	5
	Szklarze	1
	Strycharze	1
Drzewne	Bednarze	7
	Stolarze	6
	Kołodzieje	4
	Stelmachy	4
	Snycerze	1
Usługowe	Balwierze	1
	Grzebienicy	1
	Łaziebnicy	2
	Aptekarze	1
	Woskobojnicy	1
	Malarze	1

Na podstawie: B. Nowak, Liczebność i specjalizacja rzemiosła w Lublinie w pierwszej ćwierci XVI wieku, „Rocznik Lubelski” t. 23/24 (1981-1982), s. 27.

Tablica 16. Cechy w XVI-XVIII w.

Okres	Liczba
Początek XVI w.	20
Początek XVII w.	33
Połowa XVII w.	20
Koniec XVIII w.	12

Na podstawie: M. Ronikierowa, Ilustrowany przewodnik po Lublinie, Reprint przedwojennego przewodnika wydanego w 1901 r. opracowanego przez M.A.R. czyli Marię Ronikierową przy pomocy Hieronima Łopacińskiego, Wydawnictwo Fis 1992; J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina, Lublin w księgach wójtowsko-ławnicznych XVII-XVIII, Lublin; R. Kuwałek, W. Wysok, Jerozolima Królestwa Polskiego, Stowarzyszenie Dialog i Współpraca, Lublin 2001, s. 46; H. Zins, Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972, s. 80.

Cechy – organizacje zrzeszające rzemieślników jednego zawodu lub kilku, niekiedy z odmiennych branż. Tworzone z konieczności uregulowania kwestii wielkości i jakości produkcji w sytuacji, gdy w mieście było wielu mistrzów wykonujących ten sam zawód w celu obrony interesów rzemieślników zagrożonych przez kupców i rzemieślników początkowo wiejskich, a później tych, którzy produkowali w mieście, lecz poza cechem czyli tzw. partaczy. Pełnoprawnymi ich członkami byli mistrzowie z własnymi warsztatami, mający obywatelstwo miejskie i to oni tworzyli zgromadzenie mistrzów wybierając na 1 rok cechmistrzów, którzy stali na czele cechów. Niepełnoprawnymi członkami cechów byli czeladnicy – pracownicy, którzy po odbyciu nauki jako uczniowie zostali wyzwoleni i zatrudnieni w warsztacie mistrza.

Na podstawie: B. Nowak, Rzemieślnicy Lublin w okresie przedrozbiorowym, [w:] Lublin w dziejach i kulturze Polski, red. T. Radzik, A. A. Witusik, Lublin 1997.

Tablica 17. Pochodzenie kupców handlujących zbożem i śledziami według notowań w rejestrach celnych Komory Warszawskiej w latach 1605-1651

Pochodzenie kupców	Wywóz zboża		Przywóz śledzi	
	w łasztach gdańskich ^a	w odsetkach	w łasztach gdańskich ^b	w odsetkach
Ogółem	156468	100	16420	100
Kazimierz Dolny	68754	43,9	8759	53,3
Sandomierz	15453	9,9	441	2,7
Lwów	3924	2,5	308	1,9
Stężyca	3384	2,2	139	0,9
Warka	2268	1,5	80	0,5
Przemyśl	1656	1,1	65	0,4
Jarosław	1410	0,9	187	1,2
Nowe Miasto Korczyn	1320	0,8	52	0,3
Janowiec	1149	0,7	66	0,4
Lublin	792	0,5	154	0,9
Stara Warszawa	729	0,5	31	0,2
Gdańsk	687	0,4	251	1,5
Kraków	672	0,4	50	0,3
Włostowice	474	0,3	6	-

a łaszt gdański – miara pojemności ciał sypkich (tzw. miara nasypana) = 60 korcom (szeflom) gdańskim (1 korzec = ok. 55 l ziarna), tj. ok. 3300 l ziarna; b 1 łaszt = 12 beczek

Tablica 18. Dochody miasta wynikające z różnych nadań i przywilejów w 1639 r.

Źródło dochodów	Dochody roczne	
	złotych polskich	groszy
Blech i Szlifiernia nad Bystrzycą za ogrodem p.p, Brygittek. Przywilej Zygmunta I z 1527 r.	50	.
Skład towarów przywilej Władysława Łokietka z 1392 r.	200	.
Postrzygalnia przywilej Zygmunta Augusta z 1564 r.	60	.
Woskobjnia przywilej z 1548 r.	150	.
Mostowe i Grobelne ustanowił król Zygmunt w 1535 r. na naprawę dróg. Zygmunt August w 1556 r. dochód ten pomnożył opłatą od woza ładownego i bydłęcia cła po 1 groszu	300	.
Strychelnie od przechowania sukna na jarmark zwożonego, za przywilejem z 1468 r.	200	.
Korcowe od sprzedaży zboża wedle przywileju króla Zygmunta z 1545 r. po 2 grosze od korca	200	.
Prassotowie	14	12
Lossoffy (rybne statki)	40	.
Sukiennice	47	15
Waga i targowe przywilej Aleksandra z 1502 r.	1300	.
Ratusz i piwnica	400	.
Wodociągi po odtrąceniu 6 groszy na rzecz Szpital St. Ducha	200	.
Kamienice i Budy z przywileju z 1317 r. po odtrąceniu 6 części na Wójta	394	15
Browary miejskie	100	.
Gorzałki warzelnie przywilej z 1541 r.	100	.
Inne drobne dochody	800	.
Ogólny dochód	4556	12

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.

1.4. Materialne warunki życia ludności

Tablica 19. Domy szlacheckie

Rok	Liczba
1564	15
1571	21
1602	65
1660	96

Na podstawie: B. Nowak, Rzemieślnicy Lublin w okresie przedrozbiorowym, [w:] Lublin w dziejach i kulturze Polski, red. T. Radzik, A. Witusik, Lublin 1997; H. Zins, Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972, s. 48.

Tablica 20. Przeciętna dzienna płaca robotnika niewykwalifikowanego w Lublinie w latach 1571-1790

Lata	W groszach	W gramach srebra
1561-1570	3,0	2,4
1571-1580	2,8	2,1
1581-1590	2,8	2,0
1601-1610	5,0	3,2
1611-1620	5,1	2,8
1621-1630	7,1	2,0
1631-1640	10,2	2,7
1641-1650	11,9	3,4
1651-1660	12,6	3,3
1661-1670	13,2	2,3
1671-1680	13,1	2,0
1681-1690	15,0	1,9
1691-1700	12,5	1,7
1711-1720	22,4	2,3
1721-1730	21,9	2,2
1731-1740	22,1	2,4
1741-1750	27,1	2,7
1751-1760	20,0	2,0
1761-1770	29,4	2,9
1771-1780	25,0	2,4
1781-1790	23,3	2,3

Na podstawie: W. Adamczyk, Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku, Lwów 1935. Za: Historia Polski w liczbach, Tom I Państwo, Społeczeństwo, GUS, Warszawa 2003.

Tablica 21. Przeciętne ceny zbóż w latach 1561-1780

Lata	Pszenica		Żyto		Jęczmień		Owies	
	za 1 korzec lubelski ^a							
	w groszach	w g srebra	w groszach	w g srebra	w groszach	w g srebra	w groszach	w g srebra
1561-1570	.	.	12,0	9,2	10,0	7,7	5,0	3,9
1571-1580	27,0	20,8	22,0	17,2	15,0	11,6	13,4	8,5
1601-1610	24,0	16,2	18,0	12,2	15,0	10,1	13,9	8,8
1611-1620	41,0	22,3	24,0	12,9	24,0	11,8	19,3	11,1
1651-1660	153,1	41,4	108,5	29,3	81,1	22,1	58,9	15,6
1661-1670	.	.	137,0	15,1	114,7	22,9	55,2	10,1
1671-1680	173,0	23,8	137,1	18,8	106,2	14,6	59,3	8,1
1681-1690	330,0	39,2	170,3	20,3	143,6	17,4	73,1	9,4
1691-1700	195,0	22,8	184,1	21,8	142,0	16,8	92,9	10,1
1711-1720	401,0	40,5	232,1	23,5	285,0	28,8	158,8	15,8
1721-1730	270,0	27,3	204,5	21,2	163,4	16,5	118,1	11,9
1731-1740	660,0	66,7	270,0	27,3	210,0	21,2	91,0	9,2
1741-1750	427,5	43,2	325,0	30,8	208,3	21,0	165,0	16,7
1751-1760	450,0	44,1	323,2	32,6	261,4	25,6	156,1	16,2
1761-1770	360,0	40,1	352,1	39,7	231,2	22,5	120,0	11,6
1771-1780	435,0	42,2	275,0	26,7	207,0	120,2	145,5	14,1

a Korzec lubelski – miara pojemności ciał sypkich (tzw. miara nasypa) = ok. 72 l ziarna.

Na podstawie: W. Adamczyk, Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku, Lwów 1935. Za: Historia Polski w liczbach, Tom II Gospodarka, GUS, Warszawa 2006.

Tablica 22. Przeciętne ceny mięsa wołowego w latach 1571-1780

Lata	Za 1 ćwierć ^a	
	w groszach	w g srebra
1571-1580	35,4	25,8
1581-1590	45,2	31,4
1601-1610	56,9	34,7
1611-1620	50,0	28,3
1621-1630	120,4	34,7
1631-1640	148,0	40,3
1641-1650	171,8	46,4
1651-1660	172,8	46,7
1661-1670	189,2	31,0
1671-1680	247,0	32,5
1681-1690	142,5	17,3
1711-1720	255,0	25,8
1721-1730	264,0	26,7
1731-1740	216,8	21,9
1741-1750	288,3	27,0
1751-1760	285,0	28,0
1761-1770	247,5	24,1
1771-1780	216,0	21,0

^a Mięso rzadko sprzedawano całymi bitymi sztukami, najczęściej natomiast jako ¼ sztuki.

Na podstawie: W. Adamczyk, Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku, Lwów 1935. Za: Historia Polski w liczbach, Tom II Gospodarka, GUS, Warszawa 2006.

Tablica 23. Przeciętne ceny wybranych artykułów w latach 1571-1790

Lata	Buty (1 para)		Świeca (1 sztuka)	
	w groszach	w g srebra	w groszach	w g srebra
1571-1580	81,6	60,96	5,50	4,043
1601-1610	60,0	36,54	3,50	2,131
1611-1620	74,8	43,07	.	.
1621-1630	49,3	13,99	6,0	1,620
1631-1640	115,0	31,05	4,0	1,800
1641-1650	65,8	17,77	3,50	0,945
1651-1660	65,9	17,79	6,77	1,829
1661-1670	97,5	14,33	.	.
1671-1680	359,9	48,73	7,12	0,961
1681-1690	102,9	12,98	4,85	0,630
1691-1700	96,1	11,31	3,0	0,357
1711-1720	104,6	10,51	6,0	0,606
1721-1730	152,5	15,46	.	.
1731-1740	97,2	9,82	15,0	1,515
1741-1750	106,2	10,73	.	.
1751-1760	120,3	11,79	.	.
1761-1770	111,2	10,83	.	.
1771-1780	154,4	14,78	2,0	0,194
1781-1790	20,2	1,96	18,0	1,746

Na podstawie: W. Adamczyk, Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku, Lwów 1935, s. 135-136.

Tablica 24. Przeciętne ceny piwa w latach 1571-1790

Lata	Za 1 beczkę ^a	
	w groszach	w g srebra
1571-1580	32,9	23,7
1601-1610	50,3	33,5
1611-1620	37,5	20,9
1621-1630	60,0	16,3
1631-1640	69,2	18,7
1641-1650	70,0	18,9
1651-1660	88,7	23,9
1661-1670	93,8	15,6
1671-1680	95,3	13,3
1681-1690	101,2	12,9
1711-1720 ^b	160,0	16,2
1721-1730	122,5	12,3
1731-1740	122,2	12,6
1741-1750	120,0	12,0
1751-1760	90,0	8,8
1761-1770	122,8	12,3
1771-1780	141,3	14,2
1781-1790	70,0	6,8

^a Beczka – miara objętości = 72 garncom (1 garniec = ok. 3,8 l), tj. ok. 274 l; ^b Od lat 1711-1720 dokonano przeliczeń ceny 1 garncza na beczkę.

Na podstawie: W. Adamczyk, *Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku*, Lwów 1935. Za: *Historia Polski w liczbach*, Tom II Gospodarka, GUS, Warszawa 2006.

Tablica 25. Przeciętne ceny wódki w latach 1571-1780

Lata	Za 1 garniec ^a	
	w groszach	w g srebra
1571-1580	3,0	2,1
1581-1590	10,0	6,9
1601-1610	8,2	5,1
1611-1620	5,9	3,8
1621-1630	10,0	3,8
1631-1640	13,4	3,6
1641-1650	13,7	3,8
1651-1660	19,5	5,3
1661-1670	36,1	5,4
1671-1680	63,8	8,1
1681-1690	46,5	6,0
1691-1700	112,3	13,0
1701-1710	192,0	22,8
1711-1720 ^b	237,9	24,0
1721-1730	12,3	1,2
1731-1740	58,1	1,9
1741-1750	47,2	4,8
1751-1760	16,0	1,6
1761-1770	153,3	15,3
1771-1780	95,2	9,2

a Garniec – miara objętości = ok. 3,8 l.

Na podstawie: W. Adamczyk, Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku, Lwów 1935. Za: Historia Polski w liczbach, Tom II Gospodarka, GUS, Warszawa 2006; H. Gawarecki, O dawnym Lublinie: szkice z przeszłości miasta, Lublin 1974.

1.5. Edukacja i kultura

Tablica 26. Zakłady naukowe

Rok założenia	Szkoła
1651	Szkoła farna
1640	Bursa jezuicka
1669	Bursa muzykantów
1687	Szkoła retoryczna przy kolegium jezuickim
1736	Szkoły pijarskie

Na podstawie: Riabinin J., Materiały do Monografii Lublina, Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych XVII-XVIII, Lublin.

Tablica 27. Drukarnie

Rok	Drukarnia
1559	Hebrajska
1593	Ariańska
1593	Katolicka
1600	Hebrajska
1630	Paweł Konrad – pierwszy drukarz książek polskich w Lublinie

Na podstawie: J. L. de Verdman, Szkic historyczny Lublina, Biblioteczka Krajoznawcza VIII, Warszawa 1909; H. Gawarecki, O dawnym Lublinie: szkice z przeszłości miasta, Lublin 1974.

Tablica 28. Pisarze Urzędu Radzieckiego Lubelskiego w XVII w.

Lata	Pisarz
1600-1609	Żędzian Jakób
1609-1617	Lemka Jerzy
1617-1618	Punikowski Mateusz
1619-1621	Ważyński Jan
1622-1646	Kasprowicz Mateusz
1647-1676	Kukro Szymon
1676-1697	Argiel Tomasz
1698-1699 (faktycznie do 1723)	Dorecki Łukasz

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina Nr 3 Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931.

Tablica 29. Klasztory w XVII i XVIII w.

Rok	Klasztor
1625	Augustianów
1725	Bazylianów
1626	Benedyktynek (dawniej sandomierskich)
1603	Bernardynów
1603	Franciszkanów
1621	Bernardynek
1621	Franciszkanek
1660	Bonifratów
1664	Brygidek
1602	Dominikanów-kaznodziei
1734	Dominikanów-obserwantów
1603	Jezuitorów
1723	Kapucynów
1608	Karmelitów
1626	Karmelitek
1707	Misjonarzy
1757	Pijarów
1663	Reformatów
1735	Trynitarzy
1784	Wizytek

Na podstawie: J. Riabinin, Materiały do Monografii Lublina, Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych XVII-XVIII, Lublin 1928.

1.6. Ochrona zdrowia

Tablica 30. Szpitale w XV-XVII w.

Rok	Szpital
1491	Św. Ducha
1599	Św. Łazarza (pierwotnie bractwo łazarzowe)
1666	Św. Jana Bożego

Na podstawie: Riabinin J., Materiały do Monografii Lublina, Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych XVII-XVIII, Lublin.

1.7. Bezpieczeństwo publiczne

Tablica 31. Osądzeni w Lublinie według pochodzenia w latach 1550-1650

Pochodzenie	W liczbach bezwzględnych		W odsetkach	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Ogółem	147	15	100	100
Miejskie	49	10	33,3	66,7
Wiejskie	74	3	50,3	20
Szlachta	4	–	2,7	–
Żydzi	17	2	11,6	13,3
Cyganie	3	–	2	–

a Dotyczy wyłącznie osadzonych, dla których źródła umożliwiły kwalifikację pochodzenia.

Na podstawie: M. Kamler, Świat przestępczy w Polsce XVI i XVII stulecia, Warszawa 1991. Za: Historia Polski w liczbach, Tom I Państwo, Społeczeństwo, GUS, Warszawa 2003.

Rozdział 2. Lata 1795-1918

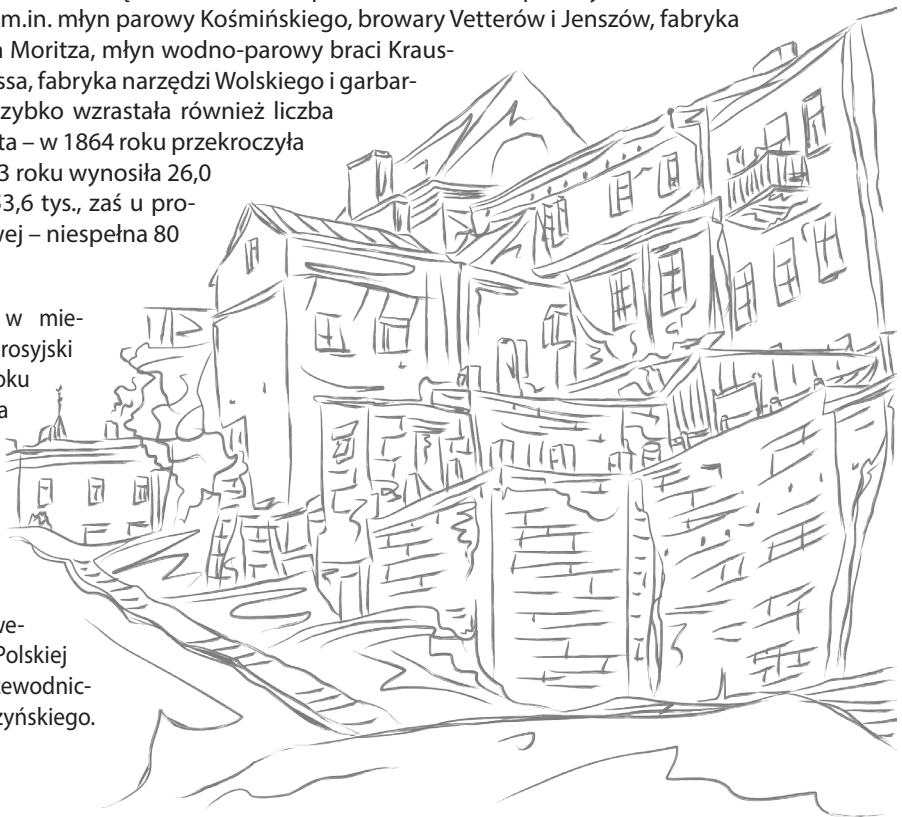
Po przypadającym na wiek XVI i pierwszą połowę XVII wieku złotym okresie w historii Lublina nastąpił czas powolnego upadku miasta, będący wynikiem zniszczeń wojennych oraz licznych epidemii. Trudna sytuacja miasta pogłębiała się również w pierwszych dekadach okresu zaborów.

W wyniku upadku Rzeczypospolitej w 1795 roku Lublin znalazł się pod zaborem austriackim, stając się częścią Galicji Zachodniej. Liczący wówczas ok. 9 tys. mieszkańców Lublin był drugim największym po Krakowie ośrodkiem miejskim na tym obszarze. Liczne kontrybucje oraz kłęski żywiłowe doprowadziły jednak do upadku miasta pod względem gospodarczym, załamania się handlu i rzemiosła oraz do zmniejszenia się dochodów miejskich.

W 1810 roku Lublin wszedł w skład Księstwa Warszawskiego. Miasto stało się siedzibą departamentu. Umieszczono w nim wiele urzędów, sądy oraz stosunkowo liczny garnizon polski, zaś władzom miejskim przywrócono samorządność. W 1815 roku Lublin znalazł się w Królestwie Kongresowym w zaborze rosyjskim. Kolejne lata przyniosły miastu znaczny rozwój na wielu płaszczyznach, dzięki czemu stało się ono ważnym ośrodkiem administracyjnym i komunikacyjnym. Duży postęp osiągnięto również w sferze oświaty i kultury. Pozytywne przemiany odzwierciedlał dynamiczny wzrost ludności miasta - od ok. 9,9 tys. w 1819 roku do ok. 13,9 tys. w 1830 roku. Okres rozwoju został przerwany wraz z upadkiem Powstania Listopadowego. Kolejne dekady przyniosły spowolnienie rozwoju gospodarczego, niski przyrost ludności oraz kryzys w sferze szkolnictwa. Pomimo tego wzrosło znaczenie administracyjne miasta, które w 1837 r. zostało stolicą guberni. Jednocześnie począwszy od lat 40. XIX wieku Lublin stał się ważnym ośrodkiem ruchu konspiracyjnego w Królestwie Polskim.

Ożywienie przyniosły dopiero lata 60. XIX wieku. W 1877 roku w Lublinie zbudowano pierwsze połączenie kolejowe z Warszawą i Kowlem oraz powstała dzielnica przemysłowo-handlowa. W mieście powstał m.in. młyn parowy Kościńskiego, browary Vetterów i Jenzów, fabryka narzędzi rolniczych Moritza, młyn wodno-parowy braci Krause, fabryka węg Hessa, fabryka narzędzi Wolskiego i garbarnia Domańskich. Szybko wzrastała również liczba mieszkańców miasta - w 1864 roku przekroczyła 20 tys. osób, w 1873 roku wynosiła 26,0 tys., w 1891 roku 53,6 tys., zaś u progu I Wojny Światowej - niespełna 80 tys.

Rosyjskie rządy w mieście zakończył rosyjski odwrót w 1915 roku i zajęcie miasta przez wojska niemieckie i austro-węgierskie. W dniu 7 listopada 1918 roku w Lublinie ogłoszono powstanie Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej w Lublinie pod przewodnictwem Ignacego Daszyńskiego.

2.1. Administracja

Tablica 32. Wpływy budżetu miasta w latach 1873-1905

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego			
		podatek od gruntu	podatek podymny	pozostałe podatki	pozostałe źródła
		w rublach ^a			
1873	28296,86	-	831,24	26820,55	645,07
1874	27833,62	-	689,68	25596,64	547,30
1875	.	.	.	.	.
1876	27682,17	-	1025,46	26509,78	146,93
1877	28586,27	-	593,19	27789,96	203,12
1878	21575,65	-	596,64	20335,48	643,53
1879	22566,23	-	596,64	13196,43	8679,41
1880	20387,88	8,82	100,0	20185,31	-
1881	18321,55	-	122,50	18105,30	-
1882	18076,27	2933,20	300,00	17738,77	-
1883	11670,48	-	130,47	11521,26	-
1884	9091,67	-	-	9091,67	-
1885	9651,92	-	-	9651,92	-
1886	11368,24	-	-	11368,24	-
1887	10885,55	-	-	10885,55	-
1888	12328,36	-	1017,82	11310,54	-
1889	12306,64	-	349,61	11957,3	-
1890	12424,65	-	237,69	12186,96	-
1891	11897,68	-	648,69	11248,99	-
1892	13945,47	-	2150,17	11795,30	-
1893	17170,65	-	3561,62	13609,03	-
1894	12167,15	-	62,13	6943,03	5161,99
1895	12326,94	-	94,02	6710,78	5522,14
1896	12314,00	-	71,75	6479,79	5762,46
1897	2689,73	-	614,71	1223,96	851,06
1898	3918,33	-	987,09	2931,24	-
1899	9892,77	-	6387,52	3505,25	-
1900	8244,94	-	5516,10	2728,84	-
1901	3829,84	-	1848,97	1980,87	-
1902	2096,02	-	1235,97	431,69	118,66
1903	2705,45	-	1280,68	1261,47	163,30
1904	6038,45	-	-	5374,13	32,92
1905	17716,00	12,85	-	16337,18	123,02

a Wartości kopiejek zaokrąglono do pełnych wartości.

Na podstawie: Obzor ljublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877; 1878; 1879; 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905] god.

Tablica 33. Budżet kasy miejskiej w latach 1873-1905

Wyszczególnienie	Zaplanowano	Wpłynęło w ciągu roku	Wydatkowano w ciągu roku	Pozostało w kasie w dn. 31 XII	Zaległe należności
	w rublach ^a				
1873	64995,64	72995,33	45345,47	27649,86	12045,40
1874	83199,35	94209,40	75671,63	18537,77	16639,81
1875	.	.	.	.	.
1876	87969,14	87576,39	78788,92	8787,47	18049,92
1877	85427,44	75800,11	60013,70	15786,41	18414,80
1878	95223,46	96252,42	78754,72	17497,71	14757,45
1879	85305,72	83445,80	59517,96	23927,84	19357,63
1880	93680,92	103051,30	58606,12	44445,18	14557,47
1881	82510,43	117703,22	68441,92	49261,30	9252,39
1882	98331,67	133559,48	89745,20	43814,46	14033,49
1883	114561,87	123413,26	61349,93	62063,33	34963,70
1884	98351,78	129047,87	63472,86	65575,01	231367,25
1885	103095,22	135607,42	104733,64	30873,78	33062,81
1886	152320,02	139736,81	99190,94	40545,87	43456,99
1887	156069,60	120173,28	76237,00	43936,29	76442,19
1888	184455,78	142743,23	87106,17	55637,06	85648,84
1889	213572,67	108137,83	145188,08	18586,81	105434,85
1890	194471,19	105047,81	95807,56	27827,06	89423,38
1891	173802,31	76871,89	75614,37	29084,58	96930,42
1892	152482,23	93892,04	112499,57	10477,05	58590,19
1893	223315,68	103940,30	87237,11	27180,23	119375,38
1894	165353,00	90833,43	87989,26	30024,40	74519,58
1895	159406,63	91995,17	85226,64	36792,94	67411,46
1896	165408,06	99177,52	102857,49	33112,97	66230,54
1897	162921,54	103625,38	97061,42	39676,93	59296,16
1898	158254,79	98819,74	118748,96	19747,72	59435,05
1899	197483,62	99512,40	87551,22	31708,90	97971,22
1900	150585,39	132268,82	128847,89	35129,83	18316,57
1901	174934,28	148137,65	161451,13	21816,34	26796,63
1902	165486,18	144833,28	129506,48	37143,14	20652,90
1903	189499,81	170778,69	176614,29	31307,54	18721,12
1904	210139,88	186694,35	170111,62	47890,27	23445,53
1905	227513,37	146405,57	147327,47	46968,37	81107,80

a Wartości kopiejek zaokrąglono do pełnych wartości.

Na podstawie: Obzor Ijublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905] god.

Tablica 34. Wydatki miasta w 1909 r.

Wyszczególnienie	Kwota wydatków (w rublach)
Ogółem	171 192
Utrzymanie zarządu miejskiego	85630
w tym:	
pensje urzędników Magistratu	29798
służba lekarska (lekarz, felczer, akuszerka)	-
weterynarze i obsługa weterynaryjna	3646
zapomogi instytucjom państwowym	2023
Utrzymanie budynków miejskich	3842
w tym:	
podatki skarbowe od nieruchomości miejskich	-
Sądy pokoju (lokale, wydatki kancelaryjne i urzędowe)	12010
Utrzymanie ulic, placów, ogrodów	38897
w tym:	
oświetlenie ulic	13781
bruki, mosty	12614
aleje, ogrody miejskie	4183
stróże nocni	-
Szkoły, szpitale, zakłady dobroczynne	18026
w tym:	
szkoły początkowe	13804
szkoły niedzielne i rzemieślnicze	1100
szkoły średnie (gimnazjum i progimnazjum)	306
szpitale	225
przytułki	-
zapomogi instytucji dobroczynnych	-
Spłata długów, tworzenie kapitału	6700
Wydatki drobne i przypadkowe	2116
Wydatki nadzwyczajne	10480

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Królestwa Polskiego. Rok 1913, W. Grabski (red.), Skład Główny u Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1914, s. 276-277.

2.2. Ludność i terytorium

Tablica 35. Ludność Lublina na tle wybranych miast Polski w latach 1827-1913 (w tys.)

Wyszczególnienie	1827	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1913
Białystok	.	16,7 ^h	17,7	50,7 ⁱ	.	71,5 ^m	75,0 ^p	.
Bydgoszcz	.	22,5 ⁿ	27,7 ^e	34,0	41,4	52,2	57,7	.
Częstochowa	6,2	9,0	14,8 ^e	21,2 ⁱ	28,7	47,6	72,6	89,6
Gdańsk	.	82,0 ⁿ	89,0 ^e	108,5	120,3	140,6	170,3	.
Huta Królewska (Chorzów)	.	1,1 ⁿ	19,5 ^e	27,5	36,5	57,9	72,6	.
Kraków	.	41,0 ^f	49,8 ^g	66,1	74,6	91,3	151,9	.
Lublin	13,5	20,0	21,3	32,8	52,1	57,2	66,7	76,9
Lwów	.	70,0 ^f	87,1 ^g	109,7	127,9	159,9	206,1	.
Łódź	2,8	32,6	39,0 ^e	45,2	136,1	288,1	480,4	459,3
Poznań	.	51,2 ⁿ	56,4 ^e	65,7	69,6	117,0	156,7	.
Przemyśl	.	10,1	15,2	22,0	35,2	46,3	54,1	.
Sosnowiec	.	.	.	.	.	57,0 ^l	89,0	114,0
Warszawa	131,5	161,0 ^a	297,0 ^b	383,0 ^c	523,1 ^d	686,0	781,0	845,1
Wilno	.	69,5 ^h	64,2	102,8 ⁱ	125,0	153,2	217,0	.

a) 1859; b) 1873; c) 1882; d) 1891; e) 1871; f) 1857; g) 1869; h) 1863; i) 1885; j) 1919; k) 1897; l) 1904; ll) 1911; ł) 1912; m) 1901; n) 1861; p) wartość interpolowana.

Na podstawie: F. Rodecki, *Obraz jeograficzno-statystyczny Królestwa Polskiego*, Warszawa 1830, s. 3; I. Weinfeld, *Rocznik Polski 1922*, wyd. 2, Warszawa-Lwów 1922, s. 16, 17-18; E. Romer, I. Weinfeld, *Rocznik Polski. Tablice statystyczne*, Księgarnia G. Gebethnera i Spółki, Kraków 1917, s. 36.

Tablica 36. Powierzchnia w 1860, 1875 i 1916 r.

Rok	Powierzchnia
1860	1804 morgi
1875	863 hektarów
1916	2691 hektarów

Na podstawie: W. K. Zieliński, *Monografia Lublina. T. 1, Dzieje miasta Lublina*, Lublin 1878, Druk. J. Herszenhorna i M. Sznajdermessera, s. 20; A. Kierek, *Rozwój przestrzenny i stan urządzeń komunalnych m. Lublina w latach 1870-1915*, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 179.

Tablica 37. Ludność według płci w latach 1873-1912

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1873	26015	11871	14144
1874	26779	12329	14450
1875	.	.	.
1876	28273	13078	15195
1877	28799	13226	15573
1878	29771	13711	16060
1879	32786	15176	17610
1880	34978	15929	19049
1881	35765	16485	19280
1882	36543	16998	19545
1883	36760	16948	19813
1884	38816	17726	21090
1885	39908	.	.
1886	40120	.	.
1887	44400	.	.
1888	47211	21144	26067
1889	52065	24155	27910
1890	53137	24640	28497
1891	53622	24920	28702
1892	51358	23907	27451
1893	50583	23124	27459
1894	48157	22400	25757
1895	47576	22079	25497
1896	48522	22356	26166
1897	55401	25690	29711
1898	56108	25932	30176
1899	57237	26515	30722
1900	58004	26913	31091
1901	58522	27130	31392
1902	58742	27292	31450
1903	59561	27789	31772
1904	60043	28092	31951
1905	60813	28462	32351
1906	.	.	.
1907	62394	29074	33320
1908-1909	.	.	.
1910	66684	30984	35700
1911	.	.	.
1912	76875	36439	40436

* W tym ludność niestała.

Na podsatwie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877; 1878; 1879; 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912] god.

Tablica 38. Ludność według wyznania w latach 1819-1836

Rok	Ogółem	Z tego	
		chrześcijanie	żydzi
1819	9873	5102	4771
1820	11332	.	.
1821	12071	6173	5898
1822	12207	.	.
1823	12508	6421	6224
1824	12648	6424	6224
1825	13159	6510	6649
1828	15719	.	.
1829	15765	.	.
1830	13894	6883	6649
1832	12701	6122	7001
1833	12701	.	-
1834	13266	6157	7109
1835	13261	6152	6502
1836	13335	6863	6472

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 55.

Tablica 39. Ludność według wyznania w latach 1837-1866

Rok	Ogółem	Z tego				
		katolicy	prawosławni	ewangelicy	bazylianie	żydzi
1837	13635	6685	44	245	41	6583
1838	13329	6477	47	271	38	6496
1839	13870	6841	16	294	47	6669
1840	14239	.	.	.	.	.
1841	14518	.	.	.	.	.
1842	14224	.	.	.	.	.
1843	14518	5760	42	253	14	8449
1844	14798	5814	44	273	16	8651
1845	14869	5754	43	264	16	8792
1846	15716	6661	15	221	12	8807
1847	15510	6617	15	252	12	8304
1848	14974	6397	14	247	12	8304
1849	14948	6321	18	260	12	8337
1850	15789	6621	21	430	30	8164
1851	15910	6620	27	436	29	8798
1852	14241	5705	44	193	15	8281
1853	15508	6187	43	222	21	8702
1854	15508	6497	44	237	10	8720
1855	15489	6650	42	193	16	8588
1856	15629	6606	24	242	10	8747
1857	16056	6835	35	254	20	8892
1858	18622	7648	43	248	23	10660
1859	18304	7584	41	245	21	10413
1860	19054	8119	48	256	24	10607
1861	19344	8435	42	267	27	10573
1862	19818	8748	46	277	32	10713
1863	19745	8682	43	271	19	10730
1864	20767	9158	93	545	48	10925
1865	21310	9640	96	531	33	11010
1866	21019	8915	33	226	33	11812

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 56.

Tablica 40. Ludność według wyznania w 1868 r.

Wyszczególnienie	Ogółem
Ogółem	21814
w tym:	
rzymskokatolickie	9310
prawosławne	56
greckounickie (byłe)	50
ewangelicko-augsburskie i ewangelickie reformowane	239
żydzi	12159

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina. T. 1, Dzieje miasta Lublina, Lublin 1878, Druk. J. Herszenhorna i M. Sznajder-mesera, s. 16.

Tablica 41. Ludność według wyznania w 1873 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego	
		ludność stała	ludność niestała ^a
Ogółem	27025	21954	5071
w tym:			
rzymskokatolickie	11867	9241	2626
prawosławni	354	86	268
grekownicy	206	70	136
ewangelicko-augsburskie i ewangelickie reformowane	631	274	357
żydzi	13967	12283	1684

a Do liczby ludności niestełej należy doliczyć 1908 żołnierzy.

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina. T. 1, Dzieje miasta Lublina, Lublin 1878, Druk. J. Herszenhorna i M. Sznajdermessera, s. 17.

Tablica 42. Ludność według płci i wyznania w 1876 r.

Wyszczególnienie	Ogółem			Ludność stała			Ludność niestała		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	28203	13381	14822	24002	10755	13247	3543	1957	1586
w tym:									
rzymskokatolickie	11518	5752	6456	9797	4031	5766	1721	1031	690
prawosławne	586	273	313	125	70	55	461	203	258
greckounickie (byłe)	87	49	38	87	49	38	–	–	–
ewangelicko-augsburskie i ewangelickie reformowane	614	278	336	232	115	117	382	163	219
żydzi	14708	7029	7679	13729	6469	7260	979	560	419

Na podstawie: W. K. Zieliński, Monografia Lublina. T. 1, Dzieje miasta Lublina, Lublin 1878, Druk. J. Herszenhorna i M. Sznajdermessera, s. 17.

Tablica 43. Ludność według wyznania w latach 1888-1912^a

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym				
		katolicy	prawosławni	ewangelicy	żydzi	pozostałe wyznania
1888	47211	20696	2081	1212	23222	-
1889	52065	22669	3423	1215	24758	-
1890	53137	22820	3769	1238	25290	20
1891	53622	23050	3858	1259	25440	15
1892	51358	21845	3911	1241	24348	13
1893	50583	21815	3983	1140	23645	-
1894	48157	20698	2994	930	23535	-
1895	47576	20595	2832	814	23335	-
1896	48522	21724	3315	988	22495	-
1897	55401	23386	3564	1109	27342	-
1898	56108	23499	3657	1095	27857	-
1899	57237	23943	3680	1097	28517	-
1900	58004	24451	3743	1094	28716	-
1901	58522	24619	3756	1111	29036	-
1902	58742	24750	3760	1125	29107	-
1903	59561	25101	3806	1140	29514	-
1904	60043	24718	3779	1088	30458	-
1905	60813	24964	3785	1107	30957	-
1906	.	.	.	.	.	.
1907	62394	24297	3869	1230	32221	777
1908-1909	.	.	.	.	.	.
1910	66684	26848	4719	1312	33720	85
1911	.	.	.	.	.	.
1912	76875	31044	6378	1310	37984	159

a W tym ludność niestała.

Źródło: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912] god.

Tablica 44. Ludność według wyznania w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50385	25521	24864
W tym według wyznania:			
prawosławni	5752	4451	1301
staroobrzędowcy	17	17	–
katolicy (obrzędku ormiańskiego)	2	1	1
katolicy (obrzędku rzymskiego)	19354	9402	9952
luteranie	890	643	247
reformaci	20	7	13
baptyści	10	6	4
wyznawcy innych wyznań chrześcijańskich	14	14	–
żydzi	24280	10936	13344
muzułmanie	43	41	2
buddyści i lamaici	3	3	–

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 86-87.

Tablica 45. Ludność Lublina według płci i wyznania na tle wybranych miast Królestwa Polskiego w 1897 r.

Nazwa miasta	Ludność (w tys.)	Z tego			
		katolicy	prawosławni	ewangelicy	żydzi
Będzin	23 757	12 495	–	–	10 839
Częstochowa	45 045	28 188	–	–	11 980
Kalisz	24 418	13 889	–	–	7 597
Kielce	23 178	12 937	3 458	–	6 399
Lublin	50 385	19 354	–	–	24 280
Łomża	26 093	8 890	6 912	–	9 244
Łódź	314 020	151 722	–	56 551	98 677
Pabianice	26 765	17 362	–	4 246	5 017
Piotrków (Trybunalski)	31 182	17 551	3 355	–	9 543
Płock	26 966	13 198	5 186	–	7 721
Radom	29 896	14 093	4 181	–	11 277
Siedlce	26 234	8 234	5 797	–	11 443
Suwałki	22 648	8 793	5 217	–	7 458
Tomaszów (Mazowiecki)	21 005	6 833	–	3 629	9 386
Warszawa	683 692	386 693	–	–	219 149
Włocławek	22 907	15 556	–	–	4 248

Na podstawie: S. Szulc, Wartość materiałów statystycznych, dotyczących stanu ludności b. Królestwa Polskiego, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1920, s. 146-182.

Tablica 46. Ludność Lublina według płci i wyznania na tle wybranych miast i osad guberni lubelskiej w 1897 r.

Nazwa miasta	Ludność (w tys.)	Z tego		
		katolicy	prawosławni	żydzi
Bełżyce	3 182	1 455	–	1 705
Biłgoraj	5 846	1 386	967	3 486
Chełm	18 452	2 461	8 051	7 615
Dubienka	4 799	1 433	1 022	2 343
Hrubieszów	10 639	2 063	3 167	5 352
Janów (Lubelski)	7 919	3 066	1 752	2 771
Kraśnik	8 257	3 195	1 427	3 367
Krasnystaw	9 846	5 003	2 874	1 933
Lubartów	5 237	2 127	–	2 649
Lublin	50 385	19 354	–	24 280
Łączna	3 767	1 260	–	2 446
Opole	5 528	1 475	624	3 323
Puławy	8 617	1 062	2 995	4 069
Szczebrzeszyn	6 122	2 509	1 083	2 518
Tomaszów (Lubelski)	6 223	1 373	1 201	3 646
Wieniawa (ob. Lublin)	3 123	1 491	–	1 427

Na podstawie: S. Szulc, Wartość materiałów statystycznych, dotyczących stanu ludności b. Królestwa Polskiego, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1920, s. 153-159.

Tablica 47. Ludność Lublina według wyznania na tle wybranych miast Królestwa Polskiego i Galicji ok. 1910 r.^a

Nazwa miasta	Ogółem (w tys.)	Z tego:				
		katolicy	prawo- sławni	greko- katolicy	ewangelicy	żydzi
		na 100 mieszkańców				
Białystok	86	9	5	–	4	82
Częstochowa	74	65	2	–	1	32
Dąbrowa	45	79	–	–	4	17
Kalisz	51	45	11	–	12	31
Kielce	32	58	4	–	1	36
Kraków	152	77	–	1	–	21
Lublin	64	41	6	–	2	51
Lwów	206	51	–	19	–	28
Łomża	28	45	9	–	1	44
Łódź	416	49	2	–	26	22
Pabianice	39	65	1	–	15	19
Piotrków	39	52	8	–	4	37
Płock	31	54	4	–	3	39
Przemyśl	54	47	–	22	–	30
Radom	49	51	6	–	1	42
Sosnowiec	90	72	2	–	9	16
Warszawa	872	56	4	–	2	37

a – dane dla miast Królestwa Polskiego za 1909 lub 1911 r.; dla miast Galicji – 1910 r.

Na podstawie: E. Romer, I. Weinfeld, Rocznik Polski. Tablice statystyczne, Księgarnia G. Gebethnera i Spółki, Kraków 1917, s. 11, 15, 22.

Tablica 48. Ludność według języka ojczystego w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50385	25521	24864
W tym według języka ojczystego:			
polski	20231	9567	10664
wielkoruski (rosyjski)	4890	3770	1120
małoruski (ukraiński)	668	606	62
białoruski	7	7	–
czeski	40	25	15
litewski	7	7	–
żmudzki	4	1	3
łotewski	28	26	2
mołdawski	12	12	–
francuski	28	3	25
niemiecki	337	155	182
szwedzki	12	8	4
grecki	5	–	5
cygański	6	4	2
żydowski	23624	10847	12777
estoński	411	411	–
zyriański	1	1	–
mordowski	14	14	–
czeremiski	1	1	–
czudski	2	1	1
tatarski	30	29	1
turecki	8	8	–
kałmucki	3	3	–
nie wskazano języka ojczystego	16	15	1

Na podstawie: Pierwaja wseobszczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 88-89.

Tablica 49. Ludność według języka ojczystego i wyznania w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Katolicy	Prawo- sławni	Prote- stanci	Żydzi	Muzuł- manie	Buddy- ści	Pozostałe wyznania
Ogółem	50385	19354	5752	920	24280	43	3	33
W tym wg języka ojczystego:								
polski	20231	19178	186	166	698	–	–	3
wielkoruski (rosyjski)	4890	13	4793	12	54	–	1	17
małoruski (ukraiński)	668	2	661	4	–	1	–	–
białoruski	7	4	3	–	–	–	–	–
czeski	40	29	6	5	–	–	–	–
języki litewsko-łotewskie (bałtyjskie)	39	6	1	27	5	–	–	–
języki romańskie	40	21	13	6	–	–	–	–
niemiecki	337	15	4	317	1	–	–	–
żydowski	23624	79	22	1	23519	3	–	–
języki fińskie (ugrofińskie)	429	1	57	370	1	–	–	–
języki turecko-tatarskie	38	–	–	–	–	38	–	–
języki mongolsko-buriackie (kałmycki)	3	–	–	1	–	–	2	–
inne języki	23	6	5	11	–	1	–	–
nie wskazano języka ojczystego	16	–	1	–	2	–	–	13

Na podstawie: Pierwaja vseobszczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 98-99.

Tablica 50. Ruch naturalny ludności w latach 1832-1866^a

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost lub ubytek
1832	592	777	-185
1833	741	748	-7
1834	637	717	-80
1835	559	752	-193
1836	601	775	-174
1837-1844	.	.	.
1845	775	790	-15
1846	848	769	79
1847	786	1077	-291
1848	772	1389	-617
1849	834	918	-84
1850	1361	1318	26
1851	1025	1276	-251
1852	1069	1615	-546
1853	917	970	-53
1854	858	1141	-173
1855	1361	1859	-498
1856	785	665	120
1857	999	726	273
1858	1046	858	188
1859	1114	886	228
1860	1046	1038	8
1861	.	.	.
1862	1105	1123	-18
1863	699	931	-232
1864	2232	843	1389
1865	.	.	.
1866	843	824	19

^a Dane niedokładne. Dane nt. zgonów obejmują również mieszkańców okolicznych miejscowości, hospitalizowanych w lubelskich szpitalach.

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 57.

Tablica 51. Ruch naturalny ludności w latach 1873-1912

Wyszczególnienie	Mażeń- stwa zawarte	Urodzenia			Zgony			Przyrost lub ubytek naturalny
		ogółem	w tym		ogółem	w tym		
			mężczyźni	kobiety		mężczyźni	kobiety	
1873	211	949	469	480	1310	682	628	-361
1874	207	1194	591	603	1145	625	520	49
1875	.	.	.	.	.	.	.	.
1876	275	1214	607	607	884	453	431	330
1877	245	1090	547	543	858	454	404	232
1878	198	1048	537	511	797	432	365	251
1879	245	1077	537	540	762	320	442	315
1880	249	1084	585	499	1445	760	685	-361
1881	257	1066	554	512	1452	722	730	-386
1882	260	1073	548	525	955	495	460	118
1883	267	1061	543	518	946	475	471	115
1884	296	1066	599	467	896	458	438	170
1885	305	1113	596	517	1078	575	503	35
1886	338	1542	779	763	1486	768	718	56
1887	275	1351	732	619	1143	604	539	208
1888	307	1151	628	523	1239	666	573	-88
1889	292	1285	655	630	1443	745	698	-158
1890	227	1363	672	691	1130	568	562	233
1891	259	1440	715	725	1244	614	630	196
1892	251	1614	798	816	1699	843	856	-85
1893	333	1600	816	784	1254	604	650	346
1894	355	1751	943	808	1144	575	569	607
1895	296	1432	745	687	1253	636	617	179
1896	340	1617	847	770	1535	776	759	82
1897	355	1435	822	613	1536	779	757	-101
1898	284	1534	679	855	946	473	473	588
1899	414	1811	955	856	1577	825	752	234
1900	301	1676	904	722	1352	668	684	324
1901	373	1744	986	758	1616	841	775	128
1902	361	1603	902	791	1554	778	776	49
1903	398	1569	915	654	1531	727	804	38
1904	356	1475	825	650	1632	909	723	-157
1905	203	933	515	418	881	433	448	52
1906	.	.	.	.	.	.	.	.
1907	303	1454	760	694	1492	795	697	-38
1908-1909	.	.	.	.	.	.	.	.
1910	309	1447	768	679	1190	539	651	257
1911	.	.	.	.	.	.	.	.
1912	494	2261	1135	1126	1777	954	823	484

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912] god.

Tablica 52. Ruch naturalny ludności w latach 1909-1918

Wyszczególnienie	Małżeństwa zawarte	Urodzenia			Zgony			Przyrost naturalny
		ogółem	w tym		ogółem	w tym		
			mężczyźni	kobiety		mężczyźni	kobiety	
1909	180	687	330	357	658	316	342	29
1910	153	561	303	258	567	225	342	-6
1911	410	1314	655	659	1125	590	535	189
1912	282	1214	629	585	1068	587	481	146
1913	381	1847	931	916	1589	800	789	258
1914	333	1954	976	978	1908	1026	882	46
1915	241	1649	824	825	2390	1261	1129	-741
1916	235	1127	561	566	1742	889	853	-615
1917	245	796	412	384	1496	759	737	-700
1918	433	948	489	459	1867	974	893	-919

a Dane dotyczą wyłącznie ludności chrześcijańskiej i nie obejmują żydów.

Na podstawie: Ruch naturalny ludności wyznań chrześcijańskich w b. Królestwie Kongresowym w latach 1909-1918, , GUS, Warszawa 1921 s. 110.

Tablica 53. Śmiertelność niemowląt w wybranych miastach w latach 1910-1918^a

Wyszczególnienie	Lublin	Łódź	Poznań	Sosnowiec	Warszawa
1910	.	.	17,2	11,8	18,1
1911	.	.	18,9	11,8	17,8
1912	.	.	17,8	11,8	15,5
1913	20,2	.	17,5	11,8	15,2
1914	17,5	.	18,7	12,6	18,4
1915	29,1	.	17,7	29,0	25,6
1916	14,5	.	15,4	18,3	13,3
1917	14,1	.	14,9	26,8	15,7
1918	21,7	19,1	.	19,1	14,4

a Liczba zgonów dzieci w wieku do 1 roku w przeliczeniu na 100 urodzeń.

Na podstawie: I. Weinfeld, Rocznik Polski 1922, wyd. 2, Warszawa-Lwów 1922, s. 36.

Tablica 54. Śmiertelność według chorób w 1910 r.

Choroba	Liczba zgonów
Ogółem	1647
w tym:	
ospa	38
odra	36
szkarlatyna	18
koklusz	13
dyfteryt	8
tyfus brzuszny	29
tyfus plamisty	5
dyszenterja	5
róża	4
ropnica	35
zapalenie płuc	96
gruźlica płuc	220
gruźlica innych organów	18
pozostałe choroby zakaźne	18
nowotwory złośliwe	60
choroby umysłowe	17
śmierć gwałtowna	7
braki wrodzone	65
choroby mózgu	105
choroby systemu nerwowego	4
choroby naczyń krwionośnych	23
choroby dróg oddechowych	218
katary żołądkowo-kiszkowe	172
inne choroby organów trawienia	71
choroby organów moczowo płciowych	99
choroby kości i mięśni	4
choroby skóry	7
choroby popołogowe	7
samobójstwa	2

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Królestwa Polskiego. Rok 1913, W. Grabski (red.), Skład Główny u Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1914, s. 291.

Tablica 55. Ruch migracyjny ludności w latach 1834-1866

Rok	Napływ ludności	Odpływ ludności	Saldo
1834	535	112	+423
1835-1844	.	.	.
1845	239	109	+130
1846	1040	258	+782
1847	167	127	+40
1848	210	129	+81
1850	133	75	+58
1851	449	104	+345
1852	424	110	+314
1853	392	198	+194
1854	690	49	+604
1855	567	49	+528
1856	51	21	+30
1857	174	456	-282
1858	876	346	+530
1859	431	353	+78
1860	672	194	+478
1861	.	.	.
1862	852	365	+487
1863	310	97	+213
1864	952	209	+743
1865	.	.	.
1866	1144	1456	-12

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 58.

Tablica 56. Ludność polska według stanu społecznego i grup zawodowych w latach 1843-1862

Wyszczególnienie	Ogółem	Szlachta dziedziczna	Szlachta osobista wylegitymowana i niewylegitymowana	Księża i ich familie	Posługacze kościelni i ich familie	Zakonnicy i zakonnice	Dymisjonowani żołnierze z rodzinami	Kupcy i kramarze	Fabrykanci i rzemieślnicy	Mieszczanie	Służący, wyrobnicy i inni
1843	5013	84	1096	-	-	212	68	14	-	2174	1365
1845	7379	87	1210	160	18	215	57	119	169	2281	3063
1846	6909	84	1200	77	20	131	66	17	170	2272	2872
1847	7466	81	1184	79	26	138	66	17	167	2854	2854
1848	6686	79	1169	85	28	136	80	21	169	2164	2755
1849	6647	78	1161	82	26	136	78	21	164	2158	2743
1850	7625	84	1234	82	31	130	83	65	238	2668	3010
1851	7112	87	1540	80	37	115	88	68	215	1813	3069
1852	6110	95	1493	86	42	117	51	70	220	1753	2183
1853	6173	106	1226	68	56	120	48	86	280	1427	2756
1854	6388	115	1140	75	62	125	74	95	312	1385	3005
1855	6901	123	1036	65	81	118	130	108	345	1711	3184
1856	6882	256	1625	60	80	120	148	115	329	1795	2354
1857	7024	258	1627	60	74	281	87	119	378	1790	2350
1858	7962	258	1630	60	82	284	97	130	578	1843	3000
1859	7921	252	1588	60	72	274	170	129	590	1826	2960
1860	8447	260	1618	72	72	280	230	130	650	1900	3235
1861	8711	270	1638	73	75	286	250	135	600	1995	3389
1862	9105	274	1708	71	77	286	255	140	670	2095	3529

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 58.

Tablica 57. Gospodarstwa domowe według liczby członków w 1897 r.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw domowych
Ogółem	8510
W tym według liczby członków:	
1 osoba	864
2 osoby	1321
3 osoby	1305
4 osoby	1395
5 osób	1297
6-10 osób	2285
11 i więcej osób	43

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 6.

Tablica 58. Ludność według grup wieku w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50385	25521	24864
W tym według grup wieku:			
Poniżej 1 roku	1434	710	724
1-9 lat	9841	4957	4884
10-19	9912	4407	5505
20-29	11588	7275	4313
30-39	5801	3323	2478
40-49	4103	1884	2219
50-59	3711	1630	2081
60-69	2004	906	1098
70-79	792	366	426
80-89	171	52	119
90-99	17	5	12
100 i więcej	1	–	1
Wiek nieokreślony	8	4	4

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statistczeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del, St. Petersburg 1904, s. 10-11.

Tablica 59. Ludność z umiejętnością czytania według grup wieku w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w %		
Ogółem	46,0	53,1	38,7
W tym według grup wieku:			
Poniżej 1 roku	–	–	–
1-9 lat	11,0	12,0	10,0
10-19	58,8	64,2	54,4
20-29	68,1	69,7	65,4
30-39	64,6	65,0	64,2
40-49	50,9	63,6	40,1
50-59	45,2	56,9	36,0
60-69	44,9	56,1	35,6
70-79	47,1	59,0	36,9
80-89	43,3	50,0	40,3
90-99	11,8	20,0	8,3
100 i więcej	–	–	–
Wiek nieokreślony	50,0	75,0	25,0

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statistczeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del, St. Petersburg 1904, s. 14-15.

Tablica 60. Ludność według stanu cywilnego i grup wieku w 1897 r.

Wyszczególnienie m – mężczyźni k - kobiety	Ogółem		Kawalerowie i panny		W związku małżeńskim		Wdowcy i wdowy		Rozwie- dzeni		Stan cywilny nieokre- ślony	
	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k
Ogółem	25521	24864	14791	13633	10100	8417	553	2651	51	144	26	19
W tym według grup wieku:												
poniżej 10 roku	5667	5608	5667	5608	–	–	–	–	–	–	–	–
10-12	1393	1551	1393	1551	–	–	–	–	–	–	–	–
13-14	933	946	933	946	–	–	–	–	–	–	–	–
15-16	860	1126	860	1118	–	7	–	1	–	–	–	–
17-19	1221	1882	1186	1685	32	191	2	1	1	2	–	3
20-29	7275	4314	4063	1759	3148	2440	47	69	8	43	9	3
30-39	3325	3479	436	454	2795	2709	67	273	14	40	13	3
40-49	1884	2219	104	216	1686	1523	77	449	14	28	3	3
50-59	1630	2081	85	194	1433	1095	101	763	10	27	1	2
60 i więcej	1329	1654	62	102	1004	451	259	1094	4	4	–	3
Wiek nieokre- ślony	4	4	2	–	2	1	–	1	–	–	–	2

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 30.

Tablica 61. Ludność według miejsca urodzenia w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50385	25521	24864
W tym według miejsca urodzenia			
urodzeni w Lublinie	25919	12027	13892
urodzeni w innych powiatach guberni lubelskiej	13744	6260	7484
urodzeni w innych guberniach	10237	7047	3190
urodzeni w innych państwach	485	187	298

Na podstawie: Pierwaja wseobsczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 38.

Tablica 62. Ludność urodzona zagranicą według kraju urodzenia w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	485	187	298
W tym według miejsca urodzenia			
Austro-Węgry	254	106	148
Królestwo Bawarii	14	–	14
Belgia	96	–	96
Bułgaria	4	1	3
Francja	15	1	14
Grecja	2	–	2
Hiszpania	1	1	–
Holandia	1	–	1
Niemcy	27	10	17
Prusy	58	58	–
Stany Zjednoczone	3	1	2
Szwajcaria	1	1	–
Turcja	8	8	–
Inne	1	–	1

Na podstawie: Pierwaja vseobszczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 50.

Tablica 63. Ludność według stanu społecznego i grup zawodowych w 1897 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50385	25521	24864
W tym według stanu			
szlachta dziedziczna	2292	1054	1238
szlachta osobista i urzędnicy z rodzinami	1614	787	827
duchowni	128	82	46
honorowi obywatele (dziedziczni i osobiści)	47	28	19
kupcy z rodzinami	114	56	58
mieszczanie	33676	15754	17922
chłopi	11748	7398	4350
żołnierze i kozacy	16	12	4
inni	750	350	400

Na podstawie: Pierwaja vseobszczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del. St. Petersburg 1904, s. 52-53.

Tablica 64. Liczebność garnizonu wojskowego w Lublinie w latach 1844-1864

Rok	Liczba żołnierzy i oficerów ^a
1844	1147
1845	814
1846	.
1847	1537
1848	2234
1849	2503
1850	908
1851	1470
1852-1853	.
1854	1087
1855	990
1856	933
1857	1890
1858	1999
1859	1442
1860	1925
1861	3001
1862	3029
1863	4870
1864	3933

a Rosyjskie oddziały piechoty, kawalerii (żandarmi), kozaków oraz pracownicy różnych komend i komisji wojskowych.

Na podstawie: T. Mencil, Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961, s. 60.

2.3. Gospodarka

Tablica 65. Działalność zakładów przemysłowych w Lublinie w latach 1873-1912

Rok	Liczba	Wielkość produkcji (w rublach)
1873	16	636462
1874	17	500605
1875	.	.
1876	19	725438
1877	18	820675
1878	20	750665
1879	21	829561
1880	21	895905
1881	21	914572
1882	21	1833812
1883	21	1039971
1884	21	913618
1885	27	948346
1886	28	1050869
1887	26	1035234
1888	37	1045499
1889	37	1178260
1890	38	1045961
1891	43	1035201
1892	51	983226
1893	46	905262
1894	60	833512
1895	60	1000833
1896	63	1275575
1897	58	1409933
1898	66	1294597
1899	59	1686549
1900	59	1358482
1901	64	1393675
1902	65	1477976
1903	73	1547336
1904	71	1179848
1905	74	1139501
1906	.	.
1907	90	1308853
1908-1909	.	.
1910	113	1700245
1911	.	.
1912	125	2129801

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877; 1878; 1879; 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912]

Tablica 66. Zakłady przemysłowe w latach 1873-1905

I.p.	Rok	Ogółem	Destylarnie, gorzelnie i zakłady rektyfikacji spirytusu	Browary	Slodownie	Miodosytnie	Garbarnie	Cegielnie	Krochmalnie	Zakłady produkcji mydła i świec	Octownie	Zakłady produkcji lin	Fabryka płótna w więzieniu na Zamku Lubelskim	Zakłady wyrobów tytonio- wych	Młyny parowe	Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych
1	1873	16	4	3	-	-	-	-	-	3	-	-	1	2	1	2
2	1874	17	4	4	-	-	-	-	-	3	-	-	1	2	1	1
3	1875	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	1876	19	4	4	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
5	1877	18	4	4	-	-	1	-	-	2	-	-	1	2	-	3
6	1878	20	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
7	1879	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	4	-	3
8	1880	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
9	1881	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
10	1882	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
11	1883	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
12	1884	21	3	5	-	-	1	-	-	2	-	-	1	3	-	3
13	1885	27	3	4	-	-	2	-	-	3	-	-	1	3	-	3
14	1886	28	3	4	-	1	2	-	-	4	-	-	1	3	1	3
15	1887	26	3	4	-	2	-	-	-	3	-	-	1	2	1	3
16	1888	37	4	4	-	1	3	6	-	3	-	-	1	2	1	3
17	1889	37	3	4	-	1	3	6	-	4	-	-	1	2	1	3
18	1890	38	3	4	-	1	3	6	-	3	1	-	1	2	1	3
19	1891	43	3	4	-	1	4	5	1	4	1	-	1	2	1	3
20	1892	51	3	3	-	1	2	4	1	5	1	-	1	2	1	3
21	1893	46	3	3	-	1	2	4	1	3	1	-	1	1	1	2
22	1894	60	3	3	-	1	3	5	2	4	1	-	1	3	1	2
23	1895	60	3	3	-	1	3	5	2	4	1	-	1	3	1	2
24	1896	63	3	3	-	1	4	5	2	4	1	-	1	3	1	2
25	1897	58	3	3	-	1	4	5	1	3	1	-	1	3	1	2
26	1898	66	1	2	1	1	4	5	1	3	2	-	1	3	1	2
27	1899	59	1	2	1	1	4	5	1	3	2	-	1	2	1	2
28	1900	59	1	2	1	1	4	5	1	3	2	-	1	2	1	2
29	1901	64	1	2	1	1	4	4	1	3	2	-	1	2	1	2
30	1902	65	1	2	1	1	4	3	1	3	2	-	1	1	1	3
31	1903	73	1	2	1	1	4	3	1	3	2	2	1	1	1	3
32	1904	71	1	2	-	1	2	-	3	3	2	2	1	1	1	2
33	1905	74	1	2	1	1	2	2	-	3	2	1	1	1	1	2

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877; 1878; 1879; 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888;

Zakłady wyrobu produktów miedzianych	Zakłady wyrobu produktów żelaznych	Odlewnie metali	Zakłady produkcji trumien (drewnianych metalowych)	Zakłady kamieniarskie	Zakłady młeczarskie	Zakłady produkcji nawozów sztucznych	Zakłady produkcji instrumentów muzycznych	Fabryki dywanów	Zakłady produkcji wód mineralnych	Zakłady produkcji ekwipazy i bryczek	Fabryki tkanin	Gazownie	Kafłarnie	Farbiarnie	Fabryki węgla	Zakłady produkcji giliz papierosowych	Zakłady produkcji wyrobów z drewna	l.p.	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	8	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	9	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	10	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	11	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	12	
2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	13	
2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	14	
3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	15	
2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	16	
2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	17	
2	4	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	18	
2	1	1	-	-	1	-	1	1	2	2	-	1	-	1	-	-	-	19	
4	1	-	5	-	3	-	1	1	2	3	-	1	1	1	1	-	-	20	
4	-	-	3	-	4	-	1	1	1	4	-	1	1	1	2	-	-	21	
4	-	-	5	-	4	-	1	1	2	6	-	1	4	1	2	-	-	22	
4	-	-	5	-	4	-	1	1	3	5	-	1	4	1	2	-	-	23	
4	-	-	5	-	5	-	1	1	3	6	-	1	4	1	2	-	-	24	
4	-	-	5	-	3	-	1	1	3	6	-	1	3	1	2	-	-	25	
4	-	-	12	-	3	-	2	1	4	6	-	1	3	1	2	-	-	26	
4	-	-	2	-	4	-	2	1	7	6	-	1	3	1	1	-	-	27	
4	-	-	6	-	3	-	2	1	7	4	-	1	3	1	1	-	-	28	
4	-	-	6	2	4	-	2	1	8	6	-	1	3	1	1	-	-	29	
4	-	-	2	2	4	-	2	1	10	6	-	1	3	1	1	-	4	30	
4	-	-	4	3	6	-	2	1	11	6	-	1	2	3	1	-	3	31	
2	-	-	4	3	6	-	2	1	11	7	-	1	3	3	1	1	5	32	
1	-	-	6	3	6	-	1	1	11	7	2	1	3	3	2	2	5	33	

1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905] god.

Tablica 67. Pracownicy zakładów przemysłowych w latach 1873-1905

I.p.	Rok	Ogółem	Destylarnie, gorzelnie i zakłady rektyfikacji spirytusu	Browary	Stodownie	Miodosytnie	Garbarnie	Cegielnie	Krochmalnie	Zakłady produkcji mydła i świec	Octownie	Zakłady produkcji lin	Fabryka płótna w więzieniu na Zamku Lubelskim	Zakłady wyrobów tytoniowych	Młyny parowe	Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych
1	1873	416	23	33	-	-	-	-	-	16	-	-	84	207	9	44
2	1874	426	21	37	-	-	-	-	-	17	-	-	92	218	7	28
3	1875	.	.	.	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	1876	627	25	39	-	-	10	-	-	13	-	-	86	358	-	93
5	1877	555	25	44	-	-	9	-	-	12	-	-	69	312	-	81
6	1878	609	22	45	-	-	13	-	-	10	-	-	50	359	-	102
7	1879	712	22	52	-	-	16	-	-	12	-	-	48	429	-	125
8	1880	466 ^a	20	60	-	-	19	-	-	10 ^a	-	-	148	99	-	90
9	1881	509	22	57	-	-	23	-	-	11	-	-	48	217	-	111
10	1882	1059	21	63	-	-	25	-	-	9	-	-	90	251	-	581
11	1883	607	21	61	-	-	25	-	-	12	-	-	74	284	-	111
12	1884	657	22	62	-	-	42	-	-	6	-	-	74	327	-	106
13	1885	600	31	44	-	-	60	-	-	7	-	-	40	247	-	103
14	1886	580	33	47	-	-	65	-	-	5	-	-	72	221	22	83
15	1887	593	28	48	-	3	65	-	-	4	-	-	83	207	20	95
16	1888	662	30	51	-	1	75	33	-	5	-	-	89	164	42	99
17	1889	838	28	56	-	1	85	35	-	5	-	-	125	275	50	101
18	1890	778	35	56	-	1	83	34	-	3	2	-	117	234	42	105
19	1891	838	32	49	-	1	113	27	1	4	2	-	97	279	42	104
20	1892	767	35	44	-	1	80	19	3	8	2	-	78	210	42	106
21	1893	648	33	44	-	1	72	20	1	5	1	-	78	203	46	20
22	1894	1159	32	45	-	1	106	30	5	10	1	-	275	301	46	140
23	1895	1079	31	46	-	1	104	30	5	6	2	-	134	316	46	148
24	1896	1203	43	92	-	1	108	28	5	7	2	-	134	336	46	150
25	1897	963	21	34	-	1	103	50	2	5	1	-	20	293	48	147
26	1898	1261	13	57	10	1	109	41	4	8	3	-	90	384	32	208
27	1899	3257	22	83	10	1	112	41	-	9	3	-	1845	437	42	242
28	1900	2568	26	64	11	1	115	45	1	10	5	-	1232	360	28	245
29	1901	1488	22	61	14	1	119	27	1	7	5	-	56	380	40	240
30	1902	1582	22	71	18	2	115	14	1	11	6	2	55	350	40	352
31	1903	1509	22	79	18	1	112	10	2	9	6	2	50	350	48	341
32	1904	1376	20	48	-	1	101	-	11	12	6	2	50	300	36	354
33	1905	1248	20	66	16	1	98	4	-	12	6	3	51	250	58	287

a Liczba nieczytelna

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887;

Zakłady wyrobu produktów miedzianych	Zakłady wyrobu produktów żelaznych	Odlewnie metali	Zakłady produkcji trumien (drewnianych i metalowych)	Zakłady kamieniarskie	Zakłady młeczarskie	Zakłady produkcji nawozów sztucznych	Zakłady produkcji instrumentów muzycznych	Fabryki dywanów	Zakłady produkcji wód mineralnych	Zakłady produkcji ekwipaży i bryczek	Fabryki tkanin	Gazownie	Kafłarnie	Farbiarnie	Fabryki wag	Zakłady produkcji giliz papierosowych	Zakłady produkcji wyrobów z drewna	l.p.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	7
-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	-	-	12	-	-	-	-	-	8
-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	-	-	12	-	-	-	-	-	9
-	-	-	-	-	-	3	-	-	4	-	-	12	-	-	-	-	-	10
-	-	-	-	-	-	3	-	-	4	-	-	12	-	-	-	-	-	11
-	-	-	-	-	-	3	-	-	4	-	-	11	-	-	-	-	-	12
10	-	-	-	-	3	2	-	-	2	35	-	16	-	-	-	-	-	13
6	-	-	-	-	2	-	-	-	-	14	-	10	-	-	-	-	-	14
7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	15	-	-	-	-	-	15
8	31	-	-	-	3	-	-	-	-	16	-	15	-	-	-	-	-	16
8	36	-	-	-	3	-	-	-	-	20	-	10	-	-	-	-	-	17
7	31	-	-	-	2	-	-	-	-	10	-	16	-	-	-	-	-	18
8	30	3	-	-	2	-	6	5	4	10	-	16	-	3	-	-	-	19
14	3	-	16	-	10	-	8	6	2	19	-	16	3	2	40	-	-	20
12	-	-	11	-	11	-	4	3	2	16	-	19	2	3	41	-	-	21
14	-	-	12	-	11	-	7	3	5	35	-	19	6	3	52	-	-	22
38	-	-	10	-	10	-	6	5	5	28	-	20	8	3	77	-	-	23
38	-	-	18	-	12	-	6	5	5	33	-	20	8	3	103	-	-	24
44	-	-	14	-	10	-	2	4	5	40	-	18	8	3	90	-	-	25
25	-	-	21	-	11	-	5	7	8	41	-	14	6	3	160	-	-	26
109	-	-	10	-	12	-	6	9	12	29	-	14	7	4	198	-	-	27
139	-	-	24	-	9	-	5	9	12	19	-	17	7	4	180	-	-	28
115	-	-	22	6	9	-	7	9	9	35	-	15	6	4	276	-	-	29
110	-	-	11	5	6	-	5	4	13	28	-	16	7	4	310	-	6	30
91	-	-	13	8	13	-	5	4	13	23	-	15	3	7	258	-	6	31
88	-	-	12	8	11	-	4	4	12	27	-	15	6	8	218	7	15	32
3	-	-	17	12	13	-	2	10	13	37	8	1	6	6	195	38	12	33

1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905] god.

Tablica 68. Działalność zakładów przemysłowych w Lublinie w 1912 r.

Wyszczególnienie	Liczba zakładów	Liczba pracowników	Wartość produkcji (w rublach)
Ogółem	125	1888	2129801
Destylarnie, gorzelnie i zakłady rektyfikacji spirytusu	1	20	39402
Browary i słodownie	5	149	462449
Miodownie	3	5	3850
Zakłady produkcji zeszytów	1	6	2000
Garbarnie	4	121	17000
Zakłady obuwnicze	20	83	51500
Cegielnie	2	16	6000
Zakłady produkcji mydła i świec	3	8	15600
Młyny parowe	1	40	350000
Tartaki parowe i wodne	1	18	32000
Zakłady wyrobu produktów miedzianych	1	2	1000
Zakłady wyrobu produktów żelaznych	5	20	7300
Zakłady mleczarskie	7	12	4900
Octownie	3	6	5400
Zakłady produkcji słodczy	6	28	18200
Zakłady wyrobów tytoniowych	1	240	175000
Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych	2	453	329300
Zakłady produkcji trumien (drewnianych i metalowych)	5	42	28300
Fabryki dywanów	4	27	21200
Zakłady kamieniarskie	1	3	2000
Zakład produkcji wód mineralnych	1	3	4200
Farbiarnie	2	7	4000
Kaflarnie	1	8	2000
Gazownie	1	14	52000
Fabryki wag	2	383	231200
Zakłady produkcji ekwipaży i bryczek	5	43	13000
Zakłady produkcji gilz papierosowych	3	21	12500
Zakłady produkcji watoliny	2	4	1400
Zakład produkcji koców	3	10	3600
Drożdżownie	1	27	200000
Stolarnie (zakłady produkcji mebli)	9	28	12000
Fabryki worków papierowych	3	12	6000
Zakłady produkcji wód gazowanych i sodowych	13	14	6000
Fabryki wyrobów skórzanych	1	4	3000
Fabryki akt	2	11	6500

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za 1912 god.

Tablica 69. Inwentarz żywy w 1907 i 1910 r.

Wyszczególnienie	1907	1910
	sztuk	
Konie	534	608
Woły	12	4
Krowy	105	130
Cielęta	11	3
Owce	25	–
Świnie	420	72
Kozy	15	13

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1907; 1910] god.

2.4. Materialne warunki życia ludności

Tablica 70. Nieruchomości miejskie w Lublinie według własności na tle wybranych miast w 1910 r.

Wyszczególnienie	Liczba nieruchomości	W tym należących do		
		Rosjan	Żydów	Przedstawiciele innych narodowości
Warszawa	5683	321	2040	3322
Łódź	4298	28	1561	2709
Sosnowiec	1279	16	171	1092
Częstochowa	1520	12	347	1161
Lublin	1468	16	958	494
Radom	773	10	284	479
Kielce	927	19	233	675
Siedlce	1508	30	737	741
Tomaszów Lubelski	730	102	401	227
Krasnystaw	626	11	35	580
Lubartów	515	–	231	284
Kraśnik	668	3	227	438
Janów (Lubelski)	516	1	207	308
Parczew	872	9	344	519
Dubienka	559	25	285	249
Szczebrzeszyn	556	95	185	276
Radzyń (Podlaski)	390	2	193	195

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Królestwa Polskiego. Rok 1913, W. Grabski (red.), Skład Główny u Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1914, s. 266.

2.5. Edukacja i kultura

Tablica 71. Uczniowie w latach 1873-1912

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem			Gimnazja (męskie i żeńskie)			Szkoły podstawowe jednoklasowe			Szkoły podstawowe dwuklasowe			Szkoły handlowe (7-klasowe)		
		o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k
1	1873	1237	996	241	524	401	123	255	148	107	149	149	-	-	-	-
2	1874	1292	1012	280	483	371	112	329	188	141	170	170	-	-	-	-
3	1875	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	1876	1347	1082	265	507	368	139	299	188	111	180	180	-	-	-	-
5	1877	1467	1130	337	540	385	155	306	173	133	200	200	-	-	-	-
6	1878	1596	1184	412	596	417	179	356	206	150	173	173	-	-	-	-
7	1879	1793	1360	433	626	430	196	377	228	149	154	154	-	-	-	-
8	1880	1369	1202	437	708	483	225	224	128	96	135	135	-	-	-	-
9	1881	1738	1260	478	779	550	229	235	141	94	125	125	-	-	-	-
10	1882	1796	1248	548	814	561	253	234	126	108	104	104	-	-	-	-
11	1883	1829	1237	592	839	568	271	241	126	115	102	102	-	-	-	-
12	1884	1909	1279	630	869	587	282	198	63	135	166	166	-	-	-	-
13	1885	2082	1387	695	817	562	255	249	75	174	280	280	-	-	-	-
14	1886	2100	1366	734	816	535	281	273	72	201	309	309	-	-	-	-
15	1887	2074	1310	764	715	444	271	119	77	42	330	330	219	-	-	-
16	1888	2048	1375	673	662	414	248	135	114	21	319	319	206	-	-	-
17	1889	2032	1264	768	636	406	230	116	69	47	516	305	211	-	-	-
18	1890	1864	1235	629	621	386	235	126	87	39	486	291	195	-	-	-
19	1891	2675	1993	682	616	376	240	169	126	43	587	339	248	-	-	-
20	1892	2945	2195	750	576	353	223	269	169	100	608	353	255	-	-	-
21	1893	2981	2117	864	596	348	248	228	128	100	678	383	295	-	-	-
22	1894	2988	2089	899	619	356	263	232	138	94	744	390	354	-	-	-
23	1895	2887	2006	881	636	375	261	270	180	90	731	380	351	-	-	-
24	1896	2863	2051	812	660	380	280	256	186	70	702	385	317	-	-	-
25	1897	3242	2344	898	687	431	266	269	167	102	794	511	283	-	-	-
26	1898	3018	2105	913	739	466	271	324	206	118	829	542	287	-	-	-
27	1899	3484	2325	1159	835	546	289	348	225	123	828	539	289	-	-	-
28	1900	3780	2599	1181	881	566	315	335	222	113	871	578	293	-	-	-
29	1901	4652	3229	1423	942	618	324	310	210	100	870	560	310	-	-	-
30	1902	4411	3171	1240	991	659	332	316	223	93	624	291	333	143	143	-
31	1903	5130	3563	1567	976	640	336	364	253	111	735	463	272	208	208	-
32	1904	5557	3951	1606	936	594	342	529	379	150	747	485	262	294	294	-
33	1905	5528	3993	1535	484	264	220	601	370	231	730	483	247	315	315	-
34	1906	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
35	1907	4112 ^a	2661 ^a	1451 ^a	559	294	265	535	313	222	615	399	216	354	354	-
36	1908-1909	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
37	1910	8449	6139	2310	818	528	290	611	367	244	580	397	183	-	-	-
38	1911	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
39	1912	6534	4119	2415	901	601	300	859	512	347	878	531	347	165	152	13

a Dane nieporównywalne – brak danych dot. liczby uczniów chederów.

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888;

Szkoły niedzielne rzemieślnicze			Szkoły niedzielne handlowe (komercyjne)			Szkoły prywatne			Seminaria duchowne			Chedery			Pozostałe szkoły			L.p.	
o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k		
119	119	-	24	24	-	120	120	11	35	35	-	.	.	.	.	.	.	1	
115	115	-	34	34	-	98	98	27	36	36	-	.	.	.	.	.	.	2	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	
181	181	-	22	22	-	100	100	15	43	43	-	.	.	.	.	.	.	4	
171	171	-	22	22	-	136	136	49	43	43	-	.	.	.	.	.	.	5	
187	187	-	17	17	-	135	135	83	49	49	-	.	.	.	.	.	.	6	
293	293	-	15	15	-	138	138	88	48	48	-	.	.	.	.	.	.	7	
310	310	-	10	10	-	136	136	116	38	38	-	.	.	.	.	.	.	8	
250	250	-	20	20	-	134	134	155	40	40	-	.	.	.	.	.	.	9	
273	273	-	23	23	-	131	131	187	30	30	-	.	.	.	.	.	.	10	
204	204	-	21	21	-	150	150	206	66	66	-	.	.	.	.	.	.	11	
205	205	-	25	25	-	151	151	213	82	82	-	.	.	.	.	.	.	12	
250	250	-	31	31	-	103	103	266	86	86	-	.	.	.	.	.	.	13	
180	180	-	33	33	-	149	149	252	88	88	-	.	.	.	.	.	.	14	
196	196	-	32	32	-	143	143	232	88	88	-	.	.	.	.	.	.	15	
203	203	-	31	31	-	403	205	198	89	89	-	.	.	.	.	.	.	16	
114	114	-	43	43	-	519	239	280	88	88	-	.	.	.	.	.	.	17	
123	123	-	42	42	-	385	225	160	99	99	-	.	.	.	.	.	.	18	
206	206	-	25	25	-	277	158	119	111	111	-	684	652	32	.	.	.	19	
216	216	-	16	16	-	270	172	98	130	130	-	860	786	74	.	.	.	20	
120	120	-	27	27	-	237	120	117	133	133	-	962	858	104	.	.	.	21	
108	108	-	32	32	-	244	162	82	111	111	-	898	792	106	.	.	.	22	
97	97	-	40	40	-	207	126	81	87	87	-	819	721	98	.	.	.	23	
168	168	-	41	41	-	233	152	81	91	91	-	712	648	64	.	.	.	24	
184	184	-	46	46	-	266	123	143	80	80	-	906	802	104	.	.	.	25	
207	207	-	61	61	-	217	94	123	61	61	-	578	481	97	24	9	15	26	
263	263	-	46	46	-	273	78	195	48	48	-	808	566	242	35	14	21	27	
283	283	-	53	53	-	273	106	167	55	55	-	869	665	204	122	61	61	28	
249	249	-	50	50	-	324	94	230	54	54	-	1746	1348	398	107	46	61	29	
232	232	-	50	50	-	323	89	234	50	50	-	1314	1134	180	113	45	68	30	
234	234	-	232	232	-	753	242	511	80	80	-	1388	1128	260	160	83	77	31	
226	226	-	232	232	-	585	120	465	86	86	-	1702	1400	302	220	135	85	32	
253	253	-	49	49	-	638	117	521	88	88	-	2160	1920	240	-	135	76	33	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34
100	100	-	-	-	-	1508	1002	506	108	108	-	.	.	.	-	65	72	35	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36
85	85	-	-	-	-	2171	1008	1163	123	123	-	3960	3572	388	-	59	42	37	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	38
129	129	-	-	-	-	2615	1202	1413	96	96	-	789	689	100	233	207	26	39	

1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912] god.

Tablica 72. Instytucje oświaty w latach 1873-1912

Wyszczególnienie	Ogółem	Gimnazja (męskie i żeńskie)	Szkoły podstawowe jednoklasowe	Szkoły podstawowe dwuklasowe	szkoły handlowe (7-klasowe)	Szkoły niedzielne rzemieślnicze	Szkoły niedzielne handlowe (komercyjne)	Szkoły prywatne	Seminaria duchowne	Chedery	Pozostałe
1873	17	2	5	1	-	1	1	6	1	.	.
1874	15	2	5	1	-	1	1	4	1	.	.
1875	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1876	17	2	5	1	-	1	1	6	1	.	.
1877	18	2	5	1	-	1	1	7	1	.	.
1878	16	2	5	1	-	1	1	5	1	.	.
1879	17	2	5	1	-	1	1	6	1	.	.
1880	18	2	5	1	-	1	1	7	1	.	.
1881	20	2	5	1	-	1	1	9	1	.	.
1882	21	2	5	1	-	1	1	10	1	.	.
1883	23	2	5	1	-	1	1	12	1	.	.
1884	21	2	4	2	-	1	1	10	1	.	.
1885	22	2	4	2	-	1	1	11	1	.	.
1886	21	2	4	2	-	1	1	10	1	.	.
1887	25	2	3	3	-	1	1	14	1	.	.
1888	25	2	3	3	-	1	1	14	1	.	.
1889	30	2	3	3	-	1	1	19	1	.	.
1890	25	2	3	3	-	1	1	14	1	.	.
1891	62	2	3	3	-	1	1	13	1	38	.
1892	66	2	4	3	-	1	1	10	1	44	.
1893	65	2	4	3	-	1	1	9	1	44	.
1894	61	2	4	3	-	1	1	6	1	43	.
1895	57	2	4	3	-	1	1	7	1	38	.
1896	55	2	4	3	-	1	1	8	1	35	.
1897	61	2	4	3	-	1	1	11	1	38	1
1898	64	2	5	3	-	1	1	9	1	41	1
1899	57	2	5	3	-	1	1	8	1	35	1
1900	64	2	5	3	-	1	1	8	1	39	3
1901	109	2	5	3	-	1	1	9	1	84	3
1902	112	2	5	3	1	1	1	11	1	84	3
1903	128	2	5	3	1	1	1	15	1	96	3
1904	136	2	7	3	1	1	1	16	1	99	5
1905	147	2	9	3	1	1	1	16	1	106	5
1906	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1907	145	2	9	3	1	3	-	20	1	101	5
1908-1909	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1910	138	2	9	3	-	2	.	19	1	99	3
1911	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1912	98	2	16	5	1	1	.	25	1	44	3

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877; 1878; 1879; 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905; 1907; 1910; 1912] god.

Tablica 73. Szkolnictwo w 1917 r.

Wyszczególnienie	Lublin
Szkoly powszechnie publiczne i prywatne	
Szkoly ogółem	39
Nauczyciele	158
Uczniowie	5346
Uczniowie szkół powszechnych na 1000 ludności	66
Szkoly powszechnie publiczne	
Szkoly ogółem	24
w tym szkoly liczące:	
1 klasę	1
2 klasy	–
3 klasy	11
4 klasy	1
5 klas	–
6 klas	9
7 klas	2
Klasy ogółem	106
Nauczyciele	107
w tym:	
mężczyźni	12
kobiety	95
Uczniowie	4142
w tym	
chłopcy	1895
dziewczyny	2247
katolicy	3252
ewangelicy	2
prawosławni	5
żydzi	883
Liczba dzieci w oddziałach	
I	1600
II	1248
III	682
IV	331
V	162
VI	103
VII	16
Liczba uczniów szkół publicznych na 1 nauczyciela	39
Szkoly powszechnie prywatne	
Szkoly ogółem	15
Oddziały ogółem	40
Nauczyciele	51
w tym:	
mężczyźni	30
kobiety	21
Uczniowie ogółem	1204
W tym:	
chłopcy	691
dziewczyny	513
katolicy	353
ewangelicy	14
żydzi	837

Na podstawie: Stan Szkolnictwa Powszechnego w grudniu 1917 r. na terytorium obu byłych jeneralnych gubernatorstw: warszawskiego i lubelskiego, tom I, GUS 1919, s. 18-19.

Tablica 74. Główne ogniska polskiego drukarstwa w latach 1794-1913

Miasto	Liczba druków	Okres	Miasto	Liczba druków	Okres
Warszawa	43 980		Płock	236	
Kraków	30 899		Kalisz	231	
Lwów	17 510		Tarnopol	219	od 1832 r.
Poznań	6 270		Gródek	218	od 1884 r.
Wilno	4 916		Połock	181	do 1840 r.
Wrocław	1 000		Kołomyja	161	od 1865 r.
Tarnów	932		Chełmno	156	1835-1892
Wadowice	821	od 1830 r.	Kielce	150	
Cieszyn	681	od 1844 r.	Sanok	149	od 1848 r.
Złoczów	599	od 1884 r.	Sambor	141	od 1853 r.
Przemyśl	570		Bytom	138	od 1845 r.
Bochnia	528	od 1826 r.	Krzemieniec	134	do 1831 r.
Rzeszów	499	od 1845 r.	Włocławek	129	od 1819 r.
Lublin	419		Brodnica	126	od 1829 r.
Mikołów	399		Jasło	125	od 1854 r.
Stanisławów	389		Jarosław	123	od 1876 r.
Toruń	370		Pelplin	121	od 1861 r.
Leszno	341	do 1873 r.	Piotrków	118	
Gniezno	328	od 1816 r.	Radom	115	
Kijów	315	od 1798 r.	Berdyczów	109	do 1844 r.
Łódź	309	od 1863 r.	Suwałki	107	do 1880 r.
Częstochowa	308		Żytomierz	105	do 1887 r.
Brody	298	od 1864 r.	Krosno	100	od 1889 r.
Nowy Sącz	247	od 1834 r.			

Na podstawie: E. Romer, I. Weinfeld, Rocznik Polski. Tablice statystyczne, Księgarnia G. Gebethnera i Spółki, Kraków 1917, s. 37.

Tablica 75. Polskie pisma codzienne w miastach europejskich w 1914 r.

Miasto	Liczba pism	Miasto	Liczba pism
Warszawa	18	Cieszyn	1
Lwów	11	Dąbrowa Górnicza	1
Poznań	6	Gliwice	1
Kraków	5	Gniezno	1
Wilno	4	Grudziądz	1
Częstochowa	3	Herne (Westfalia)	1
Katowice	3	Inowrocław	1
Łódź	3	Kalisz	1
Bydgoszcz	2	Kościąn	1
Kijów	2	Królewska Huta	1
Lublin	2	Oberhausen (Nadrenia)	1
Toruń	2	Petersburg	1
Berlin	1	Radom	1
Bochum (Westfalia)	1	Sosnowice	1

Na podstawie: E. Romer, I. Weinfeld, Rocznik Polski. Tablice statystyczne, Księgarnia G. Gebethnera i Spółki, Kraków 1917, s. 36.

2.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Tablica 76. Działalność szpitali w latach 1873-1905^a

Rok	Pacjenci	
	Ogółem w ciągu roku	Stan w dniu 31 XII
1873	.	130
1874	1635	170
1875	.	.
1876	1924	172
1877	1899	172
1878	1963	183
1879	2296	210
1880	2238	175
1881	2514	204
1882	2315	199
1883	2278	216
1884	2340	190
1885	2284	194
1886	2362	182
1887	2403	199
1888	2447	230
1889	2847	242
1890	1796	293
1891	3074	312
1892	3334	337
1893	3032	325
1894	3253	352
1895	3576	411
1896	3845	384
1897	3699	381
1898	4156	445
1899	4735	437
1900	4807	420
1901	4869	451
1902	5040	502
1903	5410	467
1904	5605	465
1905	5801	488

a Szpitale: św. Józefa, św. Wincentego, św. Jana oraz Szpital Żydowski.

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905] god.

Tablica 77. Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1874-1890 r.

Rok	Dom schronienia Św. Ducha w Lublinie	Dom schronienia dla ewangelików	Żydowski dom wychowawczy dla dzieci i młodzieży z oddziałem dla starców i kalek
1874	27	6	43
1875	.	.	.
1876	28	3	44
1877	28	2	35
1878	25	2	25
1879	30	2	26
1880	27	2	51
1881	30	3	71
1882	29	3	64
1883	27	4	80
1884	25	3	77
1885	28	3	74
1886	26	3	79
1887	25	3	69
1888	26	3	67
1889	28	3	75
1890	26	4	62

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890] god.

Tablica 78. Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1891-1902 r.

Rok	Dom schronienia Św. Ducha w Lublinie	Zakłady opieki społecznej Lubelskiego Towarzystwa Dobroczynności				Dom schronienia dla ewangelików	Żydowski dom wychowawczy dla dzieci i młodzieży z oddziałem dla starców i kalek
		ogółem	dom schronienia dla starców i kalek	dom wychowawczy dla dzieci i młodzieży	sierociniec		
1891	30	160	51	89	20	3	78
1892	30	140	53	59	28	4	83
1893	28	135	51	59	25	4	80
1894	28	144	49	63	32	3	80
1895	26	136	50	58	28	3	77
1896	26	138	52	58	28	5	70
1897	29	132	51	53	28	5	82
1898	25	145	55	54	36	5	81
1899	25	155	58	55	42	5	76
1900	23	155	55	55	45	4	76
1901	26	162	54	52	56	4	68
1902	21	201	59	93	49	6	81

Na podstawie Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902] god.

Tablica 79. Pensjonariusze zakładów opieki społecznej w latach 1903-1912 r.

Rok	Dom schronienia Św. Ducha w Lublinie	Dom schronienia dla ewangelików	Żydowski dom wychowawczy dla dzieci i młodzieży z oddziałem dla starców i kalek
1903	23	6	78
1904	24	6	73
1905	25	6	75
1906-1911	.	.	.
1912	25	7	76

Na podstawie: Obzor Ljublinskoj gubernii za... [1903; 1904; 1905; 1912] god.

2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Tablica 80. Osadzeni w Więzieniu na Zamku w Lublinie w latach 1873-1910

Wyszczególnienie	Osadzeni w ciągu roku	Zwolnieni w ciągu roku	Stan w dniu 31 XII
1873	481	383	346
1874	463	523	286
1875	.	.	.
1876	552	536	272
1877	787	732	327
1878	985	969	343
1879	1220	1072	491
1880	1092	1037	546
1881	1354	1347	553
1882	769	790	532
1883	1366	1413	485
1884	1519	1472	532
1885	1343	1338	537
1886	1400	1421	516
1887	1391	1393	514
1888	1343	1339	518
1889	1406	1445	479
1890	1536	1530	485
1891	1659	1582	562
1892	1475	1491	546
1893	1813	1828	531
1894	1597	1755	373
1895	1503	1408	468
1896	1418	1470	416
1897	1392	1366	442
1898	1504	1526	420
1899	1190	1237	373
1900	1228	1174	427
1901	1392	1428	391
1902	1299	1217	473
1903	1360	1339	494
1904	1367	1532	329
1905	1686	1568	447
1906	.	.	.
1907	2137	2192	517
1908-1909	.	.	.
1910	2130	2187	462

Na podstawie: Obzor l'jublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905, 1907, 1910] god.

Tablica 81. Pożary w latach 1873-1912

Wyszczególnienie	Liczba pożarów						Liczba spalonych budynków	Suma strat (w rublach)
	ogółem	w tym według przyczyny						
		Uderzenie pioruna	zły montaż urządzeń grzewczych	nieostrożność	podpalenie	inna przyczyna		
1873	5	-	-	5	-	-	5	9930
1873	4	-	-	4	-	-	5	22320
1875	.	.	.	.	.	.	.	.
1876	6	-	-	6	-	-	8	30814
1877	2	-	-	2	-	-	2	1104
1878	4	-	-	-	-	4	12	30873
1879	7	-	-	-	-	7	8	24600
1880	3	-	-	-	-	3	3	5925
1881	6	-	-	-	-	6	5	23111
1882	5	-	2	1	-	2	5	8795
1883	7	-	-	2	-	5	11	11849
1884	2	-	-	1	-	1	2	450
1885	13	-	4	1	-	8	15	13086
1886	1	-	1	-	-	-	1	80
1887	1	-	-	-	-	1	2	900
1888	4	-	2	1	-	1	5	1723
1889	4	-	-	3	-	1	11	2626
1890	5	-	2	1	-	2	6	8855
1891	4	-	-	1	-	3	10	5339
1892	8	-	1	3	1	3	6	3025
1893	5	-	1	4	-	-	6	5224
1894	2	-	-	2	-	-	5	687
1895	7	-	-	7	-	-	14	32715
1896	7	-	2	5	-	-	12	6790
1897	4	-	-	2	-	2	5	930
1898	3	-	-	-	-	3	3	6200
1899	6	-	-	-	-	6	6	3281
1900	2	-	1	-	-	1	2	821
1901	4	-	2	2	-	-	4	289
1902	3	-	-	2	-	1	3	1184
1903	4	-	2	2	-	-	9	3207
1904	3	-	1	2	-	-	3	173
1905	6	-	2	3	-	1	12	1139
1906-1911	.	.	.	.	.	.	.	.
1912	12	-	2	3	-	7	12	10533

Na podstawie: Obzor Ijublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905, 1907, 1910, 1910] god.

Tablica 82. Ofiary zabójstw i nagłych zgonów w latach 1873-1912

Wyszczególnienie	Zabójstwa		Samobójstwa	Nagłe zgony				Znalezione zwłoki
	ogółem	w tym dzieciobójstwa noworodków		ogółem	w wyniku chorób	w wyniku pijaństwa	nieznana przyczyna	
1873	2	2	–	11	3	1	7	–
1874	1	–	2	7	–	1	6	1
1875	.	.	.	.	.	.	.	.
1876	1	1	–	5	2	1	2	1
1877	3	2	1	9	–	–	9	2
1878	2	–	2	–	–	–	4	1
1879	1	1	–	3	1	2	–	1
1880	2	2	2	2	2	–	–	1
1881	1	–	3	6	2	1	3	1
1882	–	–	3	1	1	–	–	–
1883	2	1	1	2	–	2	–	–
1884	1	1	1	1	1	–	–	–
1885	1	–	2	6	2	3	1	–
1886	1	1	–	2	2	–	–	–
1887	3	1	3	4	–	6	10	–
1888	1	1	3	–	–	–	–	–
1889	6	4	5	6	4	1	1	–
1890	3	1	5	9	5	–	4	–
1891	–	–	2	6	6	–	–	–
1892	6	6	3	11	11	–	–	–
1893	10	4	10	7	7	–	–	–
1894	2	1	4	7	7	–	–	–
1895	1	–	3	7	1	1	5	1
1896	3	–	4	6	2	1	3	2
1897	3	2	2	6	3	3	–	–
1898	4	4	4	5	3	2	–	1
1899	3	3	–	5	3	2	–	–
1900	2	1	4	4	4	–	–	–
1901	2	2	1	4	3	1	0	–
1902	.	.	.	.	.	.	.	.
1903	3	2	3	4	4	–	–	–
1904	3	2	2	1	1	–	–	–
1905	10	2	1	10	4	2	4	–
1906-1911	.	.	.	.	.	.	.	.
1912	–	1	1	13	–	1	12	1

Na podstawie: Obzor ljublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905, 1907, 1910, 1910] god.

Tablica 83. Ofiary wypadków w latach 1873-1912

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym według przyczyny					
		porażenie piorunem	upadek z wysokości	pożar	zatrucie czadem	utonięcie	inna przyczyna
1873	6	-	1	5	-	-	-
1874	1	-	-	-	-	-	1
1875	.	.	.	.	.	.	.
1876	-	-	-	-	-	-	-
1877	2	-	2	-	-	-	-
1878	1	-	-	-	-	-	1
1879	-	-	-	-	-	-	-
1880	-	-	-	-	-	-	-
1881	2	-	1	-	-	-	1
1882	1	-	-	1	-	-	-
1883	2	-	-	-	2	-	-
1884	1	-	-	-	-	1	-
1885	5	-	3	-	-	1	1
1886	1	-	1	-	-	-	-
1887	2	-	2	-	-	-	-
1888	2	-	1	-	-	-	1
1889	7	-	2	-	3	1	1
1890	3	-	-	-	2	1	-
1891	5	1	1	-	1	1	1
1892	2	-	1	-	-	1	-
1893	1	-	-	-	-	-	1
1894	7	-	3	-	-	1	3
1895	-	-	-	-	-	-	-
1896	2	-	-	-	2	-	-
1897	3	-	-	-	1	2	-
1898	1	-	-	-	-	1	-
1899	4	-	2	-	1	1	-
1900	1	-	-	-	-	1	-
1901	5	-	2	-	2	1	-
1902	.	.	.	.	.	.	.
1903	1	-	-	1	-	-	-
1904	1	-	-	-	-	1	-
1905	-	-	-	-	-	-	-
1906-1911	.	.	.	.	.	.	.
1912	8	1	1	-	-	1	5

Na podstawie: Obzor Ijublinskoj gubernii za... [1873; 1874; 1876; 1877, 1878; 1879, 1880; 1881; 1882; 1883; 1884; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890; 1891; 1892; 1893; 1894, 1895, 1896, 1897; 1898; 1899; 1900; 1901; 1902; 1903; 1904; 1905, 1907, 1910, 1910] god.

Rozdział 3. Lata 1918-1945

Okres II Rzeczypospolitej to czas intensywnej odbudowy i dynamicznego rozwoju miasta. Po odzyskaniu niepodległości Lublin stał się stolicą centralnie położonego województwa. Usytuowany na szlaku kolejowym na linii Warszawa – Lwów stanowił ważny ośrodek miejski. Skupiało się w nim życie społeczne, kulturalne, naukowe i polityczne regionu. Jeszcze w listopadzie 1918 roku w Lublinie utworzono Rząd Ludowy – pierwszy rząd odradzającego się po 123 latach niewoli państwa. Zachodzące przeobrażenia w przestrzeni społeczno-gospodarczej miasta przejawiały się w wielu płaszczyznach, co skutkowało rozwojem przemysłu oraz przyrostem demograficznym. W Lublinie powstała pierwsza w Polsce fabryka samolotów. W roku 1924 przyjęto kompleksowy plan rozbudowy miasta. Zapoczątkowano szereg inwestycji komunalnych, które miały poprawić warunki życia mieszkańców. Rozbudowie i unowocześnieniu poddano miejską infrastrukturę sieciową, powstawały nowe obiekty użyteczności publicznej, budynki sakralne i mieszkalne. Przyjęty w latach 1929-32 Ogólny plan zabudowania m. Lublina stanowił podstawę rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego miasta aż do wybuchu II wojny światowej. Zmianie ulegała także struktura mieszkańców, w tym przede wszystkim w wymiarze narodowościowym, wyznaniowym i zawodowym.

W okresie 20-lecia międzywojennego Lublin zamieszkiwany był przez przedstawicieli różnych narodowości i wyznań. Dominującą grupę stanowili Polacy, utożsamiani z wyznaniem rzymsko-katolickim. Drugą pod względem liczebności grupą etniczną była ludność żydowska. Pozostały odsetek ludności Lublina stanowili przedstawiciele innych narodowości. Niepodległość państwa oznaczała także swobodę na tle religijnym. Stosunki między żyjącymi obok siebie Chrześcijanami i Żydami były względnie poprawne, choć niezupełnie wolne od uprzedzeń i wzajemnych animozji. Po 1915 roku w strukturze ludności miasta zmniejszył się udział ludności prawosławnej, której znaczną część ewakuowano do Rosji.

Po odzyskaniu niepodległości odradzało się także życie naukowe i kulturalne Lublina, czego przejawem było otwarcie już w grudniu 1918 roku z inicjatywy ks. Idziego Radziszewskiego Uniwersytetu Lubelskiego, przemianowanego w 1928 roku na Katolicki Uniwersytet Lubelski. Kształcący na 4 wydziałach nauko-

wych tj. teologicznym, prawa kanonicznego, prawa i ekonomii oraz nauk humanistycznych uniwersytet był kuźnią nowej inteligencji i kadr urzędniczych. W 1926 roku w mieście powstała druga wyższa uczelnia o charakterze teologicznym, tj. jezuickie Kolegium „Bobolanum”. Z kolei w czerwcu 1930 roku z inicjatywy lubelskiego rabina i jednocześnie posła na sejm RP Majera Szapiry powstała uczelnia talmudyczna Jesziwas Chachmej Lublin (Uczelnia Mędrców Lublina). Poza szkolnictwem wyższym widoczny był także rozwój szkolnictwa powszechnego, średniego oraz licznych instytucji i stowarzyszeń naukowo-kulturalnych tj. m.in. Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Literackiego, Towarzystwa Muzycznego czy Związku Artystów Polskich. W okresie międzywojennym nastąpił także rozkwit prasy lubelskiej. W 1925 roku wydawano w Lublinie 31 czasopism. Działalność wznowił Teatr Lubelski, bogate było życie muzyczne i literackie mieszkańców Lublina.

W okresie 20-lecia międzywojennego Lublin, zgodnie z państwowym planem gospodarczym autorstwa Eugeniusza Kwiatkowskiego zakładającym budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP) miał być głównym miastem rejonu aprowizacyjnego. W ramach COP realizowano inwestycje przede wszystkim w przemysłowej dzielnicy Lublina. Wdrażany plan reform miał się przyczynić do aktywizacji gospodarczej, zmniejszania nierówności oraz likwidacji bezrobocia, które było jednym z głównych problemów społeczno- ekonomicznych Lublina doby międzywojnia. Rozwój sukcesywnie modernizowanego miasta przerwał wybuch II wojny światowej.

Od września 1939 roku do lipca 1944 roku Lublin jako część Generalnego Gubernatorstwa znajdował się pod okupacją niemiecką. Ludność Lublina została poddana masowym prześladowaniom i represjom. Wprowadzono terror, organizowano łapanki oraz masowe egzekucje. W mieście Niemcy utworzyli obóz koncentracyjny na Majdanku oraz getto dla ludności żydowskiej. W wyniku przyjętej eksterminacyjnej polityki okupanta zagładzie uległa społeczność żydowska, a miasto utraciło swój dwukulturowy charakter. W okresie okupacji Lublin stał się ważnym ośrodkiem podziemnych struktur ruchu oporu.

3.1. Administracja

Tablica 84. Wyniki wyborów do Sejmu w 1922, 1928 i 1930 r.

Rok	Obwody głosowania	Uprawnieni do głosowania	Oddane głosy	Unieważnione głosy w komisjach		Oddane ważne głosy
				obwodowej	okręgowej	
1922	31	51366	37438	193	94	37344
1928	50	58403	47576	163	113	47463
1930	50	61162	45148	3196	3180	41968

Na podstawie: Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., GUS, Warszawa 1926, s. 38; Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., GUS, Warszawa 1930, s. 30; Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 16 i 23 listopada 1930 r., GUS, Warszawa 1935, s. 38.

Tablica 85. Wyniki wyborów do Senatu w 1922, 1928 i 1930 r.

Rok	Obwody głosowania	Uprawnieni do głosowania	Oddane głosy	Unieważnione głosy w komisjach		Oddane ważne głosy
				obwodowej	okręgowej	
1922	31	35539	25630	94	103	25527
1928	50	41034	27441	69	53	27388
1930	50	42380	24234	540	509	23725

Na podstawie: Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., GUS, Warszawa 1926, s. 106; Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., GUS, Warszawa 1930; Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 16 i 23 listopada 1930 r., GUS, Warszawa 1935.

Tablica 86. Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1922 r.

Nr	Nazwa listy
1	Polskie Stronnictwo Ludowe
2	Polska Partia Socjalistyczna
3	PSL „Wyzwolenie” i Lewica Ludowa
4	Ogólny Żydowski Związek Robotniczy w Polsce
5	Komunistyczny Związek Proletariatu Miast i Wsi
6	Związek Rad Ludowych
7	Narodowa Partia Robotnicza
8	Chrześcijański Związek Jedności Narodowej
10	Unia Narodowo-Państwowa
11	Żydowski Robotniczy Komitet Wyborczy
12	Narodowe Zjednoczenie Ludowe „Polskie Centrum”
13	Polskie Stronnictwo Ludowe „Lewica”
14	Centrum Mieszczańskie
15	Chłopskie Stronnictwo Radykalne
16	Blok Mniejszości Narodowych Rzeczypospolitej Polskiej
17	Komitet Zjednoczonych Stronnictw Narodowo-Żydowskich
18	Komitet Wyborczy Inwalidów i Zdemobilizowanych Wojskowych
20	Żydowski Demokratyczny Blok Ludowy
22	Państwowe Zjednoczenie na Kresach

Na podstawie: Statystka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., Warszawa 1926, GUS.

Wybory do Sejmu w 1922 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:												
1	2	3	4	5	6	8	11	12	15	16	20	23
67	10753	53	3517	830	1131	10763	68	1220	1	7003	1880	58

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., GUS, Warszawa 1926, s. 38.

Wybory do Senatu w 1922 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:						
1	2	3	6	8	12	16
44	7827	270	18	9090	11	8267

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., GUS, Warszawa 1926, s. 106.

Tablica 87. Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1928 r.

Nr	Nazwa listy
1	Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
2	Polska Partia Socjalistyczna (P.P.S.)
3	P.S.L. „Wyzwolenie”
4	Ogólny Żydowski Związek Robotniczy „Bund” w Polsce*
5	Żydowski Robotniczy Komitet Wyborczy „Poalej-Sjon”**
6	Ukraiński Związek Narodowy
7	Narodowa Partia Robotnicza
8	Ukraińskie Włościańsko-Robotnicze Socjalistyczne Zjednoczenie „Sel-Rob”
10	Stronnictwo Chłopskie
11	Monarchistyczna Organizacja Wszzechstanowa
12	Chłopskie Stronnictwo Radykalne
13	Jedność Robotniczo-Chłopska
14	Związek Chłopski
15	Polskie Stronnictwo Katolicko-Ludowe ^a
17	Zjednoczenie Narodowo-Żydowskie w Małopolsce
18	Blok Mniejszości Narodowych
19	„Sel-Rob’ Lewica
20	Ruska
21	Narodowo-Państwowy Blok Pracy
22	Blok Wyborczy Ukraińskich Socjal.-Włościańsko-Robotniczych Partyj
24	Lista Katolicko-Narodowa
25	Polski Blok Katolicki Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast” i Chrześcijańskiej Demokracji
26	Ukraińska Partia Pracy ^a
29	Komitet Wyborczy Inwalidów i Zdemobilizowanych Wojskowych ^a
30	Katolicka Unia Ziem Zachodnich
33	Ogólno - Żydowski Narodowy Blok Wyborczy do Sejmu i Senatu
34	Niezależna Socjalistyczna Partia Pracy ^a

^a Lista nie była zgłoszona przy wyborach do Senatu.

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r. Statystyka Polski, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Tom X, Warszawa 1930.

Wybory do Sejmu w 1928 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:													
1	2	3	4	8	10	11	12	13	18	24	25	33	LN ^a
11110	9450	8	5145	722	11	150	31	33	5067	5587	1532	4178	4439

a Lista nieprzyłączona do listy państwowej tj. Lista Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej Samopomoc.

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., Warszawa 1930, GUS.

Wybory do Senatu w 1928 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:													
1	2	3	8	10	11	12	13	18	24	25	33	LN ^a	
6827	5937	13	1	3	20	9	3127	4167	4415	202	2639	28	

a Lista nieprzyłączona do listy państwowej, tj. Ukraińska Narodna Gospodarcza Lista.

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., GUS, Warszawa 1930.

Tablica 88. Frekwencja podczas wyborów do Sejmu i Senatu w 1928 r. w wybranych miastach

Miasto	Sejm	Senat
Bydgoszcz	86,3	80,6
Katowice	92,8	89,4
Kraków	71,8	57,2
Lublin	81,5	66,9
Lwów	61,1	63,9
Łódź	78,8	69,4
Poznań	59,7	73,1
Sosnowiec	85,8	77,8
Warszawa	69,8	58,2
Wilno	66,7	60,4

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., GUS, Warszawa 1930.

Tablica 89. Listy wyborcze w wyborach do Sejmu i Senatu w 1930 r.

Nr	Nazwa listy
1	Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
2	Polska Partia Socjalistyczna dawna Frakcja Rewolucyjna
4	Lista Narodowa
5	Blok Lewicy Socjalistycznej (Bund i N.S.P.P)
6	Poalej-Sjon
7	Centrolew (P.P.S., Wyzwolenie, Str. Chł. Piast., N.P.R.)
11	Ukraiński i Białoruski Blok Wyborczy
12	Niemiecki Blok Wyborczy
14	Blok Narodowo-Żydowski
15	Ruska Selańska Organizacja
17	Blok Obrony Praw Narodowości Żydowskiej
18	Ogólno-Żydowski Narodowy Blok Gospodarczy
19	Katolicki Blok Ludowy
21	Monarchiści

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych z dnia 16 i 23 listopada 1930 roku. Statystyka Polski, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Seria C, Zeszyt 4, Warszawa 1935, s. 30.

Wybory do Sejmu w 1930 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:						
1	2	4	5	6	17	18
19227	696	8372	5466	338	3963	3906

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych z dnia 16 i 23 listopada 1930 roku. Statystyka Polski, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Seria C, Zeszyt 4, Warszawa 1935, s. 30.

Wybory do Senatu w 1930 r.

Głosy ważne oddane na listy nr:				
1	2	4	7	18
12925	398	4847	987	4568

Na podstawie: Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych z dnia 16 i 23 listopada 1930 roku. Statystyka Polski, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Seria C, Zeszyt 4, Warszawa 1935, s. 30.

Tablica 90. Radni Rady Miejskiej w latach 1919-1939

Termin	Liczba radnych
wrzesień/październik 1919	60
luty 1919	46
czerwiec 1927	47
czerwiec 1934	48
maj 1939	48

Na podstawie: J. Marczyk, Wybory do Rady Miejskiej w Lublinie w 1919 r. Rocznik Lubelski 9, 1966, s. 319-331; M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010.

Tablica 91. Pracownicy samorządu miejskiego w latach 1914-1925

Wyszczególnienie	1914	1917	1918	1921	1922	1923	1924	1925
Ogółem	268	508	733	509	486	452	358	328

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 7-8, Lublin, 7.03.1925 r., s. 7; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 28, Lublin 25.08.1923 r., s. 3. Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11, 2.05.1925 r., s. 7.

Tablica 92. Członkowie Rady Miejskiej według wykształcenia w latach 1919-1939

Wykształcenie	Liczba
Razem	236
W tym według wykształcenia:	
Wyższe	92
Średnie	94
Zawodowe	32
Podstawowe i niepełne podstawowe	18

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 16.

Tablica 93. Członkowie Rady Miejskiej według zawodu w latach 1919-1939

Zawód	Liczba
Razem	236
W tym według zawodu:	
Rzemieślnik	35
Urzędnik państwowy i pracownik biurowy	33
Nauczyciel	30
Adwokat	21
Lekarz	20
Kupiec	19
Przemysłowiec	12
Inżynier	12
Pracownik handlowy	11
Sędzia, notariusz i prawnik bez aplikacji	7
Robotnik	7
Ksiądz	6
Właściciel nieruchomości	5
Profesor KUL	4
Kolejarz	4
Bankier	4
Dziennikarz	2
Architekt	1
Geometra	1
Fryzjer	1
Kowal	1
Przedstawiciel starszego cechu wędliniarzy	1

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 16.

Tablica 94. Prezydenci miasta Lublina w latach 1918-1939

Okres sprawowania urzędu	Imię i nazwisko	Sylwetka (charakterystyka)
22.10.1918 – 20.03.1919	Jan Turczynowicz	Prezydent z wyboru, rodowity Lublinianin, adwokat, działacz samorządowy i społeczny Lublina, bezpartyjny. 1916 – 1917 wiceprezydent miasta 1919 – 1927 prezes Rady Miejskiej
20.03.1919- 19.07.1927	Czesław Szczepański	Prezydent z wyboru, rodowity Lublinianin, prawnik, sędzia pokoju, sędzia grodzki, sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie, sędzia Sądu Apelacyjnego w Lublinie, bezpartyjny. 1917 – ławnik, członek Magistratu 1917 – 1919 wiceprezydent miasta 1946-1961 – członek Wojewódzkiej izby Adwokackiej w Lublinie
19.07.1927- 26.02.1929	Antoni Pączek	Prezydent z wyboru, poseł na Sejm, działacz Polskiej Partii Socjalistycznej 1914-1917 – służył w pierwszym pułku I Brygady Legionów
27.02.1929 – 17.12.1929	Seweryn Czerwiński	Komisaryczny kierownik Zarządu Miejskiego, Radca ministerialny, inspektor Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR).
17.12.1929- 29.10.1934 29.10.1934 – 9.7.1936	Józef Piechota	Komisaryczny kierownik Zarządu Miejskiego, a następnie prezydent z wyboru, Absolwent Akademii Handlowej w Antwerpii, działacz gospodarczy i samorządowy Lublina, BBWR.
18.02.1937- 9.09.1939	Bolesław Liszkowski	Ostatni prezydent z wyboru, Oficer Wojska Polskiego, działacz społeczny, Obóz Zjednoczenia Narodowego (ONZ). 1934 – 1937 -wiceprezydent
10.09.1939 – 1.08.1941	Roman Ślaski	Prezydent mianowany, Znany działacz samorządowy, 1929-1939 – ławnik Magistratu

Na podstawie: J. Marczuk, Prezydenci Miasta Lublina 1918-1938, Towarzystwo Miłośników Lublina Wydawnictwo MULTICO, Lublin 1994.

Tablica 95. Wojewodowie lubelscy w latach 1919-1939

Okres sprawowania urzędu	Wojewoda
17.11.1919 – 03.11.1926	Stanisław Witalis Moskalewski
04.11.1926 – 30.09.1930	Antoni Remiszewski
1.10.1930 – 8.02.1933	Bolesław Jerzy Świdziński
9.02.1933 – 8.09.1937	Józef Bolesław Różniecki
08.09.1937 – 17.09.1939	Jerzy Albin de Tramecourt

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 19.

Lublin stał się miastem wojewódzkim 2 sierpnia 1919 r. Powierzchnia województwa wynosiła wówczas 31160 km². Składało się ono z 19 powiatów. W lutym 1920 r. utworzono faktycznie powiat lubelski – miejski (dla m. Lublina).

Na podstawie: W. Kozyra, Lublin – miasto wojewódzkie 1919-39 [w:] Lublin w dziejach najnowszych, Res Historica, z. 15, red. W. Kozyra, UMCS, Lublin 2002.

3.2. Ludność i terytorium

Tablica 96. Ludność w latach 1919-1944

Rok	Ogółem
1919	81198
1920	84000
1921	94412
1922	96724
1923	98948
1924	101250
1925	103206
1926	108531
1927	114042
1928	116314
1929	119215
1930	119200
1931	112285
1932	117000
1933	115082
1934	115000
1935	114000
1936	116356
1937	120000
1938	119882
1939	122019
1940	131819
1941	136988
1942	121206
1943	122008
1944	83 800

Na podstawie: Dane Magistratu Miasta, za: Ilustrowany Przewodnik po Lublinie; Drugi Powszechny Spis Ludności; T. Radzik, Społeczność żydowska Lublina w międzywojennym dwudziestoleciu. Obraz statystyczny, [w:] Z dziejów społeczności żydowskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939, red. J. Doroszewski, T. Radzik, Lublin 1992, s.144; H. Zins, Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972, s. 132, 201; J. Kasperek, Kronika wydarzeń w Lublinie w okresie okupacji hitlerowskiej, Lublin 1983, s. 74; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 (377), Lublin 1.04.1938.

W grudniu 1940 r. w Lublinie zarejestrowano ok. 11 tys. uchodźców i wysiedlonych z ziem polskich włączonych do Rzeszy.

Na podstawie: H. Zins, Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972, s. 167.

Tablica 97. Ruch naturalny ludności w latach 1919-1936

Rok	Małżeństwa	Noworodki żywe		Zgony		Przyrost naturalny
		ogółem	w tym nieślubne	ogółem	w tym dzieci poniżej 1 roku	
1919	1246	2786	416	2839	468	252
1920	1127	2764	410	2803	561	272
1921	856	2322	274	2165	346	438
1922	899	2441	235	1834	365	791
1923	1149	2574	301	1831	355	988
1924	866	2350	229	1906	346	746
1925	902	2584	352	1815	405	985
1926	697	2369	.	1609	180	760
1927	848	2234	.	1465	.	769
1928	901	2243	356	1549	334	694
1929	937	2669	403	1641	315	1028
1930	914	2798	507	1521	294	1277
1931	748	2506	501	1588	268	918
1935	748	1571	.	1506	190	.
1936	801	1783	352	1546	211	.

Na podstawie: Małżeństwa, urodzenia i zgony 1929, 1930 Statystyka Polski, Seria C, Zeszyt 45, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1937; Małżeństwa, urodzenia i zgony 1931, 1932 Statystyka Polski, Seria C, Zeszyt 102, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1939; Rocznik Miast 1930. Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11, Lublin 2.05.1925, s. 8. Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 1 (196), Lublin 22.01.1927 r., s. 168-169. Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 3-4.

Tablica 98. Ruch naturalny ludności według wyznania w latach 1919-1926

Okres	Rzymscy katolicy			Mojżeszowe		
	małżeństw	urodzeń	zgonów	małżeństw	urodzeń	zgonów
1919-1922	3186	8537	7397	1230	6273	3075
1923-1926	2991	9233	6084	682	4817	2063

Na podstawie: T. Radzik, Społeczność żydowska Lublina w międzywojennym dwudziestoleciu. Obraz statystyczny, [w:] Z dziejów społeczności żydowskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939, red. J. Doroszewski, T. Radzik, Lublin 1992, s. 145.

Tablica 99. Ludność według wyznania i umiejętności czytania w 1921 r.

Wy- szcze- gólnie- nie	Ogółem			Katolicy		Prawosławni		Starozakonni		Inne wyznania	
	lud- ność obecna w dniu spisu	nie umiało czytać	umie- jętność czy- tania niewia- doma	lud- ność obecna w dniu spisu	nie umiało czytać	lud- ność obecna w dniu spisu	nie umiało czytać	lud- ność obecna w dniu spisu	nie umiało czytać	lud- ność obecna w dniu spisu	nie umiało czytać
Liczba osób	94412	31162	4173	55610	14949	514	137	37337	15860	951	216

Na podstawie: Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927.

Tablica 100. Ludność w wieku 10 lat i wyżej według wykształcenia w 1921 r.

Wyszczególnienie	Ludność obecna w dniu spisu	W tym według wykształcenia						Nie umiało czytać	Umiejętność czytania niewiadoma
		domowe	początkowe	średnie	zawodowe średnie i niższe	wyższe	niewiadome		
Liczba osób	76112	17646	19028	8847	1551	1331	7186	16926	3597

Na podstawie: Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927.

Tablica 101. Ludność według wyznania w 1931 r.

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Wyznanie								
		rzymsko-katolickie i ormiańsko-katolickie	grecko-katolickie obrządek wschodni kościoła katolickiego	prawosławne	ewangelickie	inne chrześcijańskie	mojżeszowe	inne niechrześcijańskie	nieokreślone oraz bezwyznaniowci	niepodane
Liczba osób	112285	71542	160	703	628	172	38937	6	48	89

Na podstawie: Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1938.

Tablica 102. Ludność według języka ojczystego w 1931 r.

Język ojczysty	Liczba osób
Polski	73534
Ukraiński	221
Ruski	6
Białoruski	19
Rosyjski	156
Czeski	28
Litewski	6
Niemiecki	101
Żydowski	36549
Hebrajski	1452
Inny	37
Niepodany	176

Na podstawie: Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1938.

Tablica 103. Ludność w wieku 10 lat i więcej oraz w wieku niewiadomym według umiejętności czytania i pisania i według płci w 1931 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Umiało czytać i pisać		Umiało tylko czytać		Nie umiało czytać ani pisać		Umiejętność czytania i pisania niewiadoma	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Liczba osób	89646	48905	71175	36468	2931	2352	15220	9867	320	218

Na podstawie: Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1938.

W październiku 1939 r. przeprowadzono spis ludności żydowskiej, który wykazał, że w Lublinie przebywało 37034 Żydów, w tym 9334 dzieci do lat 15.

Na podstawie: J. Kasperek, Kronika wydarzeń w Lublinie w okresie okupacji hitlerowskiej, Lublin 1983, s. 37.

Tablica 104. Powierzchnia miasta w latach 1923-1940

Wyszczególnienie	1923	1926	1928	1935	1936	1938	1940
Powierzchnia (w ha)	2339,7	2984,2	2800,0	3100,2	3100,2	3100,2	3100,2

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 (377), Lublin 1.04.1938; Rocznik miast 1928, s. 1; Rocznik miast 1930.

Tablica 105. Struktura użytkowania gruntów w Lublinie na tle wybranych miast w Polsce w 1926 r.

Miasta	Ogółem	Tereny zabudowane	Tereny niezabudowane	Dogi, ulice i place	Parki i ogrody publiczne	Cmentarze	Wody	Inne tereny
	w ha							
Białystok	4117,0	930,0	2938,2	95,0	130,4	23,4	–	–
Bydgoszcz	6475,2	617,7	4679,6	769,1	41,6	37,8	281,4	48,0
Kraków	4747,0	433,0	3810,0	325,0	48,0	32,0	99,0	–
Lublin	2984,2	587,9	1890,8	129,7	15,9	43,3	16,0	300,6
Lwów	3222,9	2180,3	623,8	184,8	176,0	55,0	3,0	–
Łódź	5875,0	1877,0	2993,0	459,0	206,0	68,0	30,0	242,0
Poznań	6738,1	667,2	.	1151,6	114,3	86,4	136,4	4582,2
Toruń	3640,0	350,0	2278,0	549,0	39,0	19,0	348,0	57,0
Warszawa	12100,0	.	5319,1	466,3	260,2	234,3	733,4	553,8

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R.1, 1928, GUS, Warszawa 1929.

Tablica 106. Struktura użytkowania gruntów w 1928, 1935 i 1936 r.

Rok	Ogółem	Zabudowane	Zabrukowane i niezabrukowane ulice, place, ogrody i parki publiczne, skwery, pasy zieleni	Cmentarze	Tereny kolejowe	Tereny wodne
	w ha					
1928	2800,0	621,0	141,0	31,2	87,2	20,0
1935	3100,2	890,0	462,4	45,0	87,2	20,8
1936	3100,2	895,0	463,5	45,0	87,2	20,8

Na podstawie: Rocznik miast 1930, Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 15.

3.3. Gospodarka

Tablica 107. Aktywność ekonomiczna ludności według działów i gałęzi zawodu obiektywnego i stanowiska społecznego w 1921 r.

Zawód obiektywny (Działy i gałęzie)	Ogółem czynni i bierni zawodowo	Czynni zawodowo						Bierni zawodowo członkowie rodzin
		Ogółem	Samodzielni		Personel pracowniczy i nadzorczy	Robotnicy	Pomagający członkowie rodzin	
			Zatrudniający obce siły robocze	Niezatrudniający obcych sił roboczych				
Ogółem	94412	39171	1453	8167	5178	17409	1472	55241
A. Rolnictwo i leśnictwo wraz z hodowlą, ogrodnictwem i rybactwem	2431	1168	103	221	59	445	334	1263
1. Rolnictwo, hodowla, ogrodnictwo i rybactwo	2347	1146	103	221	40	445	334	1201
2. Leśnictwo i łowiectwo	84	22	–	–	19	3	–	62
B. Górnictwo i Przemysł	28888	10785	939	2587	511	6216	521	18103
3. Górnictwo, kamieniołomy i t.p	21	7	1	–	–	4	–	14
4. Przemysł mineralny	670	224	21	10	20	170	1	446
5. Hutnictwo	18	5	1	–	–	3	1	13
6. Przemysł metalowy	2338	791	75	138	48	501	26	1547
7. Przemysł maszyn i elektrotechniczny	2943	1175	16	33	128	996	2	1768
8. Obróbka metali szlachetnych, wyrób zegarków i instrumentów precyzyjnych	410	150	14	67	7	57	5	260
9. Przemysł chemiczny	310	96	21	19	10	38	8	223
10. Przemysł włókienniczy	340	127	13	48	1	56	9	213
11. Przemysł papierniczy	167	82	12	11	3	49	7	85
12. Przemysł skórzaný	1560	473	28	49	31	340	24	1087
13. Przemysł drzewny	1759	606	61	198	18	295	33	1153
14. Przemysł spożywczy	4955	1595	151	240	128	960	116	3360
15. Przemysł odzieżowy i galanteryjny	9066	3971	461	1436	19	1802	253	5095
16. Przemysł poligraficzny	725	316	33	48	21	202	11	409
17. Budownictwo	2834	873	24	277	51	497	24	1961
18. Gaz, woda i elektryczność	216	66	1	–	12	53	–	150
19. Przemysł bez podania gałęzi	547	228	6	13	14	193	1	319
C. Handel i ubezpieczenia	23079	7547	316	3822	837	1989	575	15532
20. Handel towarowy	15725	5001	240	3201	272	768	513	10724
21. Spółdzielnie, związki i hurtownie spółdzielcze (z wyjątkiem spółdzielni kredytowych)	802	325	–	–	168	157	–	477
22. Hotele, wynajem mieszkań, jadłodajnie	3753	1376	71	168	90	992	54	2377

Tablica 107. Aktywność ekonomiczna ludności według działów i gałęzi zawodu obiektywnego i stanowiska społecznego w 1921 r. - dok.

Zawód obiektywny (Działy i gałęzie)	Ogółem czynni i bierni zawodowo	Czynni zawodowo						Bierni zawodowo członkowie rodzin
		Ogółem	Samodzielni		Personel pracowniczy i nadzorczy	Robotnicy	Pomagający członkowie rodzin	
			Zatrudniający obce siły robocze	Niezatrudniający obcych sił roboczych				
23. Handel pieniężny	807	322	1	3	252	66	–	485
24. Ubezpieczenia	89	43	–	2	36	5	–	46
25. Pośrednictwo różnego rodzaju oraz prace pomocnicze w handlu	1903	480	4	448	19	1	8	1423
D. Komunikacja i transport	9842	3033	16	489	734	1780	12	6809
26. Poczta, telegraf, telefony	917	453	–	–	331	122	–	464
27. Koleje żelazne i kolejki oraz tramwaje miejskie	6402	1900	–	–	378	1520	–	4502
28. Inne rodzaje komunikacji i transportu	1385	361	7	232	2	110	10	1024
29. Prace pomocnicze przy komu- nikacji i transporcie	1138	319	9	257	23	28	2	819
E. Służba publiczna, wolne zawody i prace pomocnicze przy wolnych zawodach	9025	4134	28	632	2208	1242	12	4891
30. Administracja państwowa i samorządowa. Sądownictwo i adwokatura	4651	1890	12	48	1135	686	–	2761
31. Służba zdrowia	1071	568	9	139	183	230	6	503
32. Organizacje i instytucje spo- łeczne	409	253	–	–	124	126	–	156
33. Kościół	464	198	–	–	107	91	–	266
34. Szkolnictwo i wychowanie	1985	1007	4	376	536	84	5	978
35. Nauka, literatura i sztuka	51	31	–	20	9	2	–	20
36. Teatr, muz., widowiska i sport	394	187	3	49	114	20	1	207
F. 37. Armia, marynarka i lotnictwo wojskowe	2523	1263	–	–	664	597	–	1260
G. Służba domowa i inne usługi osobiste	4432	3705	49	408	2	3229	15	727
38. Służba domowa	3238	3057	–	–	2	3053	–	181
39. Inne usługi osobiste	1194	648	49	408	–	176	15	546
H. Bezrobotni i osoby niewyko- nujące pracy zawodowej (prócz utrzym. Członków rodzin)	8538	5319	–	–	–	–	–	3219
40. Bezrobotni oraz osoby prze- bywające w więzien., szpit., zakł. Naukowych i t.p.	3641	2912	–	–	–	–	–	729
41. Utrzymujący się bez pracy	4897	2407	–	–	–	–	–	2490
N. Bez bliższego określenia i bez podania zawodu	5654	2217	2	8	163	1911	3	3437
42. Bez określenia zawodu	4678	2090	2	8	163	1911	3	2588
43. Bez podania zawodu	976	127	–	–	–	–	–	849

Na podstawie: Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927.

Tablica 108. Cechy i zgromadzenia w 1923 r.

Cech/zgromadzenie	Liczba członków
Zduński (od 1613 r.)	10
Ciesielski (od 1816 r.)	11
Krawiecki	22
Stelmachów	11
Majstrów stolarskich (od 1611 r.)	28
Rzeźniczy	34
Cech Bednarski	12
Cech Wędliniarzy (od 1916)	42
Cech fryzjerów (od 1918 r.)	24
Zgromadzenie ślusarzy, rusznikarzy i nożowników	22
Zgromadzenie kominiarskie	30
Zgromadzenie Majstrów szewskich (od roku 1310)	360
Zgromadzenie Kowali	38

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina, nr 25, Lublin, 4.08.1923, s. 8.

Tablica 109. Podmioty handlowo-przemysłowe w 1928 r.

Podmioty	Liczba
Ajentyry komisowe i handlowe biura, domy przedstawicielstwa i składy	17
Apteczne składy	15
Asfaltu fabryki	1
Automobili reperacja	3
Banki i instytucje finansowe	12
Bławatne, bawełniane wyroby i bielizna	17
Bednarskie zakłady	1
Budowlane i betonowe materiały	6
Biura buchalteryjno-korespondencyjne, próśb i porad prawnych	11
Blacharskie zakłady	10
Broni i przyborów myśliwskich sprzedaż i reperacja	6
Browary i składy piwa	7
Budowlane przedsiębiorstw	6
Bronzownicze pracownie	3
Cegielnie	2
Cementowe wyroby	3
Chmiel i artykuły browarne	4
Chmielne przetwory	2
Cukiernie, cukry, czekolada	14
Cukru agentury	1
Cukierków fabryki	3
Cukru produkcja i składy	2

Tablica 109. Podmioty handlowo-przemysłowe w 1928 r. - cd.

Podmioty	Liczba
Czapki i kapelusze męskie	8
Cykorii wyrób	2
Cholewek pracownie	12
Czytelnie i biblioteki	11
Chirurgiczne przybory	2
Dentystyczne przybory	2
Dewocjonalia	4
Drzewny przemysł i handel	14
Drukarnie	17
Ekspedycyjno-przewozowe przedsiębiorstwa	6
Elektrotechniczne biura, składy i zakłady	11
Futer sprzedaż	5
Fotograficzne zakłady	10
Fotograficzne przybory	3
Fryzjerskie zakłady i salony damskie	30
Farbiarnie i pralnie chemiczne	5
Farb składy	11
Garbarnie	5
Galanteria różna	5
Galanteria skórzana	9
Galanteria	21
Gliz fabryki	5
Gwoździ fabryki	1
Hafty, mereszki i plisowanie	4
Huta szklana	1
Hotele	11
Introligatorskie zakłady	4
Jubilerskie, grawerskie, zegarmistrzowskie i arcydzieł sztuki magazyny i zakłady	16
Kafli wyrób	3
Kapeluszy męskich i damskich magazyny	14
Kołder pracownie	4
Krawieckie przybory i dodatki	3
Kąpiele (wanny i łaźnie parowe)	3
Kawiarnie, mleczarnie i jadalnie	4
Krzesel giętych pracownie	1
Kinematografy	4
Kolonialne towary i artykuły spożywcze	27
Krochmalnie i syropiarnie	1
Kamieniarsko-rzeźbiarskie zakłady i fabryki	1
Księgarnie	9

Tablica 109. Podmioty handlowo-przemysłowe w 1928 r. - cd.

Podmioty	Liczba
Konfekcja damska i dziecienna	14
Kościelne roboty	1
Koszykarskie zakłady	3
Kroju i szycia szkoły	2
Kotlarsko-mechaniczne zakłady i fabryki	7
Księżych ubiorów pracownie	1
Krawcy i magazyny ubiorów męskich	49
Krawieckie pracownie i magazyny ubiorów damskich	23
Kuśnierskie pracownie	7
Kaloszy i wyrobów gumowych reperacja	5
Manufaktura	15
Maszyn i narzędzi rolniczych fabryki i składy	5
Mechaniczne, metalowe zakłady i fabryki oraz ślusarskie zakłady i odlewnie	15
Miodosytnie	1
Młyny	2
Młyńskich maszyn i kamieni fabryki i składy	4
Mydła wyrób i sprzedaż	6
Naftowe produkty	6
Nasiona	3
Naczyn kuchennych, szkła, lamp i porcelany sprzedaż	6
Obuwia magazyny i pracownie	21
Optyka	2
Obrazy	4
Oleje i smary	3
Octu produkcja	4
Papier i materiały piśmienne	15
Parasoli reperacja	1
Pośrednictwo kupna i sprzedaży	1
Powoznictwo	9
Pasta do obuwia	1
Pilniki	1
Perfumerya i kosmetyka	6
Pomoce szkolne i naukowe	1
Powroźnictwo	1
Pralnie	5
Restauracje	4
Rękawiczki	2
Rowery	3
Rymarskie wyroby i pracownie	8

Tablica 109. Podmioty handlowo-przemysłowe w 1928 r. - dok.

Podmioty	Liczba
Ramy	1
Skóry	6
Stemple	5
Stolarskie zakłady i magazyny mebli	8
Szpagatu i worków składy	2
Świec fabryki	3
Szklane wyroby	1
Siatki druciane i sita	1
Szczotkarskie zakłady	5
Trykotaży fabryki	1
Tkalnie	2
Trumien sprzedaż	4
Tapicerskie zakłady	5
Toreb papierowych wyrób	1
Techniczno-handlowe biura i składy	4
Ubiory męskie i damskie	9
Ubezpieczenia	3
Wód gazowo owocowych fabryki	1
Węgiel	3
Wag wyrób i reperacja	1
Waty wyrób	2
Wymiany pieniędzy kantory	2

Na podstawie: Ilustrowany przewodnik po Lublinie, Lubelskie Towarzystwo Krajoznawcze, Lublin 1931.

Tablica 110. Podmioty przemysłowo-handlowe w Lublinie w 1929 r.

Podmioty	Liczba
Przemysł mineralny (tj. betoniarnie, cegielnie, fabryki dachówek, kaflarnia, wapniarnie i huta szkła)	23
Przemysł chemiczny (w tym fabryki pasty, pokostu, atramentu, farb, mydła topionego, łożu, świec, smarów, kosmetyków, zakłady wulkanizacyjne)	32
Przemysł włókienniczy (w tym farbiarnie, wyrób trykotaży, farb, waty, niciarnie)	45
Przemysł papierniczy (w tym fabryki gilz, pudełek, papy dachowej)	19
Przemysł przetworów zwierzęcych (w tym garbarnie, fabryki czyszczenia jelit, pierza)	9
Przemysł drzewny (w tym fabryki mebli, tartaki, fabryki gontów, korków)	9
Przemysł metalowy (w tym maszyn i narzędzi rolniczych, wag, maszyn i kamieni młyńskich, samolotów, odlewnie, armatury i zakłady mechaniczne, powozów)	28
Przemysł spożywczy (cukrownia i rafineria)	1
Przedsiębiorstwa handlowe (m.in. spożywcze, gastronomiczno-hotelowe, manufaktura, odzież, galanteria, ceramika, szkło, metal, maszyny i artykuły techniczne, art. budowlane, książki, papier, skóry, tytoń, meble i wyroby drzewne).	3335
Przedsiębiorstwa przewozowe	119
Przedsiębiorstwa widowiskowe i rozrywkowe	19
Instytucje bankowe i kredytowe	18
Instytucje użyteczności publicznej	62

Na podstawie: Ilustrowany przewodnik po Lublinie, Lubelskie Towarzystwo Krajoznawcze, Lublin 1931.

Tablica 111. Ludność według działu zawodu i stanowiska społecznego w 1931 r.

Dział zawodu	Samodzielni	Najemni			Nieokreślone
		ogółem	pracownicy umysłowi	robotnicy i chałupnicy	
Rolnictwo	867	883	139	744	–
Ogrodnictwo, rybactwo i leśnictwo	252	207	35	172	–
Górnictwo i przemysł	16595	29082	1633	27449	–
Handel i ubezpieczenia	13236	9111	2328	6783	–
Komunikacja i transport	2471	9271	1855	7416	–
Służba publiczna, kościoły, organizacje i instytucje społeczne	262	7513	4410	3103	–
Szkolnictwo, oświata i kultura	881	2351	1681	670	–
Lecznictwo i higiena, utrzymywanie czystości oraz zakłady opieki społecznej	1374	1769	555	1214	–
Służba domowa	x	3967	x	3976	x
Pozostałe działy	8	3212	1448	1764	8973

Na podstawie: Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1938.

Tablica 112. Zakłady handlowe i rzemieślnicze w 1936 r.

Wyszczególnienie	Zakłady handlowe			Zakłady rzemieślnicze		
	ogółem	w tym		ogółem	w tym	
		polskie	żydowskie		polskie	żydowskie
Zakłady	3083	1186	1897	2588	1065	1523

Na podstawie: K. Wajs, S. Wajs, Fakty i wydarzenia z życia lubelskich Żydów, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997.

Tablica 113. Struktura zawodowa ludności żydowskiej w 1939 r.^a

Zawód	Liczba
Rolnicy	28
Przemysłowcy	84
Wolne Zawody	177
Właściciele nieruchomości	293
Pracownicy umysłowi i branży handlowej	884
Rzemieślnicy	4739
Kupcy i handlarze	2388

a Szacunek z dnia 25 X 1939 r.

Na podstawie: K. Wajs, S. Wajs, Fakty i wydarzenia z życia lubelskich Żydów, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997.

Tablica 114. Rzemiosło wśród ludności żydowskiej w 1939 r.

Rzemiosło	Liczba
Krawcy	1726
Szewcy	595
Stolarze	327
Piekarze	268
Fryzjerzy	196
Malarze	163
Rzeźnicy	159
Ślusarze	136
Kuśnierze	126
Inni	1043

Na podstawie: K. Wajs, S. Wajs, Fakty i wydarzenia z życia lubelskich Żydów, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997.

Tablica 115. Bezrobotni w latach 1919-1938

Wyszczególnienie	1919	1924	1927	1932	1938
Liczba bezrobotnych	6000	4000	3400	4829	7000

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 12; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 (377) Lublin 1.04.1938.

3.4. Materialne warunki życia ludności

Tablica 116. Mieszkania według położenia i przeznaczenia w 1921 r.

Położenie mieszkania	Wszystkie mieszkania	Służące wyłącznie dla celów mieszkalnych	Służące dla celów mieszkalnych i zarobkowych
Ogółem	19493	17435	2058
W suterench i piwnicach	2190	1979	211
Na parterze	8059	7081	978
Na I piętrze	4551	4102	449
Na II piętrze	2360	2123	237
Na III piętrze	917	840	77
Na poddaszu	1387	1289	98
Na różnych kondygnacjach	25	17	8
Położenie niewiadome	4	4	-

Na podstawie: Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927.

Tablica 117. Mieszkania według liczby izb w 1921 i 1931 r.

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań	
	1921	1931
Ogółem	19493	24601
1	9252	11765
2	5116	6707
3	2848	8547
4	1288	1534
5	537	584
6 do 9	435	421
10 i więcej	17	11
Niewiadoma	-	32

Na podstawie: Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927; Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1938.

Tablica 118. Nieruchomości, budynki i mieszkania w latach 1932-1936

Rok	Ogółem nieruchomości	Budynki				Mieszkania zamieszkałe ogółem
		ogółem	mieszkalne		niemieszkalne zamieszkałe	
			razem	w tym zamieszkałe		
1932	3741	5027	4736	4641	291	24502
1933	3799	5230	4918	4880	312	24725
1934	3876	5350	5029	4950	321	24957
1935	3916	5487	5156	5085	331	25383
1936	4081	5603	5265	5194	338	25662

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 13.

Tablica 119. Budownictwo mieszkaniowe w latach 1932-1937

Rok	Nowe budynki				Nadbudowy i dobudowy			
	liczba budynków		kubatura w m ³		liczba budynków		kubatura w m ³	
	rozpoczętych	zakończonych	rozpoczętych	zakończonych	rozpoczętych	zakończonych	rozpoczętych	zakończonych
1932	237	189	107403	98075	10	8	11236	2946
1933	168	173	88985	80236	16	12	9016	5060
1934	141	105	91739	77810	9	5	3328	5859
1935	103	131	80739	87180	16	9	6170	2528
1936	124	89	129032	96232	14	17	5860	9986
1937	123	97	111634	100400	13	3	7693	1520

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 32.

Tablica 120. Transakcje kupna-sprzedaży nieruchomości w latach 1926-1928

Rok	Liczba transakcji	Suma w tys. złotych
1926	169	967,4
1927	220	2797,1
1928	190	2614,6

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 14.

Tablica 121. Zadrzewienie dróg publicznych w latach 1926-1936

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1936
Liczba drzew na drogach publicznych	2537	2629	2668	5374

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 i 4 (295-6), Lublin 6.02.1931, s. 889; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 16.

Tablica 122. Oświetlenie ulic i placów w latach 1917-1928

Rok	Liczba latarni			Ilość gazu zużytego na oświetlenie ulic w tys. m ³
	gazowych	elektrycznych	innych	
1917	287	–	–	.
1926	530	–	–	199,2
1927	537	–	7 ^a	338,8
1928	548	204	1 ^a	331,6

a Żarowo-naftowe

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 i 4 (295-6), Lublin 6.02.1931, s. 889; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 17.

Tablica 123. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym^a w wybranych miastach w grudniu w 1921 r. (cz. I)

Miasta	Chleb żytni pytłowy	Mąka pszenna	Kasza jęczmienna	Groch polny	Fasola biała	Cukier kryształ
	kg					
Białystok	161,04	244,00	179,58	116,14	224,48	758,84
Bydgoszcz	99,16	217,50	182,50	172,50	.	388,00
Kielce	103,70	201,3,0	128,10	143,35	146,40	683,20
Kraków	115,00	243,00	152,00	122,00	160,00	720,00
Lublin	143,96	150,00	165,92	165,00	217,16	700,00
Lwów	124,38	240,00	160,00	120,00	120,00	713,00
Łódź	109,80	210,45	163,18	155,55	193,69	725,00
Poznań	110,00	320,00	180,00	166,67	245,00	388,00
Toruń	118,75	220,00	152,50	160,00	180,00	388,00
Warszawa	140,88	231,51	171,48	142,84	171,09	715,07

a Ceny podawane przez magistraty miast. W markach polskich.

Na podstawie: Statystyka pracy. Rocznik I (II) 1922, zeszyt 1-2, GUS, Warszawa 1922, s. 34-38.

Tablica 124. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym^a w wybranych miastach w grudniu w 1921 r. (cz. II)

Miasta	Mleko	Jaja	Ser krowi	Masło	Mięso wołowe	Słonina	Kartofle	Mydło	Drze- wo	Sól
	litr	sztuka	kg							
Białystok	164,00	47,00	468,48	2293,60	341,60	971,12	53,19	683,20	13,18	97,60
Bydgoszcz	80,00	41,25	175,00	1550,00	220,00	.	38,00	650,00	14,50	41,25
Kielce	105,00	34,63	292,80	1967,25	244,00	780,80	36,60	610,00	9,76	87,84
Kraków	176,00	37,00	478,00	2420,00	235,00	840,00	43,80	610,00	20,00	92,00
Lublin	110,00	33,00	331,84	1921,50	311,10	738,10	39,04	514,84	15,00	100,00
Lwów	108,75	28,50	302,50	2000,00	280,00	800,00	30,00	550,00	14,00	94,00
Łódź	138,75	36,75	353,80	2049,90	292,80	878,40	48,80	481,90	14,64	100,00
Poznań	120,00	44,25	320,00	1975,00	360,00	.	52,00	550,00	5,00	57,00
Toruń	72,00	50,00	500,00	1550,00	245,00	580,00	36,00	650,00	9,00	50,00
Warszawa	156,39	39,24	401,65	2398,03	370,34	773,87	49,00	498,00	14,02	71,50

a W markach polskich.

Na podstawie: Statystyka pracy. Rocznik I (II) 1922, zeszyt 1-2, GUS, Warszawa 1922, s. 34-38.

Tablica 125. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym^a w wybranych miastach w grudniu w 1922 r. (cz. I)

Miasta	Chleb żytni pytłowy	Mąka żytnia pytłowa	Mąka pszenna	Kasza jęczmienna	Groch polny	Fasola biała	Cukier kryształ
	kg						
Białystok	927	1098	1464	878	537	1098	1854
Bydgoszcz	714	800	1600	800	1000	1200	2000
Kielce	671	732	1220	732	854	854	1952
Kraków	610	800	1400	750	700	950	1900
Lublin	805	976	1342	830	1220	976	1708
Lwów	645	655	1250	650	650	625	1850
Łódź	744	809	1342	736	1010	835	2000
Poznań	800	960	1600	1000	1000	1000	1800
Toruń	800	900	1200	800	800	900	1900
Warszawa	857	993	1441	791	734	825	1715

a W markach polskich.

Na podstawie: Statystyka pracy. Rocznik II 1923, GUS, Warszawa 1923, s. 20-21.

Tablica 126. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym^a w wybranych miastach w grudniu w 1922 r. (cz. II)

Miasta	Mleko	Jaja	Ser krowi	Masło	Mięso wołowe	Słonina	Kartofle	Mydło	Drzewo
	litr	sztuka	kg						
Białystok	800	225	2440	10980	3660	7320	88	3050	67
Bydgoszcz	460	220	1600	7600	3000	6000	60	3600	.
Kielce	400	160	1464	8540	2440	4880	73	2928	49
Kraków	700	200	2600	12000	3500	6000	100	3200	90
Lublin	400	170	1830	8296	2928	4880	73	2928	73
Lwów	625	135	1800	9000	2600	5000	75	3000	63
Łódź	622	207	1464	9253	2696	5856	73	3000	98
Poznań	500	200	1000	8800	3000	7500	60	3800	.
Toruń	470	215	1300	7500	3200	5600	70	3000	.
Warszawa	656	168	1745	9245	3274	5785	88	2987	75

a W markach polskich.

Na podstawie: Statystyka pracy. Rocznik II 1923, GUS, Warszawa 1923, s. 20-21.

Tablica 127. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. I)^a

Rok	Chleb		Mąka		Kasza				Strączkowe	
	razowy	pszenny	pszenna	żytnia	jęczmie- -nna	jaglana	grycza- na	manna	groch polny	fasola biała
	kg									
1929	43	95	77	49	60	80	85	95	70	120
1930	30	90	70	38	35	65	60	.	85	120
1931	23	.	44	.	40	60	55	.	45	50
1932	30	.	47	.	40	45	50	.	50	.
1933	22	.	48	30	35	35	35	60	30	35
1934	20	45	65	23	30	35	34	55	25	34
1935	18	36	35	24	30	40	40	50	30	30
1936	16	38	31	19	25	35	35	50	30	35
1937	23	45	43	29	35	35	48	50	30	35

a Stan w styczniu. W groszach (0,01 zł.).

Na podstawie: Statystyka cen 1929, GUS, Warszawa 1930, s. 24-25; Statystyka cen 1930, Tom II, GUS, Warszawa 1931, s. 20-21; Statystyka cen 1931, t. III, GUS, Warszawa 1932, s. 20-21; Statystyka cen 1932, t. IV, GUS, Warszawa 1933, s. 20-21; Statystyka cen 1933, t. V, GUS, Warszawa 1934, s. 20-21; Statystyka cen 1934, t. VI, GUS, Warszawa 1935, s. 20-21; Statystyka cen 1935, t. VII, GUS, Warszawa 1936, s. 58-59; Statystyka cen 1936, GUS, Warszawa 1937, s. 42-43; Statystyka cen 1937, GUS, Warszawa 1938, s. 20-21.

Tablica 128. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. II)^a

Rok	Mięso			Kielbasa wieprzo- wa	Nabiał				Śledź
	wołowe	cielęce	wieprzo- we		mleko	masło	ser	jaja	
	kg			litr	kg		sztuka		
1929	225	255	290	340	35	600	120	30	25
1930	235	280	350	390	30	450	120	15	25
1931	180	155	240	250	30	450	130	15	25
1932	120	140	170	190	25	325	100	13	20
1933	90	120	190	200	25	300	80	13	25
1934	115	150	170	200	15	320	65	11	20
1935	110	1140	110	180	15	270	80	10	15
1936	110	120	130	160	15	320	80	7	15
1937	90	115	135	180	15	300	60	11	.

a Stan w styczniu. W groszach (0,01 zł.).

Na podstawie: Statystyka cen 1929, GUS, Warszawa 1930, s. 24-25; Statystyka cen 1930, Tom II, GUS, Warszawa 1931, s. 20-21; Statystyka cen 1931, t. III, GUS, Warszawa 1932, s. 20-21; Statystyka cen 1932, t. IV, GUS, Warszawa 1933, s. 20-21; Statystyka cen 1933, t. V, GUS, Warszawa 1934, s. 20-21; Statystyka cen 1934, t. VI, GUS, Warszawa 1935, s. 20-21; Statystyka cen 1935, t. VII, GUS, Warszawa 1936, s. 58-59; Statystyka cen 1936, GUS, Warszawa 1937, s. 42-43; Statystyka cen 1937, GUS, Warszawa 1938, s. 20-21.

Tablica 129. Ceny wybranych artykułów w handlu detalicznym w Lublinie w latach 1929-1937 (cz. III)

Rok	Kolonialne				ziemniaki	cebula	Opał i różne		
	cukier	ryż	kawa naturalna	herbata			węgiel	nafta	mydło do prania
	kg						10 kg	kg	
1929	155	100	1500	2500	12	50	80	73	220
1930	165	100	1000	2400	8	15	90	73	200
1931	165	150	1000	2400	8	15	100	73	200
1932	165	125	1000	2400	8	40	.	60	180
1933	148	110	1000	2400	6	20	80	60	160
1934	145	100	1000	2400	5	15	80	52	140
1935	128	90	1000	2400	5	10	53	40	120
1936	100	85	1100	2400	5	22	45	37	130
1937	100	80	.	.	5	28	50	36	130

a Stan w styczniu. W groszach (0,01 zł).

Na podstawie: Statystyka cen 1929, GUS, Warszawa 1930, s. 24-25; Statystyka cen 1930, Tom II, GUS, Warszawa 1931, s. 20-21; Statystyka cen 1931, t. III, GUS, Warszawa 1932, s. 20-21; Statystyka cen 1932, t. IV, GUS, Warszawa 1933, s. 20-21; Statystyka cen 1933, t. V, GUS, Warszawa 1934, s. 20-21; Statystyka cen 1934, t. VI, GUS, Warszawa 1935, s. 20-21; Statystyka cen 1935, t. VII, GUS, Warszawa 1936, s. 58-59; Statystyka cen 1936, GUS, Warszawa 1937, s. 42-43; Statystyka cen 1937, GUS, Warszawa 1938, s. 20-21.

Tablica 130. Ceny podstawowych artykułów spożywczych na wolnym rynku w latach 1939-1943^a

Rok	Chleb	Mąka pszenna	Masło	Mięso wołowe	Słonina	Cukier
	kg					
1939	0,70	1,20	12,00-15,00	.	.	.
1941	6,00	11,00	.	13,00	46,00	18,00
1942	10,00	12,00	140,00	20,00	120,00	45,00
1943	13,00	.	160,00	.	170,00	65,00

a Stan w październiku. W złotych.

Na podstawie: J. Kasperek, Kronika wydarzeń w Lublinie w okresie okupacji hitlerowskiej, Lublin 1983.

Tablica 131. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników naukowych w 1928, 1930 i 1933 r.

Wyszczególnienie	1928	1930	1933
Wynagrodzenie (w zł)	324	304	285

Na podstawie: M. Denys, Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939, Łódź 2010, s. 83.

Tablica 132. Miesięczne wynagrodzenie wybranych grup zawodowych ludności w grudniu 1941 r.

Grupa	Wynagrodzenie (w zł)
Urzędnik biurowy i wyższy personel techniczny	180
Nauczyciel w szkole	140 - 180
Majster	120
Robotnik niewykwalifikowany	80
Pielęgniarka w szpitalu	180
Artyści i muzycy w restauracjach	120

Na podstawie: J. Kasperek, Kronika wydarzeń w Lublinie w okresie okupacji hitlerowskiej, Lublin 1983, s. 177.

3.5. Gospodarka komunalna

Tablica 133. Miejska sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 1925-1938

Rok	Sieć wodociągowa		Sieć kanalizacyjna	
	długość (w km)	przyłączone posesje	długość (w km)	przyłączone posesje
1925	18,0	575	–	–
1926	18,0	606	3,5	101
1927	18,0	631	3,5	101
1928	18,0	657	3,5	103
1930	67,0	720	36,0	220
1931	60,4	783	44,4	313
1932	61,2	824	44,8	327
1933	60,7	868	45,4	371
1934	59,7	941	48,5	411
1935	58,9	1057	50,7	514
1936	61,5	1137	54,2	640
1937	62,7	1242	55,6	831
1938	64,5	1363	59,1	1034

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 1, 1928, GUS, Warszawa 1929, s. 59; Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 59; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 9 i 10 (285-6), Lublin, 21.10.1938, s. 798; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 12 (374), Lublin 31.12.1937; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11 (362), Lublin 31.12.1936; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 38.

Tablica 134. Sieć gazowa w latach 1925-1936

Wyszczególnienie	1925	1926	1927	1928	1930	1931	1935	1936
Długość sieci gazowej (w km)	19,0	19,7	20,5	20,9	20,9	21,4	24,4	25,7

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 1, 1928, GUS, Warszawa 1929, s. 62; Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 61; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 38; Dziennik Zarządu Miasta Lublina, nr 6 i 7 (298-9), Lublin, 28.03.1931 r.

3.6. Transport i komunikacja

Tablica 135. Pojazdy zarejestrowane w ciągu roku w latach 1926-1928

Rok	Samochody				Motocykle	Rowery	Wozy ciężarowe
	ogółem	osobowe	taksówki	autobusy			
1926	76	14	48	–	14	480	671
1927	121	48	51	4	8	450	441
1928	154	63	52	16	13	462	561

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 55.

Tablica 136. Korzystający z autobusów miejskich w 1936 i 1937 r.

Wyszczególnienie	1936	1937
Liczba	1 200 000	1 800 000

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 (377), Lublin 1.04.1938.

Tablica 137. Ruch pocztowy, telegraficzny i telefoniczny w 1928 r.

Wyszczególnienie	Ilość (w tys.)
Krajowe przesyłki pocztowe doręczone	5234,8
Polecone przesyłki pocztowe	
nadane	412,3
doręczone	367,7
Listy, pakiety wartościowe	
nadane	70,3
nadesłane	113,9
Przekazy pocztowe	
wpłacone	125,9
wyłacone	146,7
Telegramy	
nadane	104,7
nadesłane	91,3

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930.

Tablica 138. Radiostacje w latach 1926-1928

Wyszczególnienie	1926	1927	1928
Czynne radiostacje	158	513	836

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930.

Tablica 139. Telefony miejskie (państwowe) w latach 1926-1928

Rok	Abonenci	Aparaty	Połączenia w tys.
1926	1013	1165	4861
1927	1170	1335	6040
1928	1405	1594	7428

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 58.

3.7. Edukacja i kultura

Tablica 140. Przedszkola miejskie w latach 1926-1928

Wyszczególnienie	Przedszkola	Dzieci zapisane	Personel wychowawczy
1926/1927	7	463	13
1927/1928	7	457	13
1928/1929	6	481	12

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930.

Tablica 141. Dzieci w wieku szkolnym w latach 1924-1926

Dzieci w wieku szkolnym	Rok szkolny		
	1924/25	1925/26	1926/27
Ogółem	12119	12288	13026
Uczęszczające do szkół powszechnych publicznych	8821	9057	9775
Uczęszczające do szkół powszechnych prywatnych	–	1292	1409
Uczęszczające do szkół średnich państwowych	2928	1530	1352
Uczęszczające do szkół średnich prywatnych i do szkół ćwiczeń w seminariach nauczycielskich	288	297	332
Uczące się w domu	53	87	74
Mające odroczenie nauki z powodu choroby	29	20	76
Zwolnione z obowiązku szkolnego	–	5	8

Na podstawie: T. Wolski (red.) Monografia szkolnictwa m. Lublina za czas od 1917 do 1927 roku, Magistrat m. Lublina, Lublin 1928.

Tablica 142. Szkolnictwo powszechne w latach 1918-1937

Rok szkolny	Ogółem		Szkoły publiczne		Szkoły prywatne	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
1918/19	32	–	24	5248	8	–
1919/20	32	–	25	5790	7	–
1920/21	35	–	27	6051	8	–
1925/26	24	9029	24	9029	–	–
1926/27	38	11814	21	10045	17	1769
1928/29	36	11829	–	9966	–	1863
1932/33	33	14168	20	12674	13	1494
1933/34	41	14882	24	13412	17	1470
1934/35	46	15385	29	13506	17	1879
1935/36	45	15555	28	13599	17	1956
1936/37	45	15574	28	13574	17	2000
1937/38	45	16151	28	14138	17	2013

Na podstawie: T. Wolski (red.) Monografia szkolnictwa m. Lublina za czas od 1917 do 1927 roku, Magistrat m. Lublina, Lublin 1928; Rocznik Miast 1930; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 22-24, Lublin 28.07.1923, s. 7; Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11 (184), Lublin 29.05.1926, s. 86; Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 1, 1928, GUS, Warszawa 1929, s. 10.

Tablica 143. Szkoły średnie ogólnokształcące w latach 1920-1935

Rok szkolny	Szkoły		Uczniowie ^a		
	ogółem	państwowe	ogółem	chłopcy	dziewczęta
1920/21	14	2	4808	–	–
1926/27	15	3	3688	1817	1871
1928/29	15	3	3543	1693	1850
1935/36	11	3	3912	1761	2151

a Stan w dniu 1.01.

Na podstawie: T. Wolski (red.) Monografia szkolnictwa m. Lublina za czas od 1917 do 1927 roku, Magistrat m. Lublina, Lublin 1928. Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 21.

Tablica 144. Opieka lekarska w szkołach powszechnych w latach 1922-1926

Rok szkolny	Uczniowie	Lekarze	Dentyści	Okuliści	Higienistki	Ambulatoria
1922/23	7650	1	1	–	1	–
1923/24	8775	2	1	–	1	–
1925/25	8821	2	1	–	1	–
1925/26	9057	3	3	1	3	1
1926/27	9775	3	3	–	3	1

Na podstawie: T. Wolski (red.) Monografia szkolnictwa m. Lublina za czas od 1917 do 1927 roku, Magistrat m. Lublina, Lublin 1928.

Tablica 145. Studenci i wolni słuchacze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1919-1937

Rok akademicki	Studenci i wolni słuchacze			W tym studenci		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
1919/20	574	363	211	.	.	.
1920/21	930	568	362	677	.	.
1921/22	1120	719	401	825	541	284
1922/23	1120	719	401	828	.	.
1925/26	315	209	106	282	188	94
1927/28	447	318	129	423	299	124
1930/31	711	489	222	694	480	214
1932/33	858	601	257	848	599	249
1933/34	902	623	279	899	623	276
1934/35	935	641	294	932	639	293
1935/36	1069	773	296	1061	767	294
1936/37	1215	908	312	1198	888	310
1937/38	1377	1025	352	1282	943	339

Na podstawie: Tablice Statystyczne Polski 1924, Warszawa, Bydgoszcz 1925, s. 30; Tablice Statystyczne Polski 1923, Warszawa, Bydgoszcz 1924, s.32; Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1927, GUS, Warszawa s. 459; Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa s. 425; Statystyka Szkolnictwa 1932/33, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 9, GUS, Warszawa 1934, s. 74; Statystyka Szkolnictwa 1933/34, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 21, GUS, Warszawa 1935, s. 69; Statystyka Szkolnictwa 1934/35, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 38, GUS, Warszawa 1936, s. 60; Statystyka Szkolnictwa 1935/36, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 56, GUS, Warszawa 1937, s. 62; Statystyka Szkolnictwa 1936/37, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 82, GUS, Warszawa 1938, s. 72; Statystyka Szkolnictwa 1937/38, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 101, GUS, Warszawa 1939, s. 84.

Tablica 146. Studenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego według kierunków w latach 1920-1937

Rok akademicki	Wydział			
	Teologiczny	Prawa kanonicznego	Prawa i nauk społeczno-ekonomicznych	Humanistyczny
1920/21	25	41	541	331
1921/22	23	34	515	253
1925/26	19	12	168	83
1927/28	26	14	289	94
1930/31	16	16	532	130
1932/33	14	18	637	179
1933/34	15	16	694	174
1934/35	12	14	734	172
1935/36	15	17	878	151
1936/37	9	16	1026	147
1937/38	8	22	1076	176

Na podstawie: Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 13, Lublin, 9.04 1922, s. 12; Rocznik Miast 1930. Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 22-24, Lublin 28.07.1923, s. 8; Tablice Statystyczne Polski 1922, Warszawa, Lwów MXMXXII, s.53; Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1927, GUS, Warszawa s. 459; Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa s. 426; Statystyka Szkolnictwa 1932/33, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 9, GUS, Warszawa 1934, s. 75; Statystyka Szkolnictwa 1933/34, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 21, GUS, Warszawa 1935, s. 70; Statystyka Szkolnictwa 1934/35, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 38, GUS, Warszawa 1936, s. 61; Statystyka Szkolnictwa 1935/36, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 56, GUS, Warszawa 1937, s. 63; Statystyka Szkolnictwa 1936/37, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 82, GUS, Warszawa 1938, s. 73; Statystyka Szkolnictwa 1937/38, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 101, GUS, Warszawa 1939, s. 76.

Tablica 147. Studenci i wolni słuchacze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego według wyznania w latach 1925-1937

Rok akademicki	Studenci i wolni słuchacze ogółem	Wyznanie					
		rzymsko-katolickie	grecko-katolickie	ewangelickie	prawosławne	mojżeszowe	inne
1925/26	315	304	4	2	5	–	–
1927/28	447	437	1	3	6	–	–
1928/29	448	435	3	4	5	1	–
1930/31	711	692	11	3	5	–	–
1932/33	858	800	41	7	10	–	–
1933/34	902	838	43	7	14	–	–
1934/35	935	879	35	5	16	–	–
1935/36	1069	1014	38	3	14	–	–
1936/37	1215	1166	24	3	20	–	2
1937/38	1377	1325	26	6	19	–	1

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1927, GUS, Warszawa s. 461; Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa s. 427; Statystyka Szkolnictwa 1932/33, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 9, GUS, Warszawa 1934, s. 77; Statystyka Szkolnictwa 1933/34, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 21, GUS, Warszawa 1935, s. 71; Statystyka Szkolnictwa 1934/35, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 38, GUS, Warszawa 1936, s. 63; Statystyka Szkolnictwa 1935/36, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 56, GUS, Warszawa 1937, s. 59; Statystyka Szkolnictwa 1936/37, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 82, GUS, Warszawa 1938, s. 77; Statystyka Szkolnictwa 1937/38, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 101, GUS, Warszawa 1939, s. 84.

Tablica 148. Kadra akademicka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1933-1937

Rok akademicki	Wydziały	Profesorowie	Zastępcy profesorów	Prowadzący wykłady i ćwiczenia zlecone	Lektorzy	Pomocnicze siły naukowe		
						ogółem	w tym asystenci	
							starsi	młodszy
1933/34	4	24	14	3	4	3	–	3
1936/37	4	27	11	2	4	9	6	3
1937/38	4	29	10	2	5	17	11	6

Na podstawie: Statystyka Szkolnictwa 1932/33, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 9, GUS, Warszawa 1934, s. 74; Statystyka Szkolnictwa 1936/37, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 82, GUS, Warszawa 1938, s. 72; Statystyka Szkolnictwa 1937/38, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 101, GUS, Warszawa 1939, s. 74.

Tablica 149. Liczba wydawanych czasopism według języka w latach 1925-1935

Czasopisma	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Ogółem	31	26	26	36	31	27	21	18	20	17	19
W języku polskim	30	25	25	33	28	23	18	16	18	.	17
W języku żydowskim	1	1	1	3	3	4	3	2	2	.	2

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1927, GUS, Warszawa, s. 467. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa s. 438.

Tablica 150. Teatry miejskie w 1925, 1935 i 1936 r.

Wyszczególnienie	Teatry	Miejsca	Przedstawienia	Bilety wydane
1925	1	624	125	36153
1935	1	651	162	48151
1936	1	651	129	49256

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 24.

Tablica 151. Kinematografy w latach 1925-1936

Wyszczególnienie	Kinematografy	Miejsa (w tys.)	Sprzedane bilety (w tys.)
1925	2	1,9	256
1927	5	2,7	588
1928	5	2,8	754
1929	5	2,8	.
1931	9	4,5	1270
1932	8	3,5	1066
1935	6	3,8	1028
1936	6	3,9	1178

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa s. 450; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 24.

Tablica 152. Synagogi i domy modlitwy należące do Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w Lublinie w latach 1920-1938

Nazwa	Rok założenia	Dzienna frekwencja
Dom modlitwy Bet ha-Midrasz	1921	60
Synagoga bożnica	.	70
Dom modlitwy Bet ha-Midrasz	1840	35
Dom modlitwy Bet ha-Midrasz de Parnes	1875	50
Synagoga-bożnica kotlarska	1822	30
Bet ha-Midrasz de kahał	1530	60
Główna Synagoga Maharszala	1622	1600
Bet ha-Midrasz	1890	100
Synagoga de Chasidim	.	1000
Bet ha-Midrasz im Saula Wahla	1822	40
Synagoga de Nosim	1890	100
Synagoga Bikur Chojlim	1890	70
Synagoga bożnica	1880	150
Synagoga bożnica	1890	100
Synagoga bożnica	1860	250
Synagoga bożnica	1887	60

Na podstawie: I. Gładysz, Gmina wyznaniowa w Lublinie w latach 1918-1939, [w:] Z dziejów społeczności żydowskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939, red. J. Doroszewski, T. Radzik, Lublin 1992.

3.8. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Tablica 153. Lekarze w latach 1926-1936

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1936
Lekarze	100	92	97	112

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 18.

Tablica 154. Służba zdrowia w 1928 i 1936 r.

Rok	Lekarze dentyści	Felczerzy	Akuszarki	Farmaceuci	Pielęgniarki i siostry
1928	50	32	28	66	.
1936	48	24	70	.	79

Na podstawie: Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 18.

Tablica 155. Wybrane przyczyny zgonów na 10 tys. ludności

Przyczyna zgonu	1925	1928	1936
Dur brzuszny	2,4	1,7	2,6
Odra	8,3	2,3	0,2
Płonica	3,5	0,6	0,9
Krztusiec	0,8	1,6	0,9
Błonica	1,4	1,1	1,0
Gruźlica narządu oddechowego	24,5	20,5	19,0
Wszystkie inne postacie gruźlicy	6,3	4,2	4,6
Rak i inne nowotwory	8,7	8,5	10,1
Choroby serca	19,8	18,2	16,7

Na podstawie: Rocznik Miast 1928; Rocznik miast 1930, s. 40; Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937, s. 9-10.

Tablica 156. Miejskie zakłady zamknięte opieki społecznej w 1928 r.

Wyszczególnienie	Zakłady	Pensjonarze
Ogółem	4	237
Dla dzieci i młodzieży (domy wychowawcze)	3	206
Dla dorosłych (przytułki dla starców, kalek i niezdolnych do pracy)	1	31

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 1, 1928, GUS, Warszawa 1929, s. 36; Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930.

3.9. Bezpieczeństwo publiczne

Tablica 157. Ważniejsze przestępstwa zameldowane w latach 1926-1936

Rodzaj przestępstwa	1926	1927	1928	1936
Zabójstwo	4	3	2	3
Dzieciobójstwo	–	2	3	3
Uszkodzenie ciała	259	309	171	188
Podrzucenie dziecka	35	18	13	27
Rozbój	2	9	6	6
Kradzież	1429	1660	1424	1737
Oszustwo i wymuszenie	96	173	227	115
Fałszowanie pieniędzy i papierów wartościowych	167	167	12	327
Fałszowanie dowodów, pieczęci itd..	4	9	17	19
Przestępstwa seksualne	5	6	2	17
Przestępstwa polityczne	1	2	5	10

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 50.

Tablica 158. Pożary w latach 1926-1928

Wyszczególnienie	1926	1927	1928
Pożary	56	51	63

Na podstawie: Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930, s. 49.

Rozdział 4. Lata 1945-1989

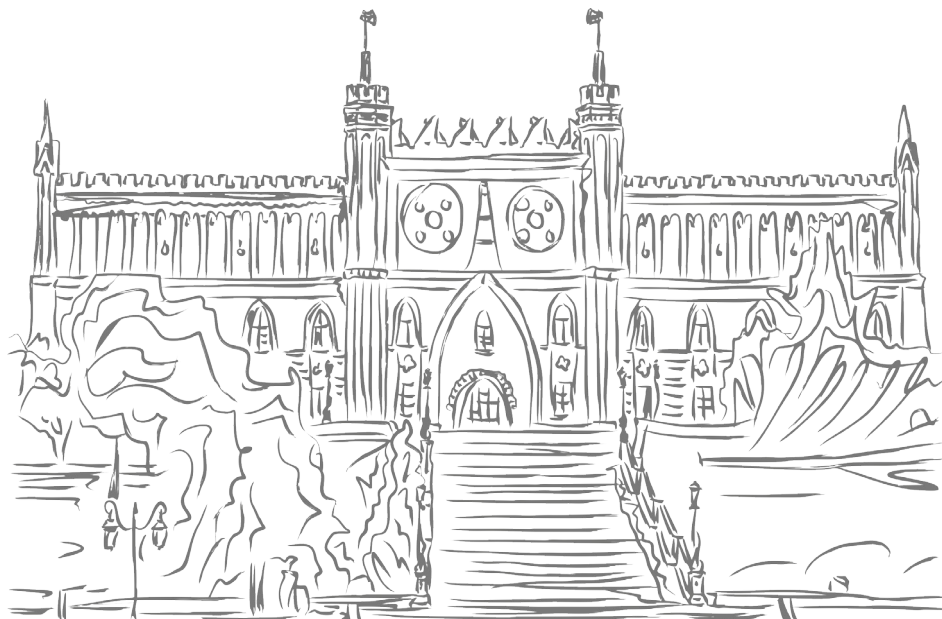
Miasto zostało wyzwolone spod okupacji niemieckiej w dniu 25 lipca 1944 roku przez Armię Czerwoną i grupy żołnierzy Armii Krajowej. Począwszy od sierpnia 1944 roku w Lublinie ulokowane zostały siedziby najważniejszych organów władzy komunistycznej, m.in. PKWN, Krajowej Rady Narodowej oraz sztabu generalnego Wojska Polskiego. Tragicznym symbolem wprowadzania władzy komunistycznej stało się Więzienie na Zamku w Lublinie, w którym w latach 1944-1954 więziono kilkadziesiąt tysięcy osób.

W 1946 roku Lublin stał się siedzibą powiatu i województwa. Na czele miasta stała Miejska Rada Narodowa (MRN), powołana w miejsce tradycyjnej Rady Miejskiej, odpowiedzialna za sprawy miejskie i wydawanie uchwał.

Lata powojenne to okres odbudowy miasta ze zniszczeń wojennych oraz dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców. W 1946 roku w mieście mieszkało niespełna 100 tys. ludności, w 1958 roku liczba mieszkańców przekroczyła 150 tys., w 1964 – 200 tys., zaś w 1980 – 300 tys. W 1989 roku Lublin liczył już 348,9 tys. osób, tj. 3,5 razy więcej w pierwszych latach powojennych. W okresie tym doszło również do znacznego rozwoju przestrzennego Lublina. W latach 50. w obręb miasta włączono wsie Dziesiąta, Wrotków, Kośminek, Bazylianówka, Ponikwoda, Hajdów, Zadębie, Felin, Rury, Choiny, Czechów, Sławinek i część Sławina, część Abramowic, Helenów, Konstantynów, Zimne Doły oraz część Węglina. Na przełomie lat 60. i 70. Lublin powiększono o Poczekajkę, Zemborzycę Kościelną i Górne, Prawiedniki oraz pozostałą część Węglina, Dzbenin i Graniczniki. W latach 1945-1989 powierzchnia miasta wzrosła z 30,1 km² do 147,5 km².

Jednocześnie w okresie PRL Lublin stał się jednym z najważniejszych ośrodków akademickich w kraju. W 1944 roku w mieście reaktywowano działalność Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz utworzono Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, z którego w późniejszym czasie wyodrębniła się Akademia Medyczna i Akademia Rolnicza, natomiast w 1953 roku powstała późniejsza Politechnika Lubelska.

W mieście zmodernizowano oraz rozbudowano dotychczas istniejące zakłady przemysłowe, a także utworzono szereg nowych, m.in. Fabrykę Samochodów Ciężarowych (FSC), Odlewnię Żeliwa „Ursus”, Lubelskie Zakłady Zielarskie „Herbapol”, Lubelskie Zakłady Przemysłu Skórzanego, czy też Wytwórnnię Surowic i Szczepionek. Z czasem miasto stało się jednym z najważniejszych ośrodków przemysłowych w skali kraju. W Lublinie i w Świdniku w lipcu 1980 roku wybuchły pierwsze strajki robotnicze, będące zapowiedzią sierpniowych strajków na Wybrzeżu, które doprowadziły do powstania Solidarności.

4.1. Administracja publiczna

Tablica 159. Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według przynależności organizacyjnej w latach 1944-1958

Wyszczególnienie	1944 ^a	1945 ^b	1946 ^c	1948 ^d	1950 ^e	1954 ^f	1958 ^g
Ogółem	48	48	56	54	56	130	80
Polska Partia Robotnicza (PPR)	22	20	20	24	-	-	-
Polska Partia Socjalistyczna (PPS)	8	9	9	8	-	-	-
Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR)	-	-	-	-	31	67	47
Stronictwo Demokratyczne (SD)	3	3	4	5	7	7	8
Stronictwo Ludowe (SL)	-	1	1	1	-	-	-
Polskie Stronictwo Ludowe (PSL)	-	-	1	1	-	-	-
Zjednoczone Stronictwo Ludowe	-	-	-	-	4	3	4
Stronictwo Pracy (SP)	-	-	2	-	-	-	-
Związek Walki Młodych (ZWM)	1	1	1	-	-	-	-
Organizacja Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego (TUR)	1	2	1	-	-	-	-
Bezpartyjni	13	12	17	15	14	53	21

a Stan w dniu 26 X; b Stan w dniu 12 VI; c Stan w maju; d Stan w dniu 11 XI; e Stan w dniu 3 VI; f Skład określony w wyniku wyborów do rad narodowych z 5 XII 1954 r.; g Skład określony w wyniku wyborów do rad narodowych z 2 II 1958 r.

Na podstawie: A. Iskrzycki, S. Krzykała, Miejska Rada Narodowa w Lublinie – Organ Władzy Ludu Pracującego (1944-1959), „Rocznik Lubelski” t. 2, Materiały do dziejów Lubelszczyzny 1944-1959, 1959, s. 167-194.

Tablica 160. Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według przynależności organizacyjnej w latach 1961-1977

Wyszczególnienie	Kadencja ^a			
	1961-65	1965-69	1969-73	1973-77
Ogółem	80	80	80	100
Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR)	48	51	49	48
Zjednoczone Stronictwo Ludowe (ZSL)	4	4	4	4
Stronictwo Demokratyczne (SD)	8	8	8	9
Związek Młodzieży Socjalistycznej (ZMS)	-	-	-	2
Bezpartyjni	20	17	19	37

a Stan na początku kadencji

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 10.

Tablica 161. Skład Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie według wykształcenia w latach 1961-1977

Wyszczególnienie	Kadencja			
	1961-65	1965-69	1969-73	1973-77
Wyższe	27	28	32	38
Niepełne wyższe	6	10	8	6
Średnie	26	20	16	27
Niepełne średnie	8	11	14	17
Podstawowe	13	11	10	12

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 8.

4.2. Ludność i terytorium

Tablica 162. Ludność Lublina na tle wybranych miast Polski w latach 1946-1984 (w tys.)

Wyszczególnienie	1946	1950	1955	1960	1965	1979	1984
Białystok	56,8	68,5	97,2	120,9	140,0	218,7	245,4
Bielsko-Biała	25,7	57,4	67,1	75,5	83,2	160,3	174,1
Bydgoszcz	134,6	162,5	202,0	232,0	256,6	343,8	361,4
Bytom	93,2	174,0	180,7	182,6	191,0	231,6	239,2
Chorzów	110,7	129,5	141,4	147,0	153,7	149,9	144,2
Częstochowa	101,3	112,2	149,7	164,9	175,4	232,4	246,6
Gdańsk	117,9	194,6	242,9	286,9	321,3	449,3	467,2
Gdynia	77,8	103,5	129,6	147,6	166,1	232,5	243,1
Gliwice	96,0	120,0	134,8	150,4	163,4	195,3	212,5
Gorzów Wielkopolski	19,8	32,8	44,8	58,7	67,3	102,5	115,1
Kalisz	48,1	55,5	66,1	69,9	75,8	97,7	103,5
Katowice	128,3	175,5	199,9	269,9	286,0	351,3	363,3
Kielce	50,0	61,3	73,9	89,5	103,1	181,0	200,5
Kraków	299,4	343,6	428,2	481,3	520,1	706,1	740,3
Lublin	99,4	116,6	132,2	181,3	204,3	297,6	324,2
Łódź	469,9	620,3	674,2	709,7	744,1	830,7	849,4
Olsztyn	29,1	43,8	55,5	67,9	75,1	130,4	147,1
Opole	27,7	38,5	55,6	67,2	75,7	114,0	124,0
Poznań	268,0	320,7	374,9	408,1	438,2	545,6	574,1
Radom	69,5	80,3	118,1	130,1	143,8	187,6	213,5
Ruda Śląska	19,0	34,0	38,9	131,7	141,2	156,8	164,6
Rzeszów	29,4	28,1	52,1	62,5	69,3	116,9	138,0
Sosnowiec	77,9	96,4	124,4	131,7	139,8	241,7	255,0
Szczecin	72,9	178,9	229,5	269,5	312,0	388,0	390,8
Toruń	68,1	80,6	92,6	104,9	114,5	170,1	186,2
Wałbrzych	73,0	93,8	110,3	117,2	125,3	132,9	138,0
Warszawa	478,8	822,0	1 000,6	1 139,2	1 252,6	1576,6	1649,1
Wrocław	170,7	308,9	378,6	430,5	474,2	609,1	636,0
Zabrze	104,2	172,4	182,8	190,0	198,5	195,0	198,0
Zielona Góra	15,7	31,6	39,4	54,3	62,8	98,1	109,4

Na podstawie: Statystyka miast i osiedli 1945-1965, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1967, s. 166-169; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 22-71.

Tablica 163. Powierzchnia w latach 1949-1989

Wyszczególnienie	1949	1955	1960	1970	1980	1989
Powierzchnia w km ²	30,1	43,8	93,2	94,0	118,4	147,5

Na podstawie: H. Kisielewicz, Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959, s. 221; Statystyka miast i osiedli 1945-1965, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1967, s. 166-169; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 22-71; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 164. Powierzchnia i użytkowanie gruntów w 1949 i 1955 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha										
	ogółem	grunty orne z sadami	łąki trwałe	pastwiska trwałe	wody	tereny komunalne	tereny zabudowane	tereny zielone	użytki kopalne	tereny różne	nieużytki
1949	3010,0	1277,8	98,2	38,5	39,4	361,1	842,9	135,4	0,3	202,8	13,6
1955	4375,0	2134,5	203,2	44,5	45,7	446,1	1019,0	165,4	0,3	290,2	26,1

Na podstawie: H. Kisielewicz, Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959, s. 221.

Tablica 165. Ludność w latach 1945-1989

Rok	Ludność	Rok	Ludność
1945	114,0	1965	204,3
1950	116,6	1966	207,9
1951	118,9	1967	231,5
1952	120,5	1968	236,7
1953	124,1	1969	241,7
1954	125,9	1970	238,5
1955	132,2	1971	244,1
1956	142,4	1972	249,0
1957	146,9	1973	256,4
1958	154,8	1974	264,0
1959	174,8	1975	272,0
1960	183,4	1978	290,9
1961	188,4	1979	297,6
1962	192,6	1980	304,4
1963	197,1	1984	324,2
1964	201,0	1989	348,9

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 13; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980, s. 20; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1981, WUS Lublin, Lublin 1981; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 166. Ludność według płci w latach 1957-1989

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn	Gęstość zaludnienia
1957	146,9	70,3	76,7	109,1	1719
1960	183,4	87,5	95,9	109,6	1951
1965	204,3	97,1	107,2	110,4	2173
1970	238,5	111,7	126,8	113,6	2537
1973	256,4	119,6	136,8	114,4	2751
1978	290,9	135,4	155,5	114,8	2456
1984	324,2	152,5	171,7	112,6	2747
1989	348,9	164,4	184,4	112,2	2365

Na podstawie: Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1959, Prezydium WRN w Lublinie, Lublin 1960; Lublin w liczbach 1960-1972, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1973, s. 14; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980, s. 20; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 167. Ludność według wieku i płci w 1960, 1970 i 1973 r.

Wyszczególnienie r – razem m – mężczyźni k – kobiety	Ogółem	W wieku lat			Ogółem	W wieku lat			
		0-17	18-59	60 i więcej		0-17	18-59	60 i więcej	
		w liczbach bezwzględnych				w %			
1960	r	181304	61848	102809	16647	100,0	34,1	56,7	9,2
	m	85401	31416	48050	5935	100,0	36,8	56,3	6,9
	k	95903	30432	54759	10712	100,0	31,7	57,1	11,2
1970	r	238492	67986	143260	27246	100,0	28,5	60,1	11,4
	m	111657	34568	67332	9757	100,0	31,0	60,3	8,7
	k	126835	33418	75928	17489	100,0	26,3	59,9	13,8
1973	r	256443	63414	163099	29930	100,0	24,7	63,6	11,7
	m	119602	32276	76632	10694	100,0	27,0	64,1	8,9
	k	136841	31138	86467	19236	100,0	22,8	63,2	14,0

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 14.

Tablica 168. Ludność według wieku i płci w 1984 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku			Ogółem	W wieku		
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
		w liczbach bezwzględnych				w %		
Ogółem	324154	88544	202776	32834	100,0	27,3	62,6	10,1
Mężczyźni	152481	45750	98009	8722	100,0	30,0	64,3	5,7
Kobiety	171673	42794	104767	24112	100,0	24,9	61,0	14,0

a mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

Na podstawie: Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 11.

Tablica 169. Ruch naturalny ludności w latach 1948-1989

Wyszczególnienie	Mażeń- stwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Mażeń- stwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	w wartościach bezwzględnych				na 1000 ludności			
1948	1674	2581	1043	1538	15,9	24,5	9,9	14,6
1950	1445	3019	1060	1959	13,1	27,3	9,6	17,7
1955	1521	3593	1055	2538	11,8	27,8	8,2	19,6
1960	1695	3154	1132	2022	9,3	17,3	6,2	11,1
1965	1519	2997	1385	1612	7,5	14,8	6,8	8,0
1970	1981	3573	1775	1798	8,1	14,6	7,3	7,3
1973	2365	4484	1843	2641	9,3	17,6	7,2	10,4
1975	2607	4887	2031	2856	9,8	18,3	7,6	10,7
1978	2829	5364	2388	2976	9,6	18,2	8,1	10,1
1984	2760	5808	2679	3129	8,9	18,8	8,7	10,1
1989	2380	4490	3027	1463	7,2	13,5	9,1	+4,4

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 16; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 39; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 170. Wewnętrzny ruch wędrowski ludności w latach 1955-1989

Wyszczególnienie	Napływ	Odpyływ	Saldo	Napływ	Odpyływ	Saldo
	w wartościach bezwzględnych			na 1000 ludności		
1955	6333	4358	+1979	49,1	33,8	+15,3
1960	8594	5728	+2866	46,8	31,2	+15,6
1961	8638	5354	+3284	46,7	28,9	+17,8
1962	7173	4771	+2402	37,7	25,1	+12,6
1963	6733	4460	+2273	34,6	22,9	+11,7
1964	5852	4080	+1772	29,4	20,5	+8,9
1965	5610	3501	+2109	27,6	17,2	+10,4
1966	5483	3450	+2033	26,6	16,7	+9,9
1967	6005	3382	+2623	28,6	16,1	+12,5
1968	7005	3753	+3252	29,9	16,0	+13,9
1969	7076	3923	+3153	29,6	16,4	+13,2
1970	7078	3966	+3112	29,0	16,2	+12,8
1971	7373	3844	+3529	30,5	15,9	+14,6
1972	7021	4401	+2620	28,5	17,9	+10,6
1973	6830	4529	+2301	26,8	17,8	+9,0
1975	8782	3662	+5120	32,3	13,5	+18,8
1984	5033	4158	+875	15,5	12,8	+2,7
1989	4791	2743	+2048	13,7	7,9	+5,9

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 17; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 68; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

4.3. Gospodarka

Tablica 171. Zatrudnienie według działów w latach 1957-1984^a

Wyszczególnienie	Lata						
	1957	1962	1965	1970	1973	1978	1984
w tys.							
Ogółem	65,5	82,4	91,8	112,4	130,7	145,7	143,6
Przemysł	19,8	30,1	29,2	35,0	39,4	42,3	41,2
Budownictwo	12,9	13,1	14,1	17,3	21,0	22,0	18,1
Rolnictwo	0,6	0,8	0,8	2,2	2,4	.	.
Leśnictwo	.	.	0,2	0,4	0,3	.	.
Transport i łączność	8,5	10,9	10,9	13,0	15,0	17,1	15,4
Handel	8,1	10,7	11,8	12,3	14,4	16,6	16,4
Gospodarka komunalna i mieszkaniowa	1,4	2,7	3,1	5,3	6,7	8,2	8,5
Nauka	8,7	6,5	8,3	11,7	0,8	.	.
Kultura i sztuka	.	.	.	.	1,5	1,5	1,8
Oświata	.	.	.	.	12,3	14,8	18,1
Ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura fizyczna	.	3,4	6,1	7,1	8,7	9,6	11,3
Pozostałe działy	5,5	4,2	7,3	8,1	8,2	13,6	12,8
w %							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Przemysł	30,3	36,4	31,7	31,2	30,1	29,0	28,7
Budownictwo	19,6	15,8	15,3	15,4	16,1	15,1	12,6
Rolnictwo	0,9	0,9	0,9	2,0	1,8	.	.
Leśnictwo	.	.	0,3	0,4	0,2	.	.
Transport i łączność	12,9	13,3	11,9	11,6	11,5	11,7	10,7
Handel	12,4	13,0	12,8	10,9	11,0	11,4	11,4
Gospodarka komunalna i mieszkaniowa	2,1	3,3	3,4	4,7	5,1	5,6	5,9
Nauka	13,3	7,9	9,2	10,4	0,6	.	.
Kultura	.	.	.	.	9,4	1,0	1,3
Oświata	.	.	.	.	1,2	10,2	12,6
Ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura fizyczna	.	4,2	6,6	6,3	6,7	6,6	7,9
Pozostałe działy	8,5	5,2	7,9	7,1	6,3	9,3	8,9

^a Stan w dniu 31 XII.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 20; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 68.

Tablica 172. Sprzedaż detaliczna w 1949, 1955 i 1958 r.

Wyszczególnienie	1949	1955	1958
Sklepy detaliczne (ogółem)	1134	488	610
Sklepy pionu państwowego	19	273	348
Sklepy pionu spółdzielczego	134	169	173
Sklepy prywatne	981	46	98
Obroty detaliczne handlu uspołecznionego (w mln zł)	144,2	1027,4	1826,3

Na podstawie: H. Kisielewicz, Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959, s. 217.

Tablica 173. Nakłady inwestycyjne według działów gospodarki narodowej w latach 1961-1973^a

Działy gospodarki narodowej	Lata			
	1961-65	1965	1970	1973 ^a
w mln złotych ^b				
Ogółem	4099,2	983,8	1896,9	3080,6
W tym:				
Przemysł	927,5	262,5	551,9	1091,6
Budownictwo	.	.	123,7	253,6
Rolnictwo i leśnictwo	79,0	68,2	57,0	23,4
Transport i łączność	436,6	122,4	342,3	433,5
Handel	209,7	53,4	93,0	154,4
Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	1381,1	264,9	510,2	835,6
w tym gospodarka mieszkaniowa	1057,5	219,8	367,0	563,5
Nauka, oświata i wychowanie, kultura i sztuka	411,6	66,6	127,0	146,8
Ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura fizyczna	306,9	41,9	64,2	68,6

a Dane szacunkowe; b Ceny bieżące.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 26.

Tablica 174. Nakłady inwestycyjne według rodzajów w roku 1965, 1970 i 1973

Wyszczególnienie	Lata		
	1965	1970	1973
w mln złotych ^a			
Ogółem	983,8	1896,9	3080,6
Roboty budowlano-montażowe	528,5	912,2	1577,1
Zakup maszyn i urządzeń	406,9	903,7	1262,0
Pozostałe	48,4	81,0	241,5
w odsetkach			
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Roboty budowlano-montażowe	53,7	48,1	51,2
Zakup maszyn i urządzeń	41,4	47,6	41,0
Pozostałe	4,9	4,3	7,8

a ceny bieżące

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 28.

Tablica 175. Nakłady inwestycyjne według działów gospodarki narodowej w latach 1961-1973

Dział gospodarki narodowej	Lata			
	1961-65	1965	1970	1973 ^a
w mln złotych				
Ogółem	4219	4848	7763	12094
w tym:				
Przemysł	955	1293	2259	4285
Budownictwo	.	.	506	996
Rolnictwo i leśnictwo	81	335	233	92
Transport i łączność	449	603	1401	1702
Handel	215	263	381	606
Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	1422	1305	2088	3280
w tym gospodarka mieszkaniowa	1088	1083	1502	2212
Nauka, oświata i wychowanie, kultura i sztuka	424	328	519	576
Ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura fizyczna	316	207	263	269

a Przeciętnie rocznie.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 29.

Tablica 176. Przemysł w latach 1965-1978

Wyszczególnienie	Lata			
	1965	1970	1973	1978
Produkcja globalna w mln zł wg cen porównywalnych z 1.01.1971	8919,1	11709,6	14473,3	19094,9
przemysł centralny	7964,8	9999,9	12507,3	.
przemysł terenowy	954,3	1709,7	1966,0	.
Produkcja globalna na:				
1 zatrudnionego w tys. zł	293,4	339,4	378,6	.
1 mieszkańca w tys. zł	43,6	49,1	56,4	64,8
Przeciętne zatrudnienie ^a w tys. osób	30,4	34,5	38,2	41,0
Przeciętna płaca brutto	1930	2321	2728	.

a bez uczniów i wykonujących pracę nakładczą.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 34; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 177. Produkcja ważniejszych wyrobów w latach 1970-1973

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Lata			
		1970	1971	1972	1973
Młocarnie	szt.	4758	3360	4469	5001
Samochody ciężarowe	szt.	14546	17067	19573	25529
Obuwie (bez gumowego)	tys. par	1543	1508	1555	1541
Mięso z uboju przemysłowego	tona	38801	84474	103062	134832
Wędliny (bez końskich)	tona	4852	7665	8846	10646
Masło śmietankowe	tona	440	461	962	1062
Śmietana	tona	1143	1371	1909	2319
Jaja	tys. szt.	307532	319002	325255	316134

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 35.

Tablica 178. Zakłady i zatrudnienie w rzemiośle prywatnym w latach 1960-1973^a

Lata	Zakłady	Zatrudnienie				
		ogółem	właściciele	członkowie rodzin	pracownicy najemni	
					razem	uczniowie
1960	852	1486	896	50	540	266
1965	828	1583	863	57	863	293
1970	984	2018	1043	110	865	381
1973	1089	2305	1115	120	1070	507

^a Stan w dniu 31 XII

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 37.

Tablica 179. Usługi w latach 1969-1975

Lata	Zatrudnienie w usługach		Placówki usługowe		
	ogółem	w tym dla ludności	zakłady usługowe	punkty przyjęć	punkty świadczenia usług
1969	4023	2254	417	181	110
1970	4188	2399	425	162	80
1971	4454	2272	402	139	89
1972	4376	2323	406	164	91
1973	4852	2441	446	165	139
1975	.	.	458	66	167

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 38; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976.

Tablica 180. Łączność w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Placówki pocztowo-telekomunikacyjne	Doręczyciele	Abonenci telefoniczni			
			ogółem (w tys.)	na 1000 ludności	w tym osoby prywatne (w tys.)	na 1000 ludności
1960	13	74	7,4	40,8	3,9	21,5
1965	19	101	10,1	49,5	6,1	29,8
1970	32	123	16,1	68,3	10,3	43,8
1973	45	131	19,5	76,1	13,0	50,6
1975	51	.	30,3	76,5	.	.
1989	62	.	53,2	152,6	.	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 43; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 181. Handel detaliczny w latach 1960-1975

Wyszczególnienie	Punkty sprzedaży ogółem	W tym sklepy	Handel społeczny	W tym sklepy	Handel prywatny	W tym sklepy
1965	1145	641	716	722	742	759
1970	1222	716	965	630	257	86
1973	1290	759	1055	672	235	87
1975	1243	.	1070	707	.	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 47; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976.

Tablica 182. Zakłady gastronomiczne w latach 1960-1978

Wyszczególnienie	Ogółem	Zakłady gastronomiczne uspołecznione	W tym		Zakłady prywatne	Stołówki i zakłady pracowniowe	Liczba miejsc w uspołecznionych zakładach gastronomicznych
			państwowe	spółdzielcze			
1960	60	55	54	1	5	27	4257
1965	75	68	65	1	7	36	5053
1970	91	80	75	2	11	50	5961
1973	106	92	85	5	14	58	6541
1975	148	130	.	.	.	.	8503
1978	164	144	.	.	.	.	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 49; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 183. Zakłady gastronomiczne według rodzajów w latach 1960-1973

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym				
		restauracje	jadłodajnie	bary	bary mleczne	kawiarnie, cukiernie, kawiarnie
1960	55	16	5	15	8	9
1965	66	14	4	22	8	16
1970	80	19	3	30	9	14
1973	92	26	3	25	8	19

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 50.

Tablica 184. Turystyka w latach 1960-1972

Wyszczególnienie	Hotele	Pokoje	Łóżka	Udzielone noclegi (w tys.)
1960	3	154	399	128,7
1965	3	167	428	143,0
1970	3	183	479	148,5
1972	4	443	815	216,1

Na podstawie: Lublin w liczbach 1960-1972, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1973.

4.4. Materialne warunki życia ludności

Tablica 185. Zasoby mieszkaniowe w latach 1950-1989

Wyszczególnienie	Lata							
	1950	1960	1966	1970	1973	1975	1984	1989
Budynki mieszkalne	5771	10373	11208	12523	12956	.	.	.
Mieszkania	25364	40975	50632	57291	65571	68919	92516	101744
Izby	52010	89043	123644	151290	181688	194618	297171	342042
Ludność w mieszkaniach	111845	170414	193147	223970	240031	.	.	.
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	2,05	2,17	2,44	2,64	2,77	.	3,21	.
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	2,15	1,91	1,56	1,48	1,32	1,23	1,03	0,97
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	.	.	.	42,2	43,2	.	47,9	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 53; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 439; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 186. Wyposażenie mieszkań w instalacje w latach 1950-1970^a

Wyszczególnienie	Lata			
	1950	1960	1966	1970
w liczbach bezwzględnych				
Mieszkania ogółem	25364	40975	50632	57291
W tym wyposażone w:				
wodociąg	9436	21977	35828	43863
ustęp splukiwany	4193	13236	26302	33647
zlew lub umywalkę	9388	21240	.	42932
łazienkę	2287	10154	23374	30386
gaz	.	8846	14513	26985
centralne ogrzewanie	395	6420	18744	26643
w %				
Mieszkania ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
W tym wyposażone w:				
wodociąg	37,2	53,6	70,8	76,6
ustęp splukiwany	16,5	32,3	51,9	58,7
zlew lub umywalkę	37,0	51,8	.	74,9
łazienkę	9,0	24,8	46,2	53,0
gaz	.	21,6	28,7	39,0
centralne ogrzewanie	1,6	15,7	37,0	46,5

a Dane dla 1950 r. według stanu z 3 XII, dla 1960 z 6 XII, dla 1966 z 31 XII, dla 1970 z 8 XII.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 63.

Tablica 187. Mieszkania, izby i powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²
1960	1472	4348	77,3
1965	1963	6034	83,2
1970	2192	7648	109,4
1973	2814	10734	146,8
1975	3314	12556	164,1
1978	3897	15752	225,6
1984	2171	7863	127,0
1989	2437	8997	145,3

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 54; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 439; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 188. Wybrane wskaźniki budownictwa mieszkaniowego w latach 1960-1973

Lata	Mieszkania		Izby		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² w gospodarce	
	na 1000					
	ludności	zawartych małżeństw	ludności	przyrostu naturalnego	uspołecznionej	nieuspołecznionej
1960	8,2	868	24,3	2150	50,3	83,7
1965	9,7	1292	29,7	3743	40,4	77,9
1970	9,0	1109	31,3	4254	46,1	97,0
1973	11,0	1190	42,1	4064	48,8	97,4

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 58; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 473.

4.5. Gospodarka komunalna

Tablica 189. Gospodarka komunalna w latach 1938-1958

Wyszczególnienie	1938	1949	1955	1958
Produkcja wody dostarczana do sieci wodociągowej (w tys. m ³)	1407	3427	7740	11450
Ilość wody sprzedanej (w tys. m ³)	.	2682	6538	10227
Produkcja gazu (w tys. m ³)	961	1250	2783	4464
Liczba odbiorców gazu	1165	1388	3738	5786
Liczba przewiezionych pasażerów przez komunikację miejską (w tys. osób)	.	6451	17560	29308
Liczba izb mieszkalnych ogółem	.	51274	58255	65013
Liczba osób na 1 izbę mieszkalną	.	2,23	2,38	2,38
Długość sieci wodociągowej (w km)	62,7	78,0	93,4	100,0
Długość sieci kanalizacyjnej (w km)	55,6	64,4	81,5	88,4
Długość sieci gazowej (w km)	.	31,6	40,9	45,0

Na podstawie: H. Kisielewicz, Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959, s. 210.

Tablica 190. Gospodarka komunalna w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Lata						
	1960	1965	1970	1973	1978	1984	1989
Długość sieci wodociągowej (w km)	97,8	159,9	190,0	230,8	301,3	355,9	395,3
Długość sieci kanalizacyjnej (w km)	90,7	126,6	153,9	190,0	243,1	308,4	345,4
Zużycie wody w gosp. domowych w mln m ³	4,0	5,9	8,5	12,1	16,6	24,6	24,7
Zużycie energii elektrycznej w gosp. domowych							
w mln kWh	22,6	34,2	56,7	68,5	103,1	132,0	189,0
na 1 mieszkańca w kWh	126,0	168,3	232,2	268,8	350,0	.	544,3
Odbiorcy energii elektrycznej w grupie gospodarstw domowych w tys.	36,9	46,2	57,2	63,8	78,8	95,6	103,1
Długość czynnej sieci gazowej	49,5	59,0	75,2	128,0	190,5	258,1	303,7
Odbiorcy gazu w grupie gospodarstw domowych w tys.	8,5	10,4	22,8	33,5	51,8	72,5	84,5
Zużycie gazu w grupie gospodarstw domowych w mln m ³	4,3	5,3	11,8	37,2	77,5	111,7	140,7
Długość sieci ciepłej w km	.	.	63,3	87,3	.	108,3	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 61-62; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 335, 365.

Tablica 191. Komunikacja w latach 1960-1984

Wyszczególnienie	Lata				
	1960	1965	1970	1973	1984
Długość jezdni o nawierzchni ulepszonej w km	49,6	74,6	124,3	133,0	237,5
Czynne trasy trolejbusowe w km	10	18	27	24	.
Czynne trasy autobusowe w km	49	58	96	116	.
Linie komunikacyjne	124	142	247	314	.
Trolejbusy (stan inwentarzowy)	35	68	80	65	.
Autobusy (stan inwentarzowy)	73	80	96	180	.
Taksówki osobowe	261	368	472	532	1337
Taksówki bagażowe	19	63	55	84	110

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 61-62; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 335, 365.

Tablica 192. Parki i zieleńce w latach 1960-1984

Wyszczególnienie	Lata				
	1960	1965	1970	1973	1984
Liczba parków	4	5	7	9	13
Powierzchnia parków (ha)	54,7	59,2	77,2	91,4	150,3
Powierzchnia zieleńców (ha)	30,6	31,3	34,3	45,0	236,1
Powierzchnia parków i zieleńców na 1 mieszk.	5,0	4,9	4,6	5,3	11,9
Pracownice ogródki działkowe	.	20	19	24	.
Powierzchnia w ha	.	130	123	149	.
Liczba działek	.	3099	2975	3900	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 61-62; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 335, 365.

4.6. Edukacja i kultura

Tablica 193. Przedszkola w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Przedszkola	Miejsca	Dzieci	Wychowawczynie
1960	29	2173	3101	129
1965	35	2888	3890	174
1970	42	3263	5135	244
1973	42	3794	5699	316
1984 ^a	100	6949	11453	804
1989 ^a	110	7594	11805	885

a Wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach podstawowych.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 73; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 581; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 194. Szkoły podstawowe w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe	Uczniowie	Absolwenci
1960/61	33	24257	1758
1965/66	36	28481	.
1970/71	36	28550	4049
1973/74	35	25960	.
1978/79	36	27442	.
1984/85	40	36550	.
1989/90	51	43433	4898

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 68-70; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 195. Licea ogólnokształcące w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Licea ogólnokształcące	Uczniowie	Absolwenci
1960/61	8	3043	467
1965/66	8	4067	701
1970/71	8	4742	808
1973/74	9	6676	.
1978/79	14	8258	.
1984/85	12	6577	.
1989/90	15	15210	3135

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 68-70; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 196. Szkoły specjalne podstawowe w latach 1960-1973

Wyszczególnienie	Szkoły specjalne podstawowe	Uczniowie	Absolwenci
1960/61	4	421	50
1965/66	3	505	65
1970/71	6	911	82
1973/74	5	789	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 68-70; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 197. Szkoły zawodowe w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Lata						
	1960/61	1965/66	1970/71	1973/74	1978/79	1984/85	1989/90
Zasadnicze szkoły zawodowe							
Szkoły	20	32	31	33	29	31	32
Uczniowie	15373	29451	29841	31481	31749	11106	12459
Absolwenci	2266	6572	7749	7461 ^a	.	.	3459
Zasadnicze szkoły zawodowe specjalne							
Szkoły	1	1	1	1	.	.	.
Uczniowie	73	89	78	158	.	.	.
Absolwenci	16	33	25	.	.	.	.
Technika zawodowe i szkoły zawodowe stopnia licealnego							
Szkoły	32	39	45	58	83	71	93
Uczniowie	6908	12838	11550	13007	10979	11090	18202
Absolwenci	973	2357	2676	2528 ^a	.	.	4117
Szkoły zawodowe zaoczne							
Szkoły zawodowe zaoczne	10	11	13	15	.	.	.
Uczniowie	2536	5088	5146	4870	.	.	.
Absolwenci	252	1252	1379	657 ^a	.	.	.

a rok szkolny 1972/73

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 68-70; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 198. Szkoły artystyczne w latach 1960-1973

Wyszczególnienie	1960/61	1965/66	1970/71	1973/74
Szkoły artystyczne I stopnia	1	1	1	1
Uczniowie	250	271	–	273
Absolwenci	29	4	32	.
Szkoły artystyczne II stopnia	2	2	2	3
Uczniowie	285	420	431	615
Absolwenci	13	52	47	.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 68-70; Statystyka miast. Tablice wyników, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.

Tablica 199. Studenci szkół wyższych w latach 1944-1989

Rok akademicki	Studenci	Rok akademicki	Studenci
1944/1945	1937	1970/1971	20411
1945/1946	3280	1975/1976	30555
1950/1951	6279	1980/1981	31671
1955/1956	5705	1985/1986	26850
1960/1961	7142	1989/1990	29289
1965/1966a	12584		

a od roku akademickiego 1965/1966 łącznie ze studentami wyższych studiów zaocznych i eksternistycznych.

Tablica 200. Nauczyciele akademicy w latach 1944-1960^a

Rok akademicki	Ogółem	Z tego	
		samodzielni pracownicy nauki	niesamodzielni pracownicy nauki
1944/1945	163	80	83
1945/1946	286	72	214
1950/1951	751	138	613
1955/1956	611	132	479
1960/1961	950	168	782

a Pełnozatrudnieni, stan w dniu 31 XII.

Tablica 201. Nauczyciele akademicy w latach 1965-1989^a

Rok akademicki	Ogółem	Z tego			
		profesorowie	docenci	adiunkci	asystenci
1965/1966	1292	83	127	351	659
1970/1971	1874	113	246	469	918
1975/1976	2835	143	324	747	1461
1980/1981	3309	188	345	1061	1077
1985/1986	3676	243	367	1398	900
1989/1990	3869	309	419	1425	1074

a Pełnozatrudnieni, stan w dniu 31 XII.

Tablica 202. Szkolnictwo wyższe w latach 1960-1972

Wyszczególnienie	1960/61	1965/66	1970/71	1972/73
Uczelnie	5	5	5	5
Studenci	7725	12608	20411	22879
w tym:				
studiów dziennych	6943	8353	12610	14378
wieczorowych	199	861	909	874
zaocznych	197	2473	5936	6803
eksternistycznych	386	921	956	824
Absolwenci	1058	1354	2808	3712
w tym:				
studiów dziennych	1014	1095	1877	2440
wieczorowych	–	38	1909	155
zaocznych	5	168	758	1055
eksternistycznych	39	53	64	62

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 71.

Tablica 203. Kina w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	Kina ^a	Miejsca	Widzowie (w tys.)
1960	11	4723	2702,4
1965	18	6135	2073,6
1970	14	5420	1701,7
1973	12	4775	1888,4
1989	9	3470	1325,9

a Kina stałe (bez ruchomych);

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 76; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 204. Muzea w latach 1966-1973

Wyszczególnienie	Muzea	Wystawy	Zwiedzający w tys.
1966	3	28	279,1
1970	4	94	325,4
1973	5	78	376,2

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 77.

Tablica 205. Działalność teatrów, instytucji muzycznych i przedsiębiorstw estradowych w latach 1955-1973

Wyszczególnienie	Miejsca na widowni	Premiery	Przedstawienia, koncerty i premiery		Widzowie i słuchacze w tys.	
			w Lublinie	w innych miejscowościach	w Lublinie	w innych miejscowościach
Państwowy Teatr im. J. Osterwy						
1955	600	7	314	134	157,1	59,0
1960	531	10	338	233	138,8	64,2
1965	500	7	311	191	112,7	77,8
1970	579	11	344	184	119,6	83,4
1973	421	8	286	168	80,3	67,4
Teatr Lalki i Aktora						
1955	180	5	110	142	21,7	24,6
1960	180	6	178	146	33,5	30,1
1965	196	4	154	185	28,2	39,2
1970	197	4	106	243	16,0	55,0
1973	197	3	189	172	27,8	39,1
Państwowa Operetka						
1960	446	3	208	58	90,8	40,6
1965	446	2	171	94	70,7	103,2
1970	441	3	152	98	56,2	84,3
1973	425	3	175	74	67,3	62,9
Państwowa Filharmonia						
1960	251	x	134	521	36,1	250,3
1965	261	x	155	633	38,3	221,2
1970	250	x	101	756	23,9	235,5
1973	250	x	95	935	24,5	262,3
Państwowe Przedsiębiorstwo Imprez Artystycznych						
1960	x	x	695	-	246,2	-
1965	x	x	549	-	178,0	-
1970	x	x	500	-	258,2	-
1973	x	x	500	-	239,0	-

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 78-79.

Tablica 206. Biblioteki w latach 1950-1989

Wyszczególnienie	Biblioteki	Filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (w tys.)	Czytelnicy (w tys.)	Wypożyczenia (w tys.)
1950	1	8	–	121,1	7,0	191,2
1955	1	16	–	169,0	12,9	351,5
1960	1	16	–	222,1	19,2	343,0
1965	2	21	6	321,4	30,8	523,7
1970	2	28	2	435,4	42,0	792,2
1973	2	30	4	467,4	43,8	802,7
1984	38	–	660,7	.	.	.
1989	2	35	15	786,5	63,1	1352,6

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 81; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 615; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

4.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Tablica 207. Ochrona zdrowia w latach 1960-1989

Wyszczególnienie	1960	1965	1970	1973	1978	1984	1989
w liczbach bezwzględnych							
Szpitala	6	7	7	7	.	.	.
Łóżka w szpitalach	2139	3477	3751	3916	3162 ^c	3258 ^c	4528
Przychodnie	64	73	73	66	.	84	93
Apteki ^a	19	19	21	22	.	32	37
Lekarze	653	917	1101	1284	1474	1185	1442
Lekarze dentyści	128	139	167	184	234	228	251
Farmaceuci	274	347	401	504	.	.	.
Pielęgniarki ^b	757	1110	1415	1700	2022	2213	2649
na 10 tys. ludności							
Łóżka w szpitalach	118,0	170,2	158,7	153,7	108,7 ^c	100,5	.
Lekarze	35,6	44,9	46,6	50,4	50,7	36,6	41,3
Lekarze dentyści	7,0	6,8	7,1	7,2	8,0	7,0	7,2
Farmaceuci	14,9	17,0	17,0	19,8	.	.	.
Pielęgniarki	41,3	54,3	59,9	66,7	69,5	68,3	75,9

a Bez aptek kolejowych.

b Łącznie z asystentkami pielęgniarskimi.

c W szpitalach ogólnych.

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 83; Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980; Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986, s. 679; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Tablica 208. Infrastruktura społeczna w 1949, 1955 i 1958 r.

Wyszczególnienie	1949	1955	1958
Liczba szkół podstawowych ogółem	27	29	29
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	11098	14782	17764
Liczba punktów i filii bibliotecznych	7	17	17
Liczba tomów w bibliotekach (w tys.)	105,0	169,5	192,9
Liczba łóżek w szpitalach	1100	1820	2230
Liczba żłobków	2	5	5
Liczba przychodni obwodowych	1	2	2
Liczba przychodni rejonowych	1	6	10
Liczba lekarzy i dentystów	.	191	262

Na podstawie: H. Kisielewicz, Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959, s. 214.

Tablica 209. Żłobki w latach 1955-1989

Wyszczególnienie	Żłobki	Miejsca w żłobkach	Dzieci w żłobkach
1955	5	320	602
1960	8	430	855
1965	8	430	875
1970	9	710	1676
1973	10	810	1716
1989	16	1285	1947

Na podstawie: Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974, s. 85; Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.

Rozdział 5. Lata 1989-2017

Współczesny Lublin to największe miasto w Polsce na wschód od Wisły, stolica województwa lubelskiego. Ważny ośrodek administracyjny, gospodarczy, kulturalny i akademicki. Obok siedziby władz miejskich w mieście znajduje się siedziba wojewody, samorządu województwa lubelskiego, samorządu powiatu lubelskiego, a także instytucji administracji zespolonej i niezespolonej o zasięgu lokalnym i regionalnym. Lublin jest również stolicą archidiecezji rzymsko-katolickiej oraz diecezji prawosławnej.

Miasto charakteryzuje korzystne położenie na przecięciu ważnych krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych: drogi międzynarodowej E372, drogi międzynarodowej E373, drogi krajowej nr 19 oraz międzynarodowej linii kolejowej E30. W pobliżu miasta znajduje się nowoczesny Port Lotniczy Lublin w Świdniku, obsługujący krajowe i zagraniczne połączenia lotnicze m.in. do Londynu, Dublina, Monachium, Mediolanu, Eindhoven, Sztokholmu, Oslo, Tel-Awihu czy Kijowa.

Choć w ciągu ostatnich kilkunastu lat liczba mieszkańców miasta stopniowo spada, zamieszkiwany przez 340,5 tys. osób Lublin należy do największych miast w Polsce pod względem liczby ludności (9 miejsce). Jest on jednocześnie największym ośrodkiem miejskim w Polsce Wschodniej.

Miasto należy również do najważniejszych ośrodków gospodarczych w Polsce Wschodniej. W 2016 roku funkcjonowało w nim ponad 44,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej wobec 26,3 tys. w 1995 roku. Rozwojowi przemysłu w mieście sprzyja funkcjonująca od 2007 roku Podstrefa Lublin Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK Mielec. Liczba pracujących w gospodarce narodowej w mieście wynosi 126,6 tys. osób.

Lublin pełni funkcję ważnego w skali kraju ośrodka naukowego i akademickiego. Działa tu dziewięć uczelni wyższych, w tym cztery publiczne (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Przyrodniczy, Uniwersytet Medyczny im. Feliksa Skubiszewskiego, Politechnika Lubelska) oraz pięć niepublicznych (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych oraz Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola). Pomimo obserwowanego w ostatnich latach spadku liczby studentów spowodowanego m.in. przemianami demograficznymi, Lublin znajduje się w czołówce ośrodków akademickich w Polsce pod względem kształcących się w nim osób.

5.1. Administracja publiczna

Tablica 210. Radni miasta Lublin w latach 1995-2016

Wyszególnienie	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Według płci i wieku						
Ogółem	55	55	31	31	31	31
mężczyźni	48	41	26	25	24	23
kobiety	7	14	5	6	7	8
W wieku:						
24 lat i mniej	1	1	0	1	0	0
25-29	1	0	2	2	1	1
30-39	5	9	3	5	6	5
40-59	38	36	20	19	17	17
60 lat i więcej	10	9	6	4	7	8
Przedstawiciele władz, parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	10	12	3	14	13	11
Specjaliści	33	40	23	10	12	15
Technicy i inny personel średni	7	3	4	1	1	1
Pracownicy biurów	3	0	0	3	1	1
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pozostali	2	0	1	3	4	3
Wyższe	.	46	28	28	29	29
Policealne	.	1	1	0	0	0
Średnie	.	8	2	3	2	2

Na podstawie: Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

5.2. Ludność i powierzchnia

Tablica 211. Powierzchnia w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Powierzchnia (w ha)	14750	14750	14750	14750	14745	14747	14747

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 212. Ludność w latach 1990-2016^a

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Ogółem	351353	354552	358933	354967	349483	340727	340466
Kobiety	185579	188686	192289	191121	188420	183737	183661
Mężczyźni	165774	165866	166644	163846	161063	156990	156805
Kobiety na 100 mężczyzn	112	114	115	117	117	117	117
Ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	2382	2404	2432	2407	2370	2310	2309

a Stan w dniu 31 XII.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 213. Ludność według grup wieku w latach 1990-2016^a

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Ogółem	351353	354552	358933	354967	349483	340727	340466
W wieku:							
0-4 lat	22789	18817	15853	14810	17359	16578	16604
5-9 lat	28467	22597	18445	15260	14447	16704	16914
10-14 lat	27869	28604	22665	18092	14894	14007	14232
15-19 lat	29069	30917	33085	24685	19670	15093	14823
20-24 lat	28616	33218	38273	37294	29485	17333	15965
25-29 lat	23777	22564	28270	32618	31041	27189	25713
30-34 lat	29008	22675	22873	27472	28946	30854	31224
35-39 lat	32124	28517	22217	22105	25596	27878	28011
40-44 lat	27885	31674	27533	21472	20990	24533	25421
45-49 lat	19306	27179	30152	26535	20901	20161	20541
50-54 lat	18405	18594	25683	28650	25766	20112	19909
55-59 lat	17215	17415	17231	24153	27521	24498	23122
60-64 lat	16055	15822	15957	16039	22571	25750	25732
65-69 lat	11566	14262	14138	14521	14843	20714	21610
70 lat i więcej	19202	21697	26558	31261	35453	39323	40645

a Stan w dniu 31 XII.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 214. Ludność według ekonomicznych grup wieku w latach 1990-2016^a

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
ogółem	351353	354552	358933	354967	349483	340727	340466
Ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	96332	88132	75410	61522	57225	56090	56439
produkcyjnym	215460	221622	233847	238306	228891	209771	207019
poprodukcyjnym	39561	44798	49676	55139	63367	74866	77008
W % ogółem ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	27,4	24,9	21,0	17,3	16,4	16,5	16,6
produkcyjnym	61,3	62,5	65,2	67,2	65,5	61,6	60,8
poprodukcyjnym	11,3	12,6	13,8	15,5	18,1	22,0	22,6
Wskaźniki obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,1	60,0	54,4	49,0	52,7	62,4	64,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	41,1	50,8	65,9	89,6	110,7	133,5	136,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	18,4	20,2	21,2	23,1	27,7	35,7	37,2

^a Stan w dniu 31 XII.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 215. Ruch naturalny ludności w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
w wartościach bezwzględnych							
Małżeństwa	2029	1714	1912	1990	1956	1616	1651
w tym wyznaniowe	–	–	1270	1349	1345	1023	1052
Separacje	–	–	–	–	45	14	17
Rozwody	487	357	533	616	573	732	660
Urodzenia żywe	4207	3314	3125	3208	3524	3459	3417
Zgony	3105	3006	3116	3196	3201	3258	3272
w tym niemowląt	55	43	30	32	15	8	10
Przyrost naturalny	1102	308	9	12	323	201	145
na 1000 ludności							
Małżeństwa zawarte w ciągu roku	6,0	5,01	5,48	5,7	5,6	4,7	4,8
Rozwody	1,4	1,0	1,5	1,5	1,6	2,1	1,9
Urodzenia żywe	12,5	9,69	8,96	9,26	10,07	10,13	10,03
Zgony	9,2	8,79	8,93	9,23	9,15	9,54	9,60
Przyrost naturalny	3,3	0,90	0,03	0,00	0,92	0,59	0,43
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	15,6	13,0	9,6	10,0	4,3	2,3	2,9

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 216. Ruch wędrówkowy ludności w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	Napływ	Odływ	Saldo	Napływ	Odływ	Saldo
	w wartościach bezwzględnych			na 1000 ludności		
1990	3325	2746	+579	9,5	7,8	1,6
1995	4179	2846	+1333	11,8	8,0	3,8
2000	3335	3293	+42	9,4	9,3	0,1
2005	3047	3991	-944	8,6	11,2	-2,7
2010	2482	3795	-1313	7,1	10,9	-3,8
2016	2952	3175	-223	8,7	9,3	-0,7

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

5.3. Gospodarka

Tablica 217. Podmioty gospodarki narodowej w latach 1995-2016

Wyszczególnienie	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Ogółem	26330	36400	39619	41622	43922	44474
Sektor publiczny	.	946	958	751	774	773
Sektor prywatny	.	35454	38661	40871	42624	42909

Na podstawie: Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 218. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w latach 2010-2016

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	167	167	168
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	26	24	29
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	2890	3000	3046
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	34	103	102
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	75	105	110
Sekcja F - Budownictwo	3902	3978	3953
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	11714	10881	10549
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	3077	2722	2738
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1005	1047	1064
Sekcja J - Informacja i komunikacja	1224	1692	1918
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1793	1716	1662
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1545	2010	2082
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4707	5472	5709
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1089	1191	1208
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	86	80	79
Sekcja P - Edukacja	1335	1831	1870
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3223	3816	3966
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	713	740	757
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	3014	3220	3250
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	3	3	3

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 219. Pracujący według sekcji EKD/PKD w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Ogółem	158285	119943	109266	105600	120861	124252	126623
Mężczyźni	82163	.	.	49666	57705	56982	58199
Kobiety	76122	.	.	55934	63156	67270	68424
Pracujący wg PKD ^b							
Rolnictwo	2559	.	.	.	.	.	.
Leśnictwo	546	.	.	.	.	.	.
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	.	362	1837	4954	4960	4960
Przemysł	41576	27266	.	.	.	.	.
Budownictwo	14701	10226	.	.	.	.	.
Przemysł i budownictwo	.	.	30715	21941	24213	22277	22617
Handel i naprawy	16103	14636	.	.	.	.	.
Transport, składowanie, łączność	25393	10983	.	.	.	.	.
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	.	.	.	26587	29518	31144	32723
Finanse i ubezpieczenia	2622	.	.	.	.	.	.
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	.	.	.	6882	8273	8926	8843
Pozostałe usługi	.	.	.	48353	53903	56945	57480

a Metoda przedsiębiorstw, bez sektora prywatnego.

b Dane za 1995 według Europejskiej Klasyfikacji Działalności.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 220. Bezrobocie w latach 1995-2016

Wyszczególnienie	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Bezrobotni zarejestrowani						
Ogółem	19086	16492	18935	16080	13938	12733
Mężczyźni	8043	7023	8895	7984	7168	6594
Kobiety	11043	9469	10040	8096	6770	6139
Bezrobotni według wieku						
24 lata i mniej	.	4396	3377	2342	1193	1075
25-34	.	4892	5984	5525	4150	3672
35-44	.	4016	3681	3040	3357	3179
45-54	.	2912	4822	3284	2565	2266
55 i więcej	.	276	1071	1889	2673	2541
Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %)	.	10,3	12,3	9,6	7,9	7,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w%)						
ogółem	.	.	7,9	7,0	6,6	6,2
kobiety	.	.	8,2	7,0	6,5	6,0
mężczyźni	.	.	7,7	7,0	6,7	6,3
Oferty pracy						
ogółem	283	.	34	98	425	288
dla niepełnosprawnych	.	.	3	8	21	45

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 221. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2000-2016^a

Wyszczególnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)
2000	1895,45	95,0
2005	2419,23	96,5
2010	3489,07	101,6
2015	4060,17	97,8
2016	4169,46	97,2

a Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika. Dane o świadczeniach społecznych podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych. Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

5.4. Materialne warunki życia ludności

Tablica 222. Zasoby mieszkaniowe w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Mieszkania*	103376	113282	120785	130585	138465	147314	149506
Przeciętna powierzchnia użytkowa							
1 mieszkania	51,5	52,9	53,7	58,5	59,5	60,0	60,1
Na 1 osobę	16,0	17,8	19,2	21,5	23,6	26,0	26,1

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 223. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	2005	2010	2015	2016
Wodociąg	128795	137012	145888	148081
Ustęp splukiwany	125086	135155	144074	146279
Łazienka	122125	132634	141573	143787
Centralne ogrzewanie	116309	124849	133889	136217
Gaz z sieci	114225	120415	128731	130225

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 224. Budynki mieszkalne i mieszkania oddane do użytku w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	.	.	309	271	210	206	231
Mieszkania oddane do użytkowania							
Mieszkania	1644	2108	1348	1661	1751	1836	2298
Izby	6712	8269	5,0 tys.	6068	6024	5902	7031
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	100215	142256	91935	119866	122884	121639	145302
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	.	123	705	835	895	1136	1392
Mieszkania na 10 tys. ludności	.	59,7	.	46,72	50,03	53,78	67,44
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	.	67,5	68,2	72,2	70,2	66,3	63,2

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 225. Transport w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	2005	2010	2015	2016
Pojazdy samochodowe i ciągniki	128192	175896	210181	219 008
Motocykle ogółem	3404	5421	7453	7 860
Samochody osobowe	97248	135325	164618	172 128
Autobusy ogółem ^a	1228 ^a	1362	1335	1 342
Samochody ciężarowe	22653	26899	28564	29 091
Ciągniki samochodowe	.	2243	3032	3 222
Ciągniki rolnicze	2592 ^b	3131	3373	3 498
Przyczepy	.	4928	5357	5420
Naczepy	.	2721	3501	3666

a W tym trolejbusy; b W tym balastowe.

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

5.5. Gospodarka komunalna

Tablica 226. Gospodarka komunalna w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych	.	115844	127296	134786	140522	145482	147609
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych (MWh)	.	176008	222829	236845	251856	236311	234255
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności							
z wodociągu	.	95,7	96,0	97,4	95,0	95,3	95,4
z kanalizacji	.	89,3	89,9	92,0	90,0	91,5	91,7
z gazu	.	88,2	86,9	89,8	87,7	87,3	87,2
Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych							
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m ³)	71,7	59,2	45,7	40,3	36,7	35,6	34,9
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca (kWh)	547,5	498,2	626,1	683,9	719,6	692,2	687,5
Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m ³)	1951,6 ^a	1717,5 ^a	481,6 ^a	137,3	161,9	145,0	153,9

a Na 1 odbiorcę.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

5.6. Edukacja i kultura

Tablica 227. Przedszkola w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca	Dzieci
	przedszkola ^a	oddziały przedszkolne		
1990/91	82	28	7930	11360
1995/96	70	8	7230	8926
2000/01	72	13	7640	8628
2005/06	77	19	7796	8107
2010/11	112	22	10770	10353
2015/16	134	18	12562	11041
2016/17	136	30	12802	11755

a Bez specjalnych.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 228. Szkoły podstawowe w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe	Uczniowie	Współczynnik skolaryzacji brutto
1990/91	53	45048	.
1995/96	62	43361	.
2000/01	59	25809	.
2005/06	47	20492	105,03
2010/11	51	18192	105,68
2015/16	53	21431	97,41
2016/17	53	20319	106,47

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 229. Gimnazja w latach 2000-2016

Wyszczególnienie	Gimnazja	Uczniowie	Współczynnik skolaryzacji brutto
2000/01	34	10008	-
2005/06	34	12546	4331
2010/11	38	9841	3562
2015/16	43	9151	2982
2016/17	43	9316	2865

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 230. Licea ogólnokształcące w latach 1990-2016^a

Wyszczególnienie	Licea ogólnokształcące	Uczniowie	Absolwenci
1990/91	19	9126	1880
1995/96	31	11960	2382
2000/01 ^b	36	16005	3064
2005/06	33	12297	4120
2010/11	33	11429	3632
2015/16	34	9859	3225
2016/17	35	9818	3029

a Dla młodzieży bez specjalnych.

b łącznie ze specjalnymi.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 231. Szkoły zasadnicze w latach 2005-2016

Szkoły zasadnicze	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły				
Ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	1	1	1	1
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	12	11	9	9
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	3	3	2	2
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	–	1	–	–
Uczniowie				
Ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	66	84	81	86
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	1504	1316	1083	1050
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	323	219	219	186
Ponadgimnazjalne szkoły zasadnicze dla dorosłych	–	10	–	–

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 232. Szkoły policealne w latach 2005-2016

Szkolnictwo policealne	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły				
Szkoły policealne dla młodzieży bez specjalnych	17	8	12	11
Szkoły policealne dla młodzieży specjalne	–	–	1	1
Szkoły policealne dla dorosłych	37	51	40	40
Uczniowie				
Szkoły policealne dla młodzieży bez specjalnych	2741	1189	1066	575
Szkoły policealne dla młodzieży specjalne	–	–	8	13
Szkoły policealne dla dorosłych	5694	8757	5529	6321

Na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 233. Szkolnictwo wyższe w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	Szkoły wyższe	Studenci	Absolwenci	Nauczyciele akademicy
1990/1991	5	30831	4345	3965
1995/1996	5	52964	6597	4349
2000/2001	8	76526	12307	4869
2005/2006	10	85504	18486	5413
2010/2011	9	84221	24597	5623
2015/2016	9	67315	19222	5622
2016/2017	9	64330	17579	5660

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 234. Biblioteki w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Biblioteki i filie ogółem	49	50 ^a	31	35	35	42	42
Czytelnicy w ciągu roku	63686	82092	82539	76717	66163	77799	75473
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	181	232	232	216	189	228	221
Księgozbiór (w tys.)	774,3	774,6	743,1	809,7	826,8	948,1	973,5
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	22,4	22,6	20,8	21,2	23,4	20,7	20,4

a Biblioteki, filie oraz punkty biblioteczne.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 235. Kina w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Kina stałe	8	8	8	6	5	7	9
Seanse ogółem	6326	7176	6880	6238	17964	35688	45280
Widzowie ogółem (w tys.)	732,0	469,5	333,3	275,2	779,2	830,2	1023,1
Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych	125	139	139	176	138	66	61

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 236. Muzea i galerie sztuki w latach 1995-2016

Wyszczególnienie	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Muzea łącznie z oddziałami	9	9	8	9	10	9
Zwiedzający muzea i oddziały (w tys.)	274,9	256,9	344,5	341,4	432,2	488,1
Galerie i salony sztuki	.	.	6	8	7	7

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

5.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Tablica 237. Ochrona zdrowia w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Lekarze ^a	1493	1741	2474	1886b	2329	2629	2739
Lekarze dentyści	262	371	416	341b	393	384	445
Pielegniarki	2740	3240	3972	3715b	3755	4898	4729
Łóżka w szpitalach	4683	4992	3946	3700	3591	3819	3796
Przychodnie	90	113	100	170	223	290	296
Praktyki lekarskie	.	.	.	28	68	40	34
Apteki ogólnodostępne	45	113	161	188	170	166	162

a Według podstawowego miejsca pracy; b Dane za 2006 r.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 238. Żłobki w latach 1990-2016

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Placówki	16	9	9	8	8	27 ^a	37 ^a
Miejsca (łącznie z oddziałami)	1285	545	563	571	719	1316 ^a	1631 ^a
Dzieci (łącznie z oddziałami)	.	1171	1214	512	713	1271 ^a	1532 ^a

a łącznie z klubami dziecięcymi.

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Tablica 239. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w latach 2000-2016

Wyszczególnienie	2000	2005	2010	2015	2016
Placówki (z filiami)	.	16	16	18	18
Domy pomocy społecznej	10	6	6	7	7
Miejsca (łącznie z filiami)	699	843	827	907	904
Mieszkańcy (łącznie z filiami)	694	805	800	824	797

Na podstawie: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996; Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001; Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykaz źródeł

- Adamczyk W., *Ceny w Lublinie od XVI do końca XVIII wieku*, Lwów 1935.
- Bank Danych Lokalnych GUS, <http://www.bdl.stat.gov.pl>.
- Denys M., *Lublin między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939*, Łódź 2010.
- Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9.XII 1931 r. *Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe*. Województwo lubelskie, GUS. Warszawa 1938.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 1 (196), Lublin, 22.01.1927 r.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11 (184), Lublin, 29.05.1926.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11 (362), Lublin, 31.12.1936.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11, Lublin, 2.05.1925 r.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 11, Lublin, 2.05.1925.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 12 (374), Lublin, 31.12.1937.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 13, Lublin, 9.04 1922.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 22-24, Lublin, 28.07.1923.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 22-24, Lublin, 28.07.1923.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 28, Lublin, 25.08.1923 r.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 (377), Lublin, 1.04.1938.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 3 i 4 (295-6), Lublin, 6.02.1931.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 7-8, Lublin, 7.03.1925 r.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina nr 9 i 10 (285-6), Lublin, 21.10.1938.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina, nr 25, Lublin, 4.08.1923.
- Dziennik Zarządu Miasta Lublina, nr 6 i 7 (298-9), Lublin, 28.03.1931.
- Gawarecki H., *Kształt siedmiu wieków, Kalendarz Lubelski 1967*.
- Gierszewski S., *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej*, Warszawa 1973.
- Gładysz I., *Gmina wyznaniowa w Lublinie w latach 1918-1939, [w:] Z dziejów społeczności żydowskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939*, red. J. Doroszewski, T. Radzik, Lublin 1992.
- Gmiterek H., *Materiały źródłowe do dziejów Żydów w księgach grodzkich lubelskich za panowania Augusta II Sasa 1697-1733*, Lublin 2001.
- Historia Polski w liczbach, Tom I Państwo, Społeczeństwo*, GUS, Warszawa 2003.
- Historia Polski w liczbach, Tom II Gospodarka*, GUS, Warszawa 2006.
- Historia Polski w Liczbach*, Warszawa 1994.
- Ilustrowany przewodnik po Lublinie*, Lubelskie Towarzystwo Krajoznawcze, Lublin 1931.
- Iskrzycki A., Krzykała S., *Miejska Rada Narodowa w Lublinie – Organ Władzy Ludu Pracującego (1944-1959)*, „Rocznik Lubelski” t. 2, *Materiały do dziejów Lubelszczyzny 1944-1959*, 1959.
- Kamler M., *Świat przestępczy w Polsce XVI i XVII stulecia*, Warszawa 1991.
- Kasperek J., *Kronika wydarzeń w Lublinie w okresie okupacji hitlerowskiej*, Lublin 1983
- Kierek A., *Rozwój przestrzenny i stan urządzeń komunalnych m. Lublina w latach 1870-1915*, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961.
- Kisielewicz H., *Rozwój Lublina w okresie piętnastolecia 1944-1959*, „Rocznik Lubelski” t. 2, 1959.
- Kociuba D., *Rozwój terytorialny Lublina od średniowiecza do współczesności*, UMCS, Lublin 2007.
- Konopczyński W., *Chronologia sejmów polskich 1493-1793*, Warszawa 1948.
- Kozyra W., *Lublin – miasto wojewódzkie 1919-39 [w:] Lublin w dziejach najnowszych*, Res Historica z.15 (2002), red. W. Kozyra, UMCS, Lublin 2002.

- Kuwałek R., Wysok W., Jerozolima Królestwa Polskiego, Stowarzyszenie Dialog i Współpraca, Lublin 2001.
- Lublin 1944-1974, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1974.
- Lublin w liczbach 1960-1972, Miejski Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1973.
- Mahler R., Statystyka Żydów województwa lubelskiego na przełomie 1764-1765, „Młody Historyk” 2, 1929.
- Małżeństwa, urodzenia i zgony 1929, 1930, Statystyka Polski, Seria C, Zeszyt 45, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1937.
- Małżeństwa, urodzenia i zgony 1931, 1932, Statystyka Polski, Seria C, Zeszyt 102, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1939.
- Marczuk J., Prezydenci Miasta Lublina 1918-1938, Towarzystwo Miłośników Lublina Wydawnictwo MULTICO, Lublin 1994.
- Marczuk J., Wybory do Rady Miejskiej w Lublinie w 1919 r., „Rocznik Lubelski” 9, 319-331, 1966.
- Mencel T., Organizacja i działalność administracji miejskiej w Lublinie w latach 1809-1866, „Rocznik Lubelski” t. 4, 1961.
- Mysliński K., Czasy walki o samorząd, [w:] J. Dobrzański, J. Mazurkiewicz (red.), Dzieje Lublina. Próba syntezy, t. 1, Lublin 1965.
- Nowak B., Liczebność i specjalizacja rzemiosła w Lublinie w pierwszej ćwierci XVI wieku, „Rocznik Lubelski” t. 23/24 (1981-1982), s. 27.
- Nowak B., Rzemieślnicy Lublin w okresie przedrozbiorowym, [w:] Lublin w dziejach i kulturze Polski, red. T. Radzik, A. Witusik. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Lublinie, Krajowa Agencja Wydawnicza Lublin sp. z o.o., Lublin 1997.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1873 god, Ljublin 1874.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1874 god, Ljublin 1875.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1876 god, Ljublin 1877.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1877 god, Ljublin 1878.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1878 god, Ljublin 1879.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1879 god, Ljublin 1880.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1880 god, Ljublin 1881.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1881 god, Ljublin 1882.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1882 god, Ljublin 1883.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1883 god, Ljublin 1884.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1884 god, Ljublin 1885.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1885 god, Ljublin 1886.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1886 god, Ljublin 1887.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1887 god, Ljublin 1888.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1888 god, Ljublin 1889.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1889 god, Ljublin 1890.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1890 god, Ljublin 1891.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1891 god, Ljublin 1892.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1892 god, Ljublin 1893.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1893 god, Ljublin 1894.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1894 god, Ljublin 1895.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1895 god, Ljublin 1896.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1896 god, Ljublin 1897.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1896 god, Ljublin 1897.
- Obzor Ijubilnskoj gubernii za 1897 god, Ljublin 1898.

- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1898 god, Ljublin 1899.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1899 god, Ljublin 1900.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1900 god, Ljublin 1901.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1901 god, Ljublin 1902.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1902 god, Ljublin 1903.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1903 god, Ljublin 1904.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1904 god, Ljublin 1905.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1905 god, Ljublin 1906.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1907 god, Ljublin 1908.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1910 god, Ljublin 1911.
- Obzor Ljublinskoj gubernii za 1912 god, Ljublin 1913.
- Pierwaja wseobszczaja perepis' naselenija Rossijskoj Imperii, 1897 g., LV. Ljublinskaja gubernija, N. A. Trojnickij (red.), Central'nyj Statisticeskij Komitet Ministerstwa Wnutriennych Del., St. Petersburg 1904.
- Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Województwo lubelskie, GUS, Warszawa 1927.
- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., WUS Lublin, Lublin 1990.
- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1990 r., WUS Lublin, Lublin 1991.
- Radzik T., Społeczność żydowska Lublina w międzywojennym dwudziestoleciu. Obraz statystyczny, [w:] Z dziejów społeczności żydowskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939, red. J. Doroszewski, T. Radzik, Lublin 1992.
- Riabinin J., Materiały do historii miasta Lublina 1317-1792, Wydawnictwo Dziennika Zarządu m. Lublina, Lublin 1938.
- Riabinin J., Materiały do Monografii Lublina, Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych XVII-XVIII, Lublin 1928.
- Riabinin J., Materiały do Monografii Lublina Nr 3 Rada Miejska Lubelska w XVII w., Lublin 1931.
- Rocznik Statystyczny Królestwa Polskiego. Rok 1913, W. Grabski (red.), Skład Główny u Gebethnera i Wolfa, Warszawa 1914.
- Rocznik Statystyczny Lublina 1936, Zarząd Miejski w Lublinie, Lublin 1937.
- Rocznik statystyczny miast 1985, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1986.
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1927, GUS, Warszawa 1927.
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1929, GUS, Warszawa 1929.
- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1959, Prezydium WRN w Lublinie, Lublin 1960.
- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1976, WUS Lublin, Lublin 1976.
- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1981, WUS Lublin, Lublin 1981.
- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 1996, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 1996.
- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2001.
- Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 1, 1928, GUS, Warszawa 1929.
- Rocznik Statystyki Miast Polski, R. 2, 1930, GUS, Warszawa 1930.
- Rodecki F., Obraz jeograficzno-statystyczny Królestwa Polskiego, Warszawa 1830.
- Romer E., Weinfeld I., Rocznik Polski. Tablice statystyczne, Księgarnia G. Gebethnera i Spółki, Kraków 1917.
- Ronikierowa M., Ilustrowany przewodnik po Lublinie, Reprint przedwojennego przewodnika wydanego w 1901 r. opracowanego przez M.A.R. czyli Marię Ronikierową przy pomocy Hieronima Łopacińskiego, Wydawnictwo Fis 1992; <http://www.teatrnn.pl/lublinwdokumencie>.
- Ruch naturalny ludności wyznań chrześcijańskich w b. Królestwie Kongresowym w latach 1909-1918, GUS, Warszawa 1921.

- Stan Szkolnictwa Powszechnego w grudniu 1917 r. na terytorium obu byłych jeneralnych gubernatorstw: warszawskiego i lubelskiego, tom I, GUS 1919.
- Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 16 i 23 listopada 1930 r., GUS, Warszawa 1935.
- Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 4 i 11 marca 1928 r., GUS, Warszawa 1930.
- Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu odbytych w dniu 5 i 12 listopada 1922 r., GUS, Warszawa 1926.
- Statystyka cen 1929, GUS, Warszawa 1929.
- Statystyka cen 1930, t. II, GUS, Warszawa 1930.
- Statystyka cen 1931, t. III, GUS, Warszawa 1931.
- Statystyka cen 1932, t. IV, GUS, Warszawa 1932.
- Statystyka cen 1933, t. V, GUS, Warszawa 1933.
- Statystyka cen 1934, t. VI, GUS, Warszawa 1934.
- Statystyka cen 1935, t. VII, GUS, Warszawa 1935.
- Statystyka cen 1936, GUS, Warszawa 1936.
- Statystyka cen 1937, GUS, Warszawa 1937.
- Statystyka miast i osiedli 1945-1965, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1967.
- Statystyka miast. Tablice wynikowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1980.
- Statystyka pracy. Rocznik I (II), zeszyt 1-2, 1922, GUS, Warszawa 1922.
- Statystyka pracy. Rocznik II 1923, GUS, Warszawa 1923.
- Statystyka Szkolnictwa 1932/33, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 9, GUS, Warszawa 1934.
- Statystyka Szkolnictwa 1933/34, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 21, GUS, Warszawa 1935.
- Statystyka Szkolnictwa 1934/35, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 38, GUS, Warszawa 1936.
- Statystyka Szkolnictwa 1935/36, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 56, GUS, Warszawa 1937.
- Statystyka Szkolnictwa 1936/37, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 82, GUS, Warszawa 1938.
- Statystyka Szkolnictwa 1937/38, Statystyka Polski, seria C, zeszyt 101, GUS, Warszawa 1939.
- Szulc S., Wartość materiałów statystycznych, dotyczących stanu ludności b. Królestwa Polskiego, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1920.
- Tablice Statystyczne Polski 1922, GUS, Warszawa, Lwów 1922.
- Tablice Statystyczne Polski 1923, Warszawa, Bydgoszcz 1924.
- Tablice Statystyczne Polski 1924, Warszawa, Bydgoszcz 1925.
- Verdman J. L. de, Szkic historyczny Lublina, Biblioteczka Krajoznawcza VIII, Warszawa 1909.
- Wajs K., Wajs S., Fakty i wydarzenia z życia lubelskich Żydów, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997.
- Weinfeld I., Rocznik Polski 1922, wyd. 2, Warszawa-Lwów 1922.
- Witusik A., Radzik T. (red.), Lublin w dziejach i kulturze Polski, Lublin 2000.
- Witusik A., Władysław Łokietek – dobroczyńca miasta, [w:] A. Witusik, T. Radzik (red.), Lublin w dziejach i kulturze Polski, Lublin 2000.
- Wolski T. (red.) Monografia szkolnictwa m. Lublina za czas od 1917 do 1927 roku, Magistrat m. Lublina, Lublin 1928.
- Zieliński W. K., Monografia Lublina, Tom I Dzieje Miasta Lublina, Lublin 1878.
- Zins H., Historia w zarysie 1317-1968, Lublin 1972.

